

Beregnet til
Bydel Søndre Nordstrand

Dokumenttype
Rapport

Dato
September 2018

ANALYSERAPPORT

STEDSANALYSE HOLMLIA SYD

RAMBOLL

ANALYSERAPPORT

STEDSANALYSE HOLMLIA SYD

Rambøll
Hoffsveien 4
Postboks 427 Skøyen
0213 Oslo
T +47 2252 5903
www.ramboll.no

Utført av:
Kjersti Ryen Strømnes, Jon Martin Sjøvold,
Kristian Dyrkorn, Marita Grøtter Raaholt,
Ingrid Paaske Gulbrandsen, Ingebjørg
Nueva Finnebråten og Anne Bertine
Fagerheim

	KORT SAMMENDRAG	1
1.	INNLEDNING	4
1.1	Formål med stedsanalysen for Holmlia syd	4
1.2	Kort om metodisk tilnærming	7
1.3	Leseveiledning for rapporten	7
2.	STEDET HOLMLIA SYD	8
2.1	Hvordan avgrenser vi Holmlia Syd i analysen?	8
2.2	Om Holmlia syd	10
2.3	Utfordringer knyttet til fysisk utforming av området	11
3.	HVEM BOR PÅ HOLMLIA?	14
3.1	Demografi	15
3.2	Levekår	17
3.3	Boforhold, boligmarked og flyttemønster	20
4.	HVORDAN ER DET Å BO OG VOKSE OPP PÅ HOLMLIA?	26
4.1	Trivsel og trygghetsfølelse blant innbyggere på Holmlia	27
4.2	Trivsel og trygghetsfølelse blant barn og unge	30
4.3	Hva er det beste ved å bo på Holmlia?	31
4.4	Hva er utfordrende ved å bo på Holmlia?	33
4.5	Strukturelle utfordringer på Holmlia	36
5.	STEDSBRUK: HVILKE NÆRMILJØKVALITETER HAR HOLMLIA OG HVORDAN BRUKER FOLK DISSE?	40
5.1	Nærliggende områder som er viktige for beboerne på Holmlia Syd	43
5.2	Fysiske områder og møteplasser	43
5.3	Aktivitets- og nærmiljøtilbud	49
5.4	Hva savner beboerne av nærmiljøkvaliteter på Holmlia?	54
5.5	Hvordan engasjerer folk på Holmlia seg?	59
6.	STEDSBILDER – FORTELLINGER OM HOLMLIA	63
6.1	Generelle stedsbilder	64
6.2	Barn og unges stedsbilder	66
7.	FORSLAG TIL INNSATSOMRÅDER	69
7.1	Et levende sentrum	71
7.2	Gode, trygge og attraktive nærområder	74
7.3	Trygge, aktive og engasjerte barn og unge	79
7.4	Koordinert og helhetlig innsats	81
	VEDLEGG	82
	Metodisk gjennomføring	82
	Litteraturliste	101

KORT SAMMENDRAG

Rambøll har i perioden april 2018 til september 2018 arbeidet med «Stedsanalyse Holmlia Syd». Stedsanalysen er gjennomført på oppdrag for Bydel Søndre Nordstrand. Som en del av Oslo sørsatsingen er det besluttet at det skal igangsettes et områdeløft i delbydel Holmlia Syd. Bydel Søndre Nordstrand har, som et ledd i dette arbeidet, behov for oppdatert kunnskap om befolkningen og nærmiljøet på Holmlia Syd.

Gjennom arbeidet med stedsanalysen har vi undersøkt hvordan det er å bo- og vokse opp på Holmlia syd. Undersøkelsen inkluderer en analyse av de fysiske så vel som de sosiale aspektene ved delbydelen.

Hva kjennetegner Holmlia Syd som sted?

Holmlia Syd er en delbydel i Bydel Søndre Nordstrand. Holmlia Syd er, som Holmlia for øvrig, preget av grøntområder og ligger nært tilknyttet store rekreasjonsområder. Topografien er spesiell med nord-sørgående koller, skrenter og enger som skaper et variert landskap. Boligbebyggelsen ligger spredt i klynger. Boligområdene og de rekreative områdene bindes sammen med en rekke gangveier og stier, som delvis er vedlikeholdt. Området preges også av Follobanen som deler delbydelen i to, i sør-nordgående retning. Fysisk sett, kjennetegnes delbydelens sentrum ved at man har et innadventt senter som i liten grad inviterer til aktivitet, og det er få møteplasser i sentrumsområdet. Fotgjengerforbindelser er utbredt, men disse er lite oversiktlige. De mange grøntområdene har behov for bedre vedlikehold. Det er også få tverrforbindelser, noe som er til hinder for fremkommelighet og mobilitet.

Hvem bor på Holmlia Syd?

Holmlia Syd er en delbydel med sammensatt befolkning. Her bor det en høyere andel barn enn i Oslo generelt. En femtedel av befolkningen i delbydelen er i grunnskolealder. Det er også en høyere andel personer med innvandringsbakgrunn enn generelt i Oslo.

Delbydelen har omtrent ikke vokst i folkemengde de siste 10 årene, og har på den måten ikke fulgt utviklingen vi ser i Oslo generelt og Bydel Søndre Nordstrand spesielt. Holmlia Syd har en liten negativ nettoflytting det siste året, noe som foreller oss at der er flere som flytter ut av enn inn i delbydelen.

Holmlia Syd skårer lavere på en rekke levekårsindikatorer sammenlignet med Bydel Søndre Nordstrand og Oslo generelt. Det er også store forskjeller knyttet til levekårsindikatorerne mellom grunnkretsene internt i delbydelen. I delbydelen finner vi en høyere andel innbyggere med lav utdanning enn ellers i bydelen og i Oslo generelt. Lavest utdanningsnivå finner vi rundt grunnkrets Holmlia Senter. Det er en høyere andel personer som ikke har fullført videregående opplæring enn i bydelen og i Oslo. Andelen sysselsatte er lavere i Holmlia Syd enn i bydelen generelt og i Oslo. Det er lavest andel sysselsatte blant beboerne i grunnkrets Holmlia senter. Det er flere fattige barnehusholdninger i delbydelen enn i bydelen og kommunen generelt, og det er flere som bor trangt i delbydelen enn i Bydel Søndre Nordstrand og i Oslo.

Hvordan er det å bo og leve på Holmlia Syd?

Beboerne på Holmlia trives svært godt i området og delbydelen. Beboerne oppgir flere grunner til at Holmlia er et godt sted å bo og vokse opp. Gode naboskap og et hyggelig nærmiljø trekkes frem av mange. Her fremheves blant annet mangfoldet og fellesskapet, tilgangen på grøntområder og sentralitet og tilgjengelighet som positive aspekter.

Holmlia oppleves videre som et trygt sted å bo, og det er få innbyggere som opplever å være utrygge i nærmiljøet sitt. De fleste beboerne ser for seg å bo på Holmlia i fremtiden fordi de trives. Til tross for at flertallet av beboerne trives godt på Holmlia og opplever Holmlia som et trygt sted, kommer det også frem at det er enkelte utfordringer. Noen av beboere oppgir at det i

enkelte tilfeller oppleves som utrygt, særlig om kvelden og i enkelte områder hvor det er lite folk, dårlig belysning og mye vegetasjon. Omdømmeutfordringer, kriminalitet og sosiale utfordringer trekkes også frem som utfordringer av enkelte beboere. Særlig barn og unges oppvekstsvilkår trekkes frem av mange som svært viktig.

Flertallet av barna og ungdommene vi har vært i kontakt med i forbindelse med stedsanalysen oppgir at de i all hovedsak føler seg svært trygge på Holmlia, og i de nærområdene hvor de ferdes. Barna og ungdommene opplever Holmlia som et godt sted å bo og vokse opp. Samholdet og miljøet fremheves som bra. Imidlertid er det enkelte områder som oppleves som litt skumle, eller hvor de ikke liker å oppholde seg. Dette er hovedsakelig på ettermiddag og kveldstid.

Hvilke nærmiljøkvaliteter har stedet og hvordan brukes de?

Beboerne på Holmlia bruker nærmiljøet sitt aktivt, og forholder seg ikke til grensene mellom nabolag, grunnkretser eller delbydeler. Gjennom datainnsamlingsperioden ser vi at det er flere nærliggende områder som brukes mye av beboerne på Holmlia Syd. Steder som er særlig viktige for barn og unge, er området rundt Rosenholm barneskole, Lusetjerdalen, områdene rundt Lusetjern barneskole og Holmlia ungdomsskole samt Holmlia idrettspark.

Blant Holmlias fysiske områder og møteplasser, er turstier og turområder mye brukt, det samme gjelder andre grøntområder som parker, plener, lekeplasser og andre fellesområder. Disse brukes i hovedsak til lek og rekreasjon. Holmlias mange gangveier brukes også aktivt som ferdselsårer for majoriteten av beboerne. Videre er Hvervenbukta, skogen og Søndre Aas gård mye brukt. Barn og unge bruker nærområdene aktivt; både grøntområder og lekeplasser, fotballbaner og skolegårder, i tillegg til uteområdet på senteret og Søndre Aas gård for å nevne noe. Beboerne påpeker også flere utfordringer og mangler som omhandler de fysiske områdene på Holmlia. Beboerne savner blant annet møteplasser, benker og sitteplasser i fellesområder, bedre belysning i enkelte områder, bedre vedlikehold, og mer variasjon i lekeplasser og -apparater.

Beboerne bruker også aktivitets- og nærmiljøtilbudene i området mye, og mange tilbringer tid på biblioteket og ved servicetilbudet på Holmlia Senter. En del bruker også Holmlia Bad. Barn og unge benytter særlig idrettstilbudet på Holmlia. Svært mange spiller fotball, og mange spiller håndball, bandy eller driver med dans. Et populært møtested for veldig mange barn og unge er Lusetjerdalen ved kunstgressbanen. Der henger de med venner, spiller fotball, leker eller bare prater sammen.

Fritidsklubben BUSH brukes også mye, og etter sigende er det barn i barneskolealder som bruker fritidstilbudene ved BUSH mest aktivt. Beboerne påpeker også flere utfordringer og mangler som omhandler aktivitets- og nærmiljøtilbud på Holmlia. Beboerne savner blant annet bedre servicetilbud og kafé og serveringssted, lokale med fleksibel bruk og innhold (grendehus/mangfoldshus), større bibliotek med flere tilbud, kulturaktiviteter, aktiviteter for kvinner, mer varierte idrettstilbud for barn og unge, oppholdssteder utendørs og innendørs ved Holmlia skole og idrettsparken, samt innendørsaktiviteter og møtesteder for ungdom.

Det er mange frivillige initiativ på Holmlia og deltakelsen og engasjementet i frivilligheten står sterkt. Det er kommet frem gjennom intervjuer og møter med organisasjoner.

Hva er viktige stedsbilder og fortellinger om Holmlia Syd?

Gjennom samtale med beboere på Holmlia er det flere fortellinger som går igjen. Fortellingene er i hovedsak positive og fokuserer på alt Holmlia har å by på, og hva med Holmlia som fremmer trivsel og trygghet. Holmlia beskrives blant annet som «en liten landsby» der relasjoner står sterkt, som «grønt og naturskjønt», og som «flerkulturelt og mangfoldig». På den andre siden oppleves Holmlia som et sted som er noe i endring, der enkelte er bekymret for utviklingen knyttet blant annet til ungdomskriminalitet. Barn og unge opplever også at de møter skepsis fra andre når de forteller at de er fra Holmlia.

Forslag til innsatsområder

Vår analyse viser at Holmlia Syd har mange gode kvaliteter som det kan bygges videre på, samtidig som det er noen kjennetegn ved stedet som både innbyggere og andre aktører vurderer som mindre positive.

Fire innsatsområder som utpeker seg i analysen er følgende:

Innsatsområde	Begrunnelse
1. Et levende sentrum	Analysen viser at det er få gode møteplasser i sentrum, både utendørs og innendørs. Dette gjelder for alle aldersgrupper. Rambøll vurderer at det er et betydelig potensial for å utnytte områdene i og rundt Holmlia Senter på en bedre måte, samt styrke en del av tilbudene som allerede har en sentral plassering. Gjennomgående er det et ønske fra beboerne om at det bør etableres blant annet kafé og grendehus/mangfoldshus i sentrum av Holmlia.
2. Gode, trygge og attraktive nærområder	Selv om de fleste beboerne trives med å bo på Holmlia og opplever at delbydelen har mange gode kvaliteter, vurderer vi at det er behov for å ruste opp enkelte nærområder og etablere flere funksjonelle møteplasser. Med nærområder mener vi her områdene som ligger omkring eller i nærheten av der folk bor. Dette innsatsområdet vil innebære en kombinasjon av fysiske utbedringer og andre sosiale innsatser for å bedre nærmiljøet på Holmlia. Etter vår vurdering vil dette kunne bidra til økt trivsel og trygghetsfølelse blant beboerne, samt økt grad av involvering og deltakelse.
3. Trygge, aktive og engasjerte barn og unge	Både fra bydelen og beboere på Holmlia Syd vurderes det som særlig viktig å sikre at barn og unge får et trygt og godt sted å leve og vokse opp i. Tilbudet til barn og unge er i dag til en viss grad mangelfulle, og tilbudene som eksisterer oppleves ikke som tilgjengelig for alle barn og unge. Det er derfor et betydelig potensial for å styrke og videreutvikle tilbudene som allerede eksisterer slik at disse kan favne flere barn og unge.
4. Koordinert og helhetlig innsats	Det virker ikke å være mangel på engasjement og initiativer på Holmlia Syd, men disse fremstår som noe fragmentert og lite synlig for hverandre. Økt koordinering kan bidra til en mer helhetlig innsats, og at ulike tiltak og initiativer i større grad styrker og supplerer hverandre. Det er videre svært mange eksisterende både kommunale og frivillige tilbud til ulike målgrupper. Mange av beboerne opplever imidlertid at det er vanskelig å få oversikt over alle tilbudene. Det er derfor viktig å sikre god informasjon og kommunikasjon rundt eksisterende tilbud.

1. INNLEDNING

Rambøll har i perioden april 2018 til september 2018 arbeidet med «Stedsanalyse Holmlia syd». Stedsanalysen er gjennomført på oppdrag for Bydel Søndre Nordstrand. Gjennom arbeidet med stedsanalysen har vi undersøkt hvordan det er å bo- og vokse opp på Holmlia syd. Undersøkelsen inkluderer en analyse av de fysiske så vel som de sosiale aspektene ved Holmlia Syd. I denne rapporten presenteres funn fra stedsanalysen, samt Rambølls vurderinger og anbefalinger for hvordan områdeløftet på Holmlia syd bør innrettes videre.

1.1 Formål med stedsanalysen for Holmlia syd

Som en del av Oslo sør satsingen er det besluttet at det skal igangsettes et områdeløft i delbydel Holmlia syd. Som et ledd i dette arbeidet har Bydel Søndre Nordstrand behov for oppdatert kunnskap om befolkningen og nærmiljøet på Holmlia Syd.

Oppdraget vi har gjennomført er en analyse av de demografiske, fysiske og sosiokulturelle forholdene på Holmlia syd. I oppdraget har vi undersøkt følgende problemstillinger:

- Hva er det som kjennetegner befolkningen i området?
- Hvordan bruker beboere og øvrig befolkning området, herunder hvilke steder/tilbud benyttes, hvordan benyttes de og av hvem?
- Hvilke nærmiljøkvaliteter setter befolkningen pris på?
- Hvilke nærmiljøkvaliteter savner befolkningen på Holmlia Syd?
- Hva er de ulike områdenes utfordringer og muligheter knyttet til sosiale og fysiske perspektiver?

Utgangspunktet for en sosiokulturell stedsanalyse er at det finnes ulike forestillinger om et steds kvaliteter, særtrekk og mangler. Videre vil det også kunne være mange ulike synspunkter og meninger om hvordan et sted skal utvikles videre. Personers bruk og oppfatning av et sted varier og påvirkes av alt fra alder, behov, interesser, ståsteder og erfaringer.¹ Med erfaring fra tidligere, lignende oppdrag vet vi hvor viktig det er at bydelen legger til rette for bred brukerinvolvering på et tidlig tidspunkt for å lykkes med områdeløftet. I prosjektet har vi derfor arbeidet med bred involvering av ulike grupper og interessenter.² I vår metodiske tilnærming har vi vektlagt en *bottom-up tilnærming*, hvor innbyggernes innspill og ønsker har vært førende for prosjektets analyser og anbefalinger.

Stedsanalysen skal gi bydelen kunnskap som gjør det mulig å foreta en avgrensning av områdeløftet, både geografisk og tematisk. Stedsanalysen skal danne grunnlag for å utvikle mål, strategier og tiltak for Områdeløft Holmlia Syd. Målsettingen er å skape varig forbedring i nærmiljøet på Holmlia, etter modell fra Groruddalssatsingen.

¹ Sosiokulturell stedsanalyse – veileder. Akershus fylkeskommune, Husbanken, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet og NIBR

² For en nærmere beskrivelse av hvordan vi når ut til marginaliserte grupper, se vedlegg

1.1.1 Oslo sør-satsingen i Søndre Nordstrand

Oslo sør-satsingen er en ny satsing. Tidligere har Oslo hatt det tiårige Handlingsprogrammet Oslo sør som utløp i 2017. Den nye Oslo sør-satsingen har som mål å øke kvaliteten ved levekårsutsatte områder.

Søndre Nordstrand har i lengre tid vært preget av store levekårsutfordringer. Bydelen har en større andel barn og ungdom enn Oslo for øvrig, og ett av fire barn lever under fattigdomsgrensen. Mange i bydelen er sosialhjelpsmottakere, og arbeidsledigheten er høy. Over femti prosent av befolkningen har innvandrerbakgrunn, og mange snakker dårlig norsk. Få av innbyggerne i området har høyere utdanning, og mange dropper ut av videregående skole. Enkelte områder i bydelen blir også forbundet med gjengkriminalitet. Selv om det er mindre kriminalitet i bydelen nå enn for ti år siden, har det den siste tiden vært en økning i gjengoppgjør, vold og narkotikasalgs.³

Den forrige satsingen holdt fokus på å forsterke inkludering og integrering, bedre folkehelsen og trygge bomiljøene i Søndre Nordstrand gjennom innsatsområdene oppvekst, nærmiljø og kultur, kvalifisering til arbeid og utdanning og folkehelse.⁴ Gjennom tiårsperioden ble det gjort en rekke viktige grep, slik som eksempelvis gratis kjernetid i barnehagene og gratis AKS (på Mortensrud skole), nye lekeplasser, belysning på gangveier, oppretting av flere og bedre fritidstilbud for både barn, ungdom og voksne.⁵ Det er fremdeles behov for koordinert innsats i bydelen, og på bakgrunn av dette videreføres Oslo sør-satsingen.⁶

I Måldokument 2013-2016 fra den gamle Oslo sør-satsingen poengteres det at enkelte av områdene i Søndre Nordstrand opplever større og mer alvorlig levekårsproblematikk enn andre, noe som skaper særlige utfordringer i disse nærmiljøene. Denne problematikken skal håndteres i den nye områdesatsingen.⁷ Ved siden av temaene sysselsetting og oppvekst/utdanning skal satsingen fokusere på nærmiljø. Sistnevnte innebærer områdeløft, som avgrenses til Søndre Nordstrands mest utsatte nærmiljøer. Gjennom innsats i utvalgte områder skal bomiljøene gjøres tryggere, gode møteplasser skal etableres og kriminalitet og utenforskap imøtekommes og forebygges.

Bydel Søndre Nordstrand og Byrådsavdeling for byutvikling har etter en sammenligning av foreliggende levekårsstatistikker og kvalitative vurderinger av lokalområder funnet de mest utsatte lokalområdene innen områdesatsingen, i tråd med vedtatt områdepolitikk.⁸ Et av disse områdene er delbydelen Holmlia Syd.

1.1.2 Hvorfor Holmlia Syd er valgt ut til områdeløft

I tilgjengelig statistikk om Søndre Nordstrand kan vi lese at Holmlia Syd *scorer godt over bygjennomsnittet på indikatorene lav utdanning, fattige barnehusholdninger og ikke fullført*

³ Syversen, H. O. (06. september 2017) URL: <https://www.noblad.no/debatt/bydel-sondre-nordstrand/politikk/omradeloftet-pa-sondre-nordstrand-skal-viderefores/o/5-56-85180> og Westad, A., og Losnegård, Å. (08.juni 2017) URL: https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/x6KGG/Hva-skall-vi-gjore-med-Oslo-sor--Audun-Westad-og-Ashild-Losnegard?spid_rel=2

⁴ Oslo Kommune, Oslo Sør-satsingen URL: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/oslo-sor-satsingen/>

⁵ Oslo Kommune, Oslo Sør-satsingen URL: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/oslo-sor-satsingen/> og Bydel Søndre Nordstrand (2016) Oslo Sør-Satsingen 2016: Aktivitetsrapport

⁶ Debattinnlegg fra Kommunal og moderniseringsdepartementet (26. oktober 2017) URL: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-satsing-for-oslo-sor/id2576666/> og Kommunal og moderniseringsdepartementet (18. september 2017) URL: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/starter-arbeidet-med-ny-omradesatsing-i-oslo-sor/id2570997/> og Rusdal, E. (27. september 2017) URL: <https://www.dagsavisen.no/oslo/satser-pa-oslo-sor-1.1031294>

⁷ Måldokument 2013-2016 for Oslo Sør satsingen URL:

<<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/1315733/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Slik%20bygger%20vi%20Oslo/Oslo%20S%C3%B8r-satsingen/M%C3%A5ldokument%20for%20Oslo%20s%C3%B8r%20satsingen%202013-2016.pdf>>

⁸ Oslo Kommune, Bydel Søndre Nordstrand (saksmappe 2017/725) Saksframlegg *Utvælgelse av områdeløftområder i Oslo sør-satsingen*

videregående.⁹ Delbydelen scorer også høyere på trangboddhet enn øvrige delbydeler, med unntak av Bjørnerud. Holmlia Syd har også den høyeste andelen kommunale boliger i Søndre Nordstrand, og 72 prosent av boligene er blokkbebyggelse.¹⁰ Videre har delbydelen den høyeste andelen ikke-vestlige innvandrere med kort botid i Norge¹¹, og de fleste tilflytterne er innvandrere. Delbydelen har videre svært mange barn og unge, og 60 prosent av personer under 16 er innvandrere eller barn av innvandrere.

Om lag 34 prosent av husstandene på Holmlia Syd har barn, og en tredjedel av disse har tre barn eller flere. Videre lever over 20 prosent av barnefamiliene i langvarig fattigdom og 34 prosent i delbydelen er trangbodde. Trangboddhet og fysiske mangler ved boliger, samt ustabile bomiljøer er mer utbredt i kommunale boliger enn boliger som er eid.¹²

Barn og unge som vokser opp i en dårlig sosioøkonomisk posisjon preget av levekårsrelaterte utfordringer vil i større grad oppleve en opphopning av negative livshendelser, samt negative forventninger og holdninger til egen fremtid.¹³ Eksempelvis vil barn som vokser opp i lavinntektsfamilier med lavt utdannede foreldre ha en større risiko for vedvarende lav inntekt og lite utdanning. Fattigdom kombinert med et lite tilgjengelig aktivitetstilbud kan medføre ensomhet og utenforskap. Det er derfor viktig å kartlegge innbyggernes muligheter, ønsker og behov i delbydel Holmlia Syd, slik at områdeløftet kan imøtekomme behov, kompensere for ulikheter og legge til rette for trygghet og trivsel i nærmiljøene.

Delbydelen Holmlia Syd består av grunnkretsene Åsbråten, Rosenholm, Holmlia, Holmlia Senter og Asperud, og består i hovedsak av boligblokker og rekkehus. Delbydelen er et sammensatt område med både naturskjønne omgivelser, engasjert frivillighet og mye godt naboskap. Samtidig er området forbundet med ungdomskriminalitet og gjengoppgjør. Åsbråten pekes ut som et av områdene med størst sosiale utfordringer, og er et område i særlig fokus hos politiet.¹⁴ Flere som kjenner området forteller om manglende oppfølging fra foreldre, og frykt for at barn og unge skal rekrutteres til gjengmiljøene.

Samtidig er det mange unge som har sunne hobbyer; mange er engasjert i idrett, og biblioteket er mye brukt. Samtidig etterlyses det flere sosiale møteplasser i delbydelen, og flere ønsker ungdomsklubber som er åpne hele uken og i helgene.¹⁵

Det kulturelle mangfoldet i delbydelen gir menneskene som vokser opp der en enorm kulturell kompetanse. En kompetanse som kan bli nyttig i utviklingen av det mangfoldige samfunnet det

9 Byrådsavdeling for finans, Oslo kommune (2017) *Bydel Søndre Nordstrand: Faktaark om befolkning, levekår og bomiljø*. URL: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13201682/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Faktaark%20bydelene%202017/15%20Bydel%20S%C3%B8ndre%20Nordstrand.pdf>

10 Byrådsavdeling for finans, Oslo kommune (2017) *Bydel Søndre Nordstrand: Faktaark om befolkning, levekår og bomiljø*. URL: <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13201682/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Faktaark%20bydelene%202017/15%20Bydel%20S%C3%B8ndre%20Nordstrand.pdf>

11 Oslo Kommune, Bydel Søndre Nordstrand (saksmappe 2017/725) Saksframlegg *Utvelgelse av områdeløftområder i Oslo sør-satsingen*

12 Oslo Kommune, Bydel Søndre Nordstrand (saksmappe 2017/725) Saksframlegg *Utvelgelse av områdeløftområder i Oslo sør-satsingen*

13 Gustavsen, K. (2011) Sosiale ulikheter i oppvekst – en humanitær utfordring. Telemarksforskning rapport nr. 283 og Sæther, J.-P. Sosial arv – utdanning, yrke og materielle kår, SSB-rapport, 2009

14 Akerhaug, L. (16. februar 2018) *Jakten på sannheten om Holmlia* URL: <https://www.minervanett.no/jakten-pa-sannheten-om-holmlia/> og

Torgersen, H.O. og Stolt-Nielsen, H (13. februar 2018) *Politimesteren: Det er ingen quick fix på problemene på Holmlia* URL:

<https://www.aftenposten.no/osloby/i/P3pQWp/-Politimesteren--Det-er-ingen-quick-fix-pa-problemene-pa-Holmlia-> Og Braathen, F. (09. februar 2018) *Innbyggere på Holmlia mener politikerne må legge flere penger på bordet for å få til et skikkelig områdeløft* URL:

<https://www.aftenposten.no/norge/i/J1xgv4/Innbyggere-pa-Holmlia-mener-politikerne-ma-legge-flere-penger-pa-bordet-for-a-fa-til-et-skikkelig-omradeloft>

15 Akerhaug, L. (16. februar 2018) *Jakten på sannheten om Holmlia* URL: <https://www.minervanett.no/jakten-pa-sannheten-om-holmlia/> og

Torgersen, H.O. og Stolt-Nielsen, H (13. februar 2018) *Politimesteren: Det er ingen quick fix på problemene på Holmlia* URL:

<https://www.aftenposten.no/osloby/i/P3pQWp/-Politimesteren--Det-er-ingen-quick-fix-pa-problemene-pa-Holmlia-> og Braathen, F. (09. februar

2018) *Innbyggere på Holmlia mener politikerne må legge flere penger på bordet for å få til et skikkelig områdeløft* URL:

<https://www.aftenposten.no/norge/i/J1xgv4/Innbyggere-pa-Holmlia-mener-politikerne-ma-legge-flere-penger-pa-bordet-for-a-fa-til-et-skikkelig-omradeloft>

moderne Norge er. Det blir derfor viktig å tilrettelegge for trygge oppvekstrammer og utvikle fellesområder og nye møteplasser for alle sosiale grupper og aldre.

1.2 Kort om metodisk tilnærming

For å innhente både breddekunnskap, så vel som dybdekunnskap har vi benyttet oss av både kvalitativ og kvantitativ metode.

I oppdraget har det vært sentralt å innhente befolkningens erfaringer og vurderinger av ulike nærmiljøkvaliteter, og deres meninger om hva Holmlia syd mangler og trenger i fremtiden. Kartleggingen har hatt en bottom-up tilnærming. Det er derfor gjennomført både en telefonisk beboerundersøkelse, samt kvalitative samtaler med beboere. I tillegg har det blitt gjennomført en rekke samtaler med ulike organisasjoner og interessegrupper, samt offentlige aktører som kjenner området godt.

Undersøkellesdesignet er eksplorerende og kombinerer følgende metoder:

- innledende beboermøte
- analyse av registerdata og kartdata
- feltundersøkelser og observasjoner av det fysiske miljøet i delbydelen
- telefonisk intervjuundersøkelse blant beboere i delbydelen
- intervjuer med ulike interessenter, organisasjoner og representanter fra offentlige tjenester
- klassesamtaler og workshop med elever på skoler i området
- samtaler og gateintervjuer med beboere i området
- eget drop-in kontor på Holmlia senter

Se vedlegg for nærmere beskrivelse av metodisk gjennomføring, informanter og utvalg.

1.3 Leseveiledning for rapporten

Rapporten er strukturert i følgende hovedkapitler:

Kapittel 1: Formålet med stedsanalysen og kort om metode

Kapittel 2: Gir en oversikt over det geografiske området Holmlia, samt fysiske utfordringer i området

Kapittel 3: Gir en gjennomgang av demografi og levekår for delbydelen

Kapittel 4: Omhandler beboernes erfaringer med å bo og vokse opp på Holmlia. Her beskrives blant annet beboernes opplevelse av trivsel, nabolagskvalitet og trygghet

Kapittel 5: Beskriver beboernes bruk av fysiske områder og møteplasser, aktivitets- og nærmiljøtilbud

Kapittel 6: Omhandler hvordan beboerne opplever Holmlia og hvilke bilder og fortellinger de har om eget hjemsted.

Kapittel 7: Rambølls vurderinger og forslag til innsatsområder

2. STEDET HOLMLIA SYD

I dette kapitlet beskriver vi stedet Holmlia syd, dets geografiske avgrensning, hva det består av og dets fysiske utfordringer. Resultatene som presenteres her baserer seg på den fysiske stedsanalysen. Til grunn for denne ligger både observasjoner, feltundersøkelser, samt analyser av kart og kartdata fra ulike databaser.

Oppsummering

Holmlia er preget av grøntområder og ligger nært tilknyttet store rekreasjonsområder. Topografien er spesiell med nord-sørgående koller, skrenter og enger som skaper et variert landskap. Boligbebyggelsen ligger sprett i klynger. Boligområdene og de rekreative områdene bindes sammen med en rekke gangveier og stier, som delvis er vedlikeholdt. Området preges også av Follobanen som deler delbydelen i to i sør-nordgående retning.

Stedsanalysen identifiserer fire hovedutfordringer knyttet til områdets fysiske utforming:

- Holmlia senter er innadvendt og det er få møteplasser i sentrum
- Det er mangel på hierarki i fotgjengerforbindelser
- Det er varierende grad av skjøtsel av grøntområdene
- Det er få tverrforbindelser, noe som er til hindre for fremkommeligheten

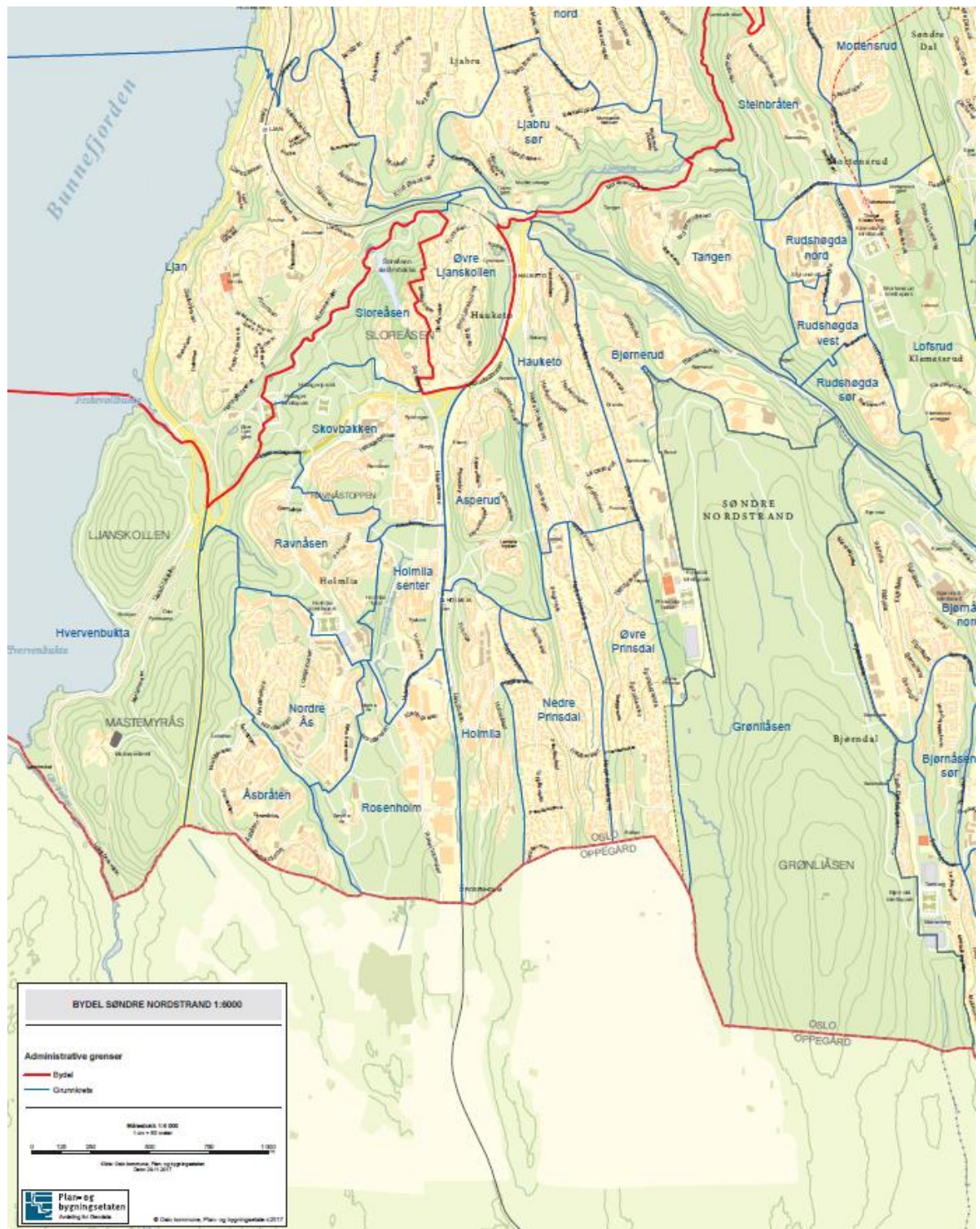
2.1 Hvordan avgrenser vi Holmlia Syd i analysen?

Området Holmlia ligger i bydelen Søndre Nordstrand og består av to delbydeler; Holmlia Nord og Holmlia Syd. Grensene mellom de to delbydelene, Holmlia Nord og Holmlia Syd, fungerer som administrative skiller og er sånn sett «kunstige». Menneskene som bor på Holmlia forholder seg ikke til disse, og for befolkningen flest er inndelingen i delbydelene, grunnkretsene og deres betegnelser ukjente. I stedet forholder de seg til nabolagsnavn, og både ferdes og bruker tilbud på tvers av de administrative skillene.

I forbindelse med Områdeløftet som skal igangsettes er det imidlertid nødvendig å gjøre en geografisk avgrensning. Denne avgrensningen er ennå ikke gjort. Stedsanalysen skal danne grunnlag for en slik geografisk avgrensning.

Denne stedsanalysen omhandler primært Holmlia Syd som består av grunnkretsene *Holmlia Senter*, *Asperud*, *Holmlia*, *Rosenholm* og *Åsbråten*. Vi har videre valgt å inkludere enkelte tilgrensende områder fra Holmlia Nord i deler av analysen der det har vært aktuelt. Disse er deler av grunnkretsene Ravnåsen og Nordre Ås. De tilgrensende områdene som inkluderes i stedsanalysen er mye brukt av befolkningen på Holmlia Syd. Her kan vi nevne spesielt områdene rundt Rosenholm og Lusetjern barneskole, Holmlia ungdomsskole og idrettsparken. Disse områdene har også et lignende utfordringsbilde som grunnkretsene innen Holmlia Syd.

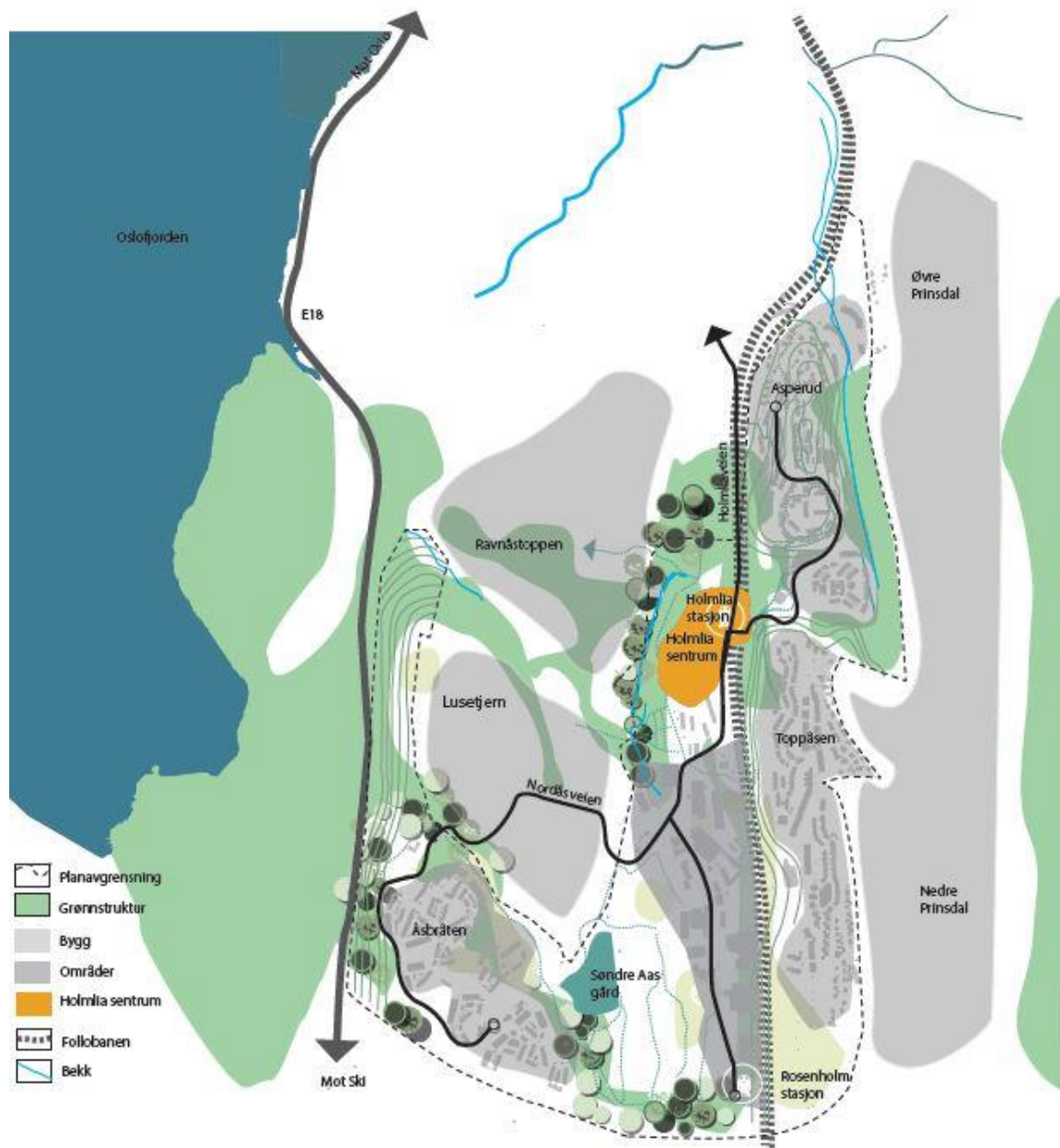
Figur 2-1: Oversiktskart over grunnkretser på Holmlia

2.2 Om Holmlia syd

Kartet (Figur 2-22) er et oversiktskart over Holmlia Syd (innenfor den stiplede linjen) som denne stedsanalysen omhandler, med tilhørende grunnkretser: Holmlia Senter, Asperud, Holmlia, Rosenholm og Åsbråten. Kartet illustrerer grøntstrukturer, bebyggelse, tettstedsområder, sentrumsområdet, toglinjen og bekke drag.

Figur 2-2: Oversiktskart over Holmlia Syd

Holmliaområdet er preget av store grøntområder, og ligger i nærhet av flere rekreative områder; Hvervenbukta, Ljanselva og marka. Boligbebyggelsen ligger spredt i klynger. De ulike boligområdene og de rekreative områdene bindes sammen med en rekke gangveier og stier.

Området har en spesiell topografi med nord-sørgående koller, skrenter og enger som skaper et variert landskap. Follobanen, E18 og Norderåsveien – Holmliaveien definerer den primære infrastrukturen, og skiller av de geografiske boligområdene.

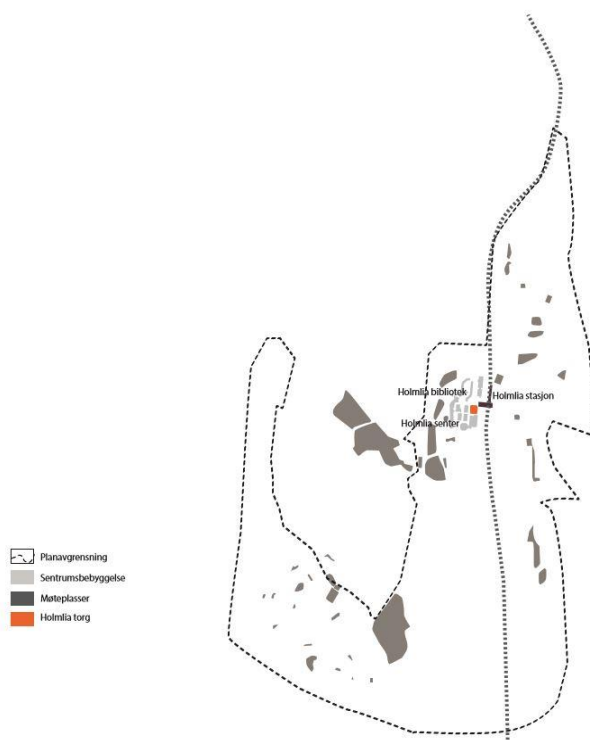
Området har en tydelig sentrumsdannelse rundt Holmlia togstasjon og busstasjonen. Besøksintensive virksomheter, slik som flere offentlige tjenester, biblioteket og handel ligger primært på Holmlia senter. Imidlertid ligger det også flere offentlige, religiøse og kulturinstitusjoner spredt rundt i andre deler av området. Skolene med tilhørende infrastruktur ligger øst, vest og sør for sentrum.

Mellom Holmlia og Rosenholm stasjon ligger et stort utviklingsområde. Området består i dag hovedsakelig av næringsbygg, men området har et betydelig arealpotensial.

2.3 Utfordringer knyttet til fysisk utforming av området

Stedsanalysen viser at det er flere utfordringer forbundet med den fysiske utformingen av Holmlia Syd. Under oppsummeres noen av de mest sentrale utfordringene. Den fysiske utformingen av området danner et grunnlag for å forstå hvordan befolkningen opplever Holmlia, deres opplevelse av trivsel og trygghetsfølelse, hvordan de bruker de ulike områdene, og hva de savner av nærmiljøkvaliteter.

2.3.1 Innadvendt senter og få møteplasser i sentrum

Holmlia senter oppleves som innadvendt med lukkede fasader. Det har lite transparens og interaktivitet med gaten, særlig på vest og øst-siden (yttersidene). Senteret fremstår som lukket når man kommer fra togstasjonen og Holmlia torg, men har åpne fasader på innsiden mot gågaten.¹⁶

Det finnes få oppholdssoner, eller møteplasser i sentrum. Holmlia torg ligger mellom togstasjonen og Holmlia senter. Torget brukes til kortvarig opphold, eller som passasje mellom tog og andre målpunkter. Torget har noen få sitteplasser, men innbyr i liten grad til langvarig opphold. Parkdraget ved Lusetjernbekken mangler også oppholdssoner.

De fleste møteplassene på Holmlia er tilknyttet skole, boligbebyggelse eller idrettsarenaer med klubbhus.

Holmlia bibliotek oppleves som en attraksjon, hvor det er mye aktivitet. Biblioteket har imidlertid en lite synlig plassering på baksiden av Holmlia senter.

¹⁶ En undersøkelse fra København fra 2003 viser at aktivitetetsnivået ved lukkede fasader var syv ganger lavere enn foran aktive og åpne fasader (Gehl, Jan, L.J Kaefer, S. Reignstad «Nærkontakt med huse», Arkitekten, nr. 9, 2003).

2.3.2 Det er mangel på hierarki i fotgjengerforbindelser

Holmlia består av mange gangveier og stier som forbinder de ulike målpunkter som sentrum, skoler og idrettsarenaer. De ulike gangveiene og tråkkene har noe varierende kvalitet.

Et mylder av gangforbindelser gjør at det mangler et hierarki i fotgjengerforbindelsene. Det mangler en målrettet hovedrute av høy kvalitet (materialitet, vedlikehold og struktur).

Mange av ganglinjene går mellom bebyggelse og i udefinerte / utilgjengelige restarealer og det er ofte brudd og barrierer som hindrer god flyt til de ulike målpunktene.

Bilene preger den fysiske utformingen og bruken av gaterommene. Ferdselsårene går i nord-syd retning. Det blir vanskelig å ferdes i øst og vest retning pga.

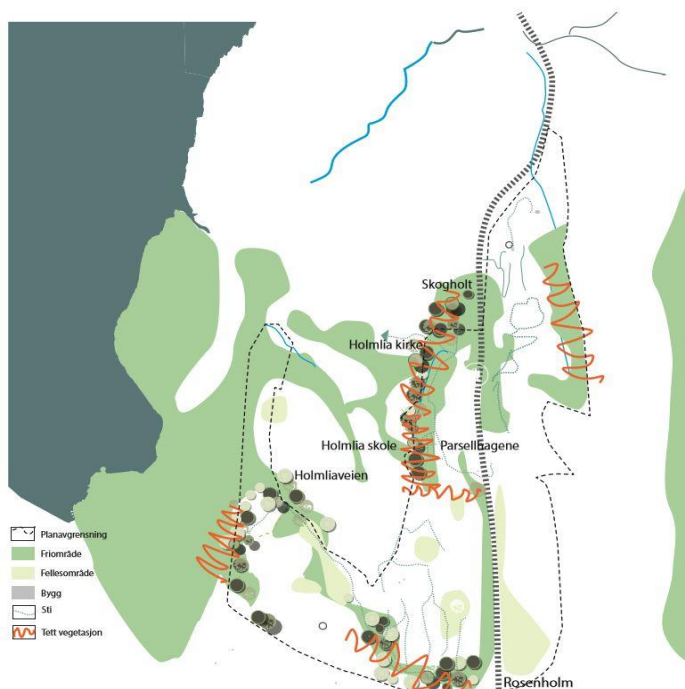
Follobanen. Denne har kun to overganger og en undergang for myke trafikkanter. Snarveier og stier er ikke alle like godt opparbeidet og vedlikeholdt.

2.3.3 Varierende grad av skjøtsel

Vegetasjon er et dominerende element langs randsonene på Holmlia. De grønne rommene spenner fra kultivert park med paviljong, til enger og «ville» naturområder med stier og tråkk.

Et rufsete og lite uoversiktlig inntrykk bidrar til at vegetasjonsfelt vest for Åsbråten, sør for Søndre Aas gård og feltet mellom Holmlia kirke og parsellhagene oppleves som utrygge.

Prioriterte grønne rom må ha et rutinemessig vedlikehold for å fremstå som attraktive (pleie og vanning av vegetasjon, søppeltømming, belysning).

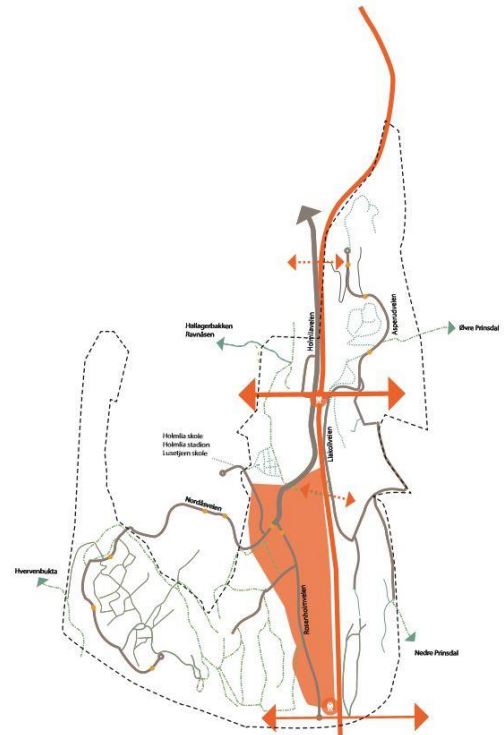
2.3.4 Få tverrforbindelser

Follobanen ligger som en fysisk barriere mellom Asperud/Toppåsen og resten av Holmlia. Det finnes tre overganger og en undergang mellom delområdene.

Næringsområdet mellom Holmlia og Rosenholm bidrar til den fysiske barrieren mellom områdene ved å være et utilgjengelig område for myke trafikanter.

Grønnstrukturen er stedvis tett skog og kratt i området, og oppleves også som barrierer som avgrenser området og gir få tverrforbindelser.

Tydelige skrenter med tett vegetasjon ved Åsbråten, Toppåsen og Holmåsen skaper avgresninger i omgivelsene.

3. HVEM BOR PÅ HOLMLIA?

I dette kapitlet presenteres deskriptiv statistikk om folkene som bor på Holmlia Syd. Dette inkluderer demografi og ulike levekårsvariabler. Kapitlet omfatter også beskrivelser av boligsammensetningen, boforhold og utvikling i boligmarked og flyttemønstre. Til enhver tid sammenlignes Holmlia Syd med Bydel Søndre Nordstrand generelt og/eller Oslo, alt etter hvilket detaljnivå statistikken er tilgjengelig på. Det er ikke alle variabler vi kan beskrive på grunnkrets nivå. Statistikken som presenteres er produsert av Oslo kommune og Byrådsavdelingen for finans, og representerer den siste tilgjengelige statistikken om nevnte forhold.

Oppsummering

Holmlia Syd er en delbydel med en sammensatt befolkning. Her bor det en høyere andel barn enn vi ser i Oslo generelt. En femtedel av befolkningen er i grunnskolealder. I delbydelen er det også en høyere andel personer med innvandringsbakgrunn, enn vi finner generelt i Oslo.

Delbydelen har de siste 10 årene hatt lav befolkningsvekst, og skiller seg på denne måten fra Oslo og Bydel Søndre Nordstrand generelt. Holmlia Syd har også en liten negativ nettoflytting det siste året, noe som foreller oss at der er flere som flytter ut av delbydelen enn de som flytter inn i delbydelen.

Holmlia Syd skårer lavere på en rekke levekårsindikatorer sammenlignet med Bydel Søndre Nordstrand og Oslo:

- I delbydelen finnes en høyere andel innbyggere med lav utdanning enn i bydelen generelt og i Oslo. Laveste nivå finner vi rundt grunnkretsen Holmlia Senter
- Det er en høyere andel personer som ikke har fullført videregående opplæring enn i bydelen og i Oslo
- Andelen sysselsatte er lavere i Holmlia Syd enn i bydelen generelt og i Oslo. Det er lavest andel sysselsatte blant beboerne i grunnkretsen Holmlia senter
- Det er flere fattige barnehusholdninger enn i bydelen og kommunen generelt
- Det er mer trangboddhet i delbydelen enn generelt for Bydel Søndre Nordstrand og Oslo

3.1 Demografi

3.1.1 Utvikling i folketall

Tall fra 2017 viser at det bor 5940 mennesker innenfor det avgrensede området Holmlia Syd. Blant disse bor 2051 (35 prosent) på Åsbråten, mens de øvrige 3889 (55 prosent) bor relativt jevnt fordelt mellom grunnkretsene Holmlia Senter (1275), Holmlia (1371) og Asperud (1243). Ettersom Rosenholm er regulert som et næringsområde er denne grunnkretsen tilnærmet ubebodd.

Holmlia Syd har hatt relativt stabile folketall de siste ti årene. Holmlia Syd har i perioden 2001 til 2016 hatt en befolkningsøkning tilsvarende 6,5 prosent, men mye av denne veksten forekom i perioden 2001 til 2006 da delbydelen hadde en befolkningsvekst tilsvarende 7 prosent, jf. Tabell 3.1. Det er tilsvarende befolkningsveksten i Oslo og for bydel Søndre Nordstrand i perioden 2001-2006. Fra 2006 til 2011 ble befolkningsveksten redusert til 1 prosent i delbydelen, og i perioden 2011-2016 har Holmlia Syd hatt en negativ befolkningsvekst tilsvarende -1 prosent. Mens befolkningsveksten har holdt seg relativt stabilt i Bydel Søndre Nordstrand og økt noe i Oslo i perioden 2006-2016 har utviklingen vært synkende for Holmlia Syd. Dette gir samlet sett en lavere befolkningsvekst som vist i tabellen.

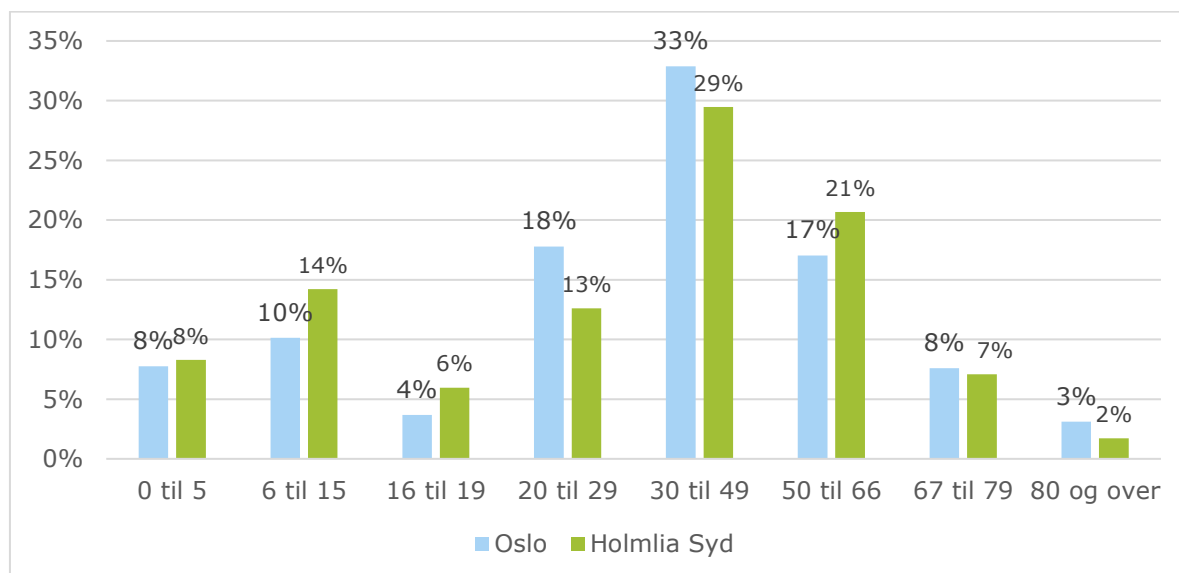
Tabell 3.1 Befolkningsendring Oslo, Bydel Søndre Nordstrand og Holmlia Syd

	2001-2006	2006-2011	2011-2016	2001-2016
Oslo	6 %	11 %	10 %	29,4
Bydel Søndre Nordstrand	7 %	6 %	7 %	21
Holmlia Syd	7 %	1 %	-1 %	6,5

3.1.2 Alderssammensetning

På Holmlia bor det mange barn og unge. Andelen barn og unge er høyere i delbydelen enn for Oslo generelt. Dette kan leses av Figur 3-1 som viser alderssammensetningen i delbydelen Holmlia Syd sett i forhold til alderssammensetningen i Oslo kommune.

Figur 3-1 Alderssammensetting (01.01.2017). Holmlia Syd og Oslo

Jf. Figur 3-1 er 29 prosent av befolkningen på Holmlia Syd under 20 år. 4/5 av disse er under 16. Dette er en relativt høy andel av barn og unge sett i forhold til statistikken for Oslo. Forskjellene er særlig store for barn og unge i grunnskolealder, hvor 14 prosent av befolkningen på Holmlia Syd er mellom 6 og 15 år, mens andelen innen den samme aldersgruppen ligger på 10 prosent for Oslo i sin helhet.

En relativt stor andel av befolkningen på Holmlia Syd er mellom 30 og 49 år (29 prosent), og selv om den er lavere enn andelen i Oslo totalt (33 prosent), er det denne aldersgruppen som er størst i delbydelen. Aldersgruppen har videre bosatt seg relativt jevnt fordelt mellom alle grunnkretsene¹⁷.

Når det kommer til andelen unge voksne mellom 20 og 29 år er denne lavere i Holmlia Syd enn den er for samme aldersgruppen i Oslo. Dette er vanlig for delbydeler som ligger lengre fra sentrum,¹⁸ og det er nærliggende å tro at det har sammenheng med at unge i denne aldersgruppen ofte flytter på seg, trekker nærmere studiesteder og jobbmuligheter, og bort fra boligområder som mangler tilbud til denne aldersgruppen.

Det er særlig innen grunnkretsen Holmlia Senter at andelen barn er høy: 10 prosent mellom 0 og 5 år, og så mange som 20 prosent av befolkningen i grunnkretsen er i grunnskolealder. Holmlia Senter er også den grunnkretsen med høyest andel i gruppen 16 til 19 år (7 prosent), sammenlignet med de andre grunnkretsene som har mellom fem og seks prosent i samme aldersspenn.

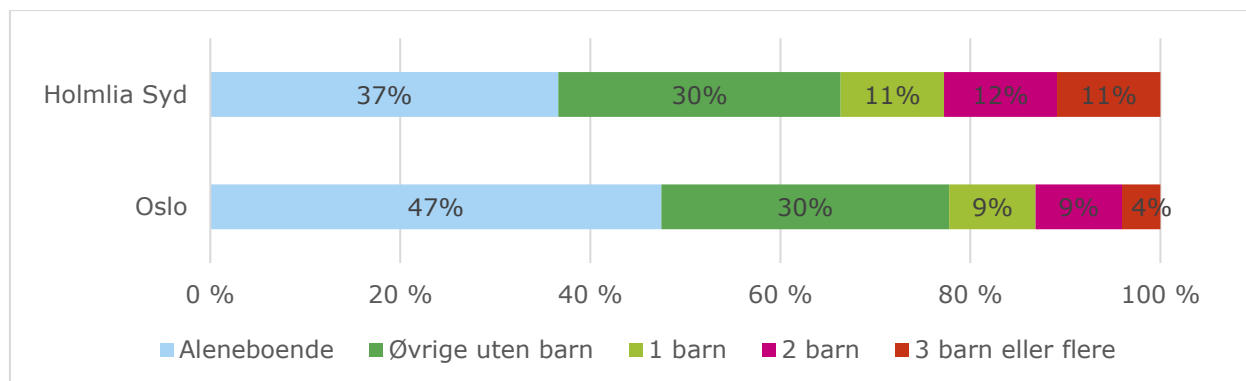
Holmlia Senter skiller seg også fra de andre grunnkretsene ved at andelen middelaldrende og pensjonister (50-66 og 67-79) er vesentlig lavere enn ved de andre grunnkretsene i samme delbydel.

3.1.3 Andel barnefamilier

Sammenlignet med statistikken for hele Oslo, er det en relativt høy andel barnefamilier på Holmlia Syd. Fordelingen mellom husholdninger med og uten barn er her illustrert med Figur 3-2, og viser andel husholdninger bestående av ett barn, 2 barn, 3 eller flere barn, samt aleneboere og øvrige uten barn. Omtrent en tredjedel av alle husholdninger på Holmlia Syd består av barnefamilier. Oslo som helhet utgjør barnefamiliene omkring en fjerdedel. Dette samsvarer med tidligere presentert statistikk som viser at Holmlia Syd har en høy andel barn i befolkningen.

Andelen barnefamilier er for øvrig relativt høy også i de andre delbydelene i Søndre Nordstrand, men det er kun Bjørnerud og Bjørndal som har høyere andel husholdninger med tre barn eller flere, enn Holmlia Syd, der en av tre barnefamilier har tre barn eller flere.

Figur 3-2 Andel barnefamilier. (2016) Holmlia Syd og Oslo

¹⁷ Rosenholm er ikke medregnet i denne statistikken

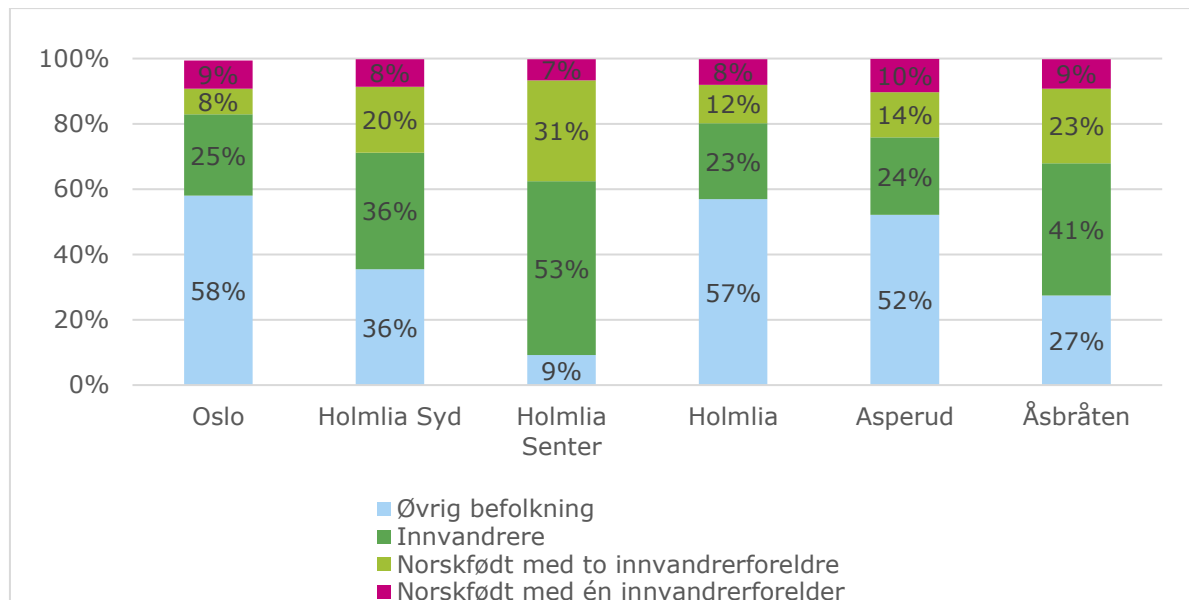
¹⁸ Oslo kommune (2017). *Bydel Søndre Nordstrand – Faktaark om befolkningen, levekår og bomiljø*. URL:

<<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13201682/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Faktaark%20bydelene%202017/15%20Bydel%20S%C3%B8ndre%20Nordstrand.pdf>>

3.1.4 Innvandringsbakgrunn og øvrig befolkning

Både på Holmlia Syd og i Søndre Nordstrand for øvrig, er befolkningen sammensatt når det gjelder innvandringsbakgrunn. Figur 3-3 viser en sammenligning mellom Oslo og Holmlia Syd i andelen innbyggere med innvandrerbakgrunn. I tillegg viser figuren fordelingen av innvandrerbakgrunn for de ulike grunnkretsene på Holmlia Syd.

Figur 3-3 Andel personer i befolkningen med innvandringsbakgrunn (2017). Oslo og Holmlia Syd.

Som det fremkommer av Figur 3-3, er det en større andel med en eller annen form for innvandringsbakgrunn på Holmlia Syd enn i Oslo totalt sett. Statistikken for Søndre Nordstrand er, i sin helhet, svært lik som fordelingen på Holmlia Syd, men innad i delbydelen er det derimot større forskjeller.

Det er særlig Holmlia Senter som skiller seg ut med en svært høy andel innvandrere. 53 prosent av befolkningen i grunnkretsen er førstegenerasjons innvandrere, mens 31 prosent er barn av to foreldre som har innvandret. Utover dette er det henholdsvis syv prosent som har én forelder som har innvandret og ni prosent som ikke har innvandrerforeldre, mens som tilfaller kategorien *øvrig befolkning*.

Grunnkretsen Åsbråten har også en høy andel av innvandrere i befolkningen (41 prosent), men ikke på langt nær like høy som i Holmlia Senter. Som figuren ovenfor viser, ligner grunnkretsene Holmlia og Asperud svært mye på Oslos statistikk, men med en noe høyere andel annengenerasjons innvandrere - og en noe lavere andel *øvrig befolkning* på Asperud.

Selv om det i delbydelen Holmlia Syd er en relativt høy andel innvandrere, er det kun seks prosent av disse som har kort botid i Norge. Slik er det også på bydelsnivå, hvor det kun er åtte prosent med kort botid, og 29 prosent som har bodd i landet over lengre tid.

3.2 Levekår

Oslo kommune har innhentet en rekke levekårsindikatorer for ulike bydeler og delbydeler. Levekårsindikatorene sier noe om befolkningens forutsetninger og livssituasjon. I dette delkapittelet fremlegges og presenteres statistikk som omfatter utdanningsnivå, sysselsetting og andre fysiske, sosiale og økonomiske anliggende som virker inn på menneskers levekår, velferd og trivsel. Funnene fra levekårsstatistikken har vært en viktig del av bakgrunnen for at Oslo kommune og bydelsadministrasjonen har bestemt at delbydelen Holmlia Syd skal få et områdeløft.

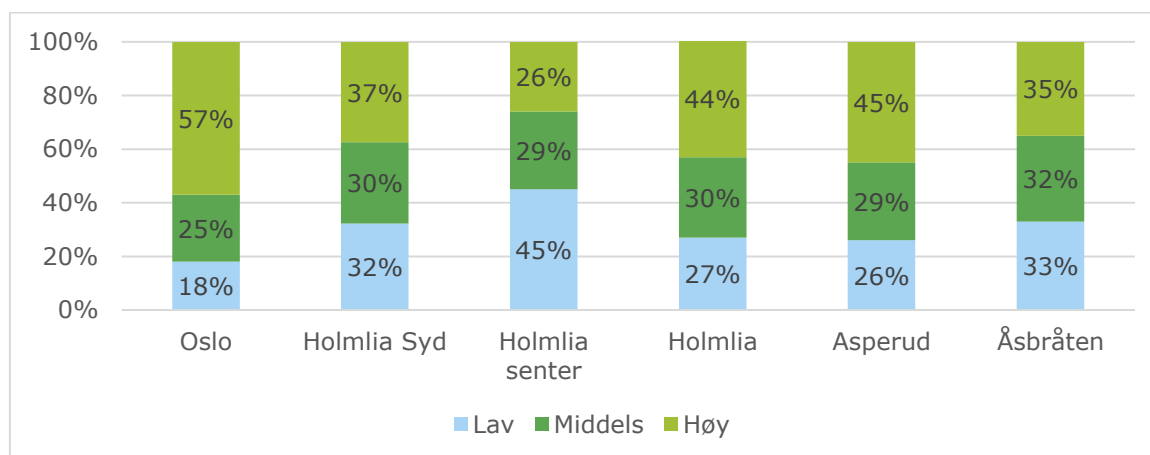
Samtidig må det nevnes at statistikken som fremlegges i det følgende kun er objektive mål på levekår. Befolkningens og enkeltpersoners subjektive opplevelse av egen situasjon samstemmer ikke nødvendigvis med de statistiske fremstillingene. For en mer kvalitativ fremstilling av Holmlia som hjemsted, se kapittel 4.

3.2.1 Utdanningsnivå

Det er en klar sammenheng mellom utdanning, jobbmuligheter og økonomisk situasjon. For eksempel er det langt flere personer med lav formell kompetanse som står utenfor arbeidslivet enn personer med høyere utdanning.¹⁹

Figur 3-4 sammenligner utdanningsnivået i Oslo og på Holmlia Syd. I tillegg viser figuren fordelingen av utdanningsnivå i de fire grunnkretsene på Holmlia Syd. Figuren skiller mellom lav, middels og høy utdanning der Holmlia Syd generelt har noe lavere utdanningsnivå enn Oslo.

Figur 3-4 Befolkningenes utdanningsnivå (2017). Oslo og Holmlia Syd

I Oslo er det 57 prosent som har tatt en høyere utdanning. Dette er tjue prosentpoeng høyere enn andelen av befolkningen på Holmlia Syd med høyere utdanning (37 prosent). Det er videre 18 prosent av Oslos befolkning som har lav utdanning, mens denne andelen ligger på 32 prosent på Holmlia Syd. Andelen med høyere utdanning er noe høyere på bydelsnivå (39 prosent) og noe lavere andel med lavt utdanningsnivå (30 prosent), men sett i forhold til utdanningsnivåene i Oslo totalt, er fordelingen mellom de tre nivåene relativt lik mellom bydels- og delbydelsnivå, hvor en betydelig lavere andel av befolkningen har høyere utdanning.

Selv om bydels- og delbydelsnivå ligner hverandre, viser statistikken at det er relativt store variasjoner mellom de ulike grunnkretsene i Holmlia Syd. Den høyest utdannede befolkningen i delbydelen finnes i områdene *Holmlia* og *Asperud*. Her har henholdsvis 44 og 45 prosent tatt en høy utdanning, og henholdsvis 30 og 29 prosent har middels utdanning. I disse grunnkretsene er det 27 og 26 prosent av befolkningen med lav utdanning.

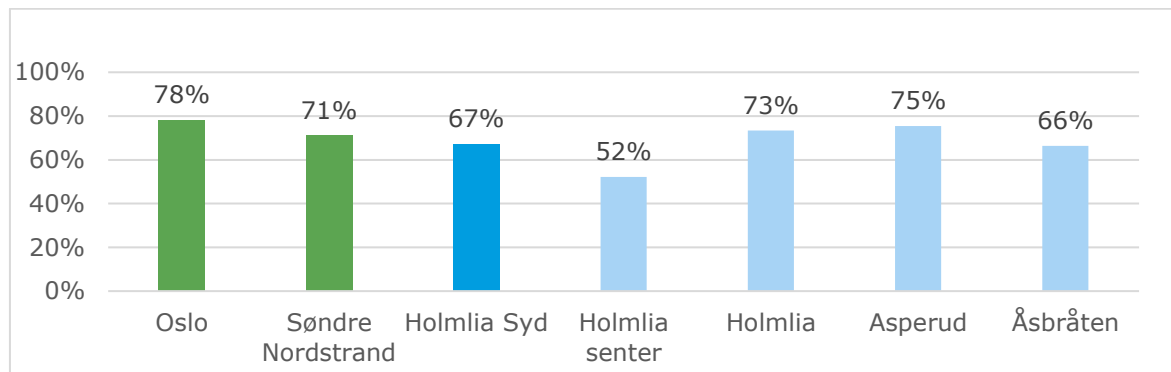
Holmlia Senter er den grunnkretsen med absolutt lavest utdanningsnivå. Her har 45 prosent av befolkningen lav utdanning, 29 prosent middels utdanning, mens 26 prosent har høyere utdanning.

¹⁹ SSB (2017). «Livskvalitet og levekår - Arbeid og utdanning». URL: <<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/arbeid-og-utdanning>>

3.2.2 Andel sysselsatte på Holmlia

Det er store variasjoner i andelen sysselsatte i de ulike grunnkretsene på Holmlia Syd. Figur 3-5 viser andelen sysselsatte i Oslo, bydelen, delbydelen og de ulike grunnkretsene.

Figur 3-5 Andel sysselsatte (2016). Oslo, Bydel Søndre Nordstrand og Holmlia Syd

78 prosent av befolkningen i Oslo er sysselsatt. Denne andelen er noe mindre blant befolkningen på Søndre Nordstrand (71 prosent), og enda noe lavere for delbydelen Holmlia Syd (67 prosent). Det er imidlertid store variasjoner innad i delbydelen.

Grunnkretsene Asperud og Holmlia har, jf. Figur 3-5, en høyere andel sysselsatte enn både delbydelen og Søndre Nordstrand, med henholdsvis 75 og 73 prosent sysselsatte. Det er imidlertid områdene Holmlia Senter og Åsbråten som trekker ned statistikken med en lavere andel sysselsatte.

På Holmlia Senter er omkring halvparten (52 prosent) av beboerne i arbeidsdyktig alder, i arbeid. Noe som gjør Holmlia Senter til den grunnkretsen med lavest andel sysselsatte, både innad i Holmlia Syd, men også i hele Søndre Nordstrand.

3.2.3 Lavinntektshusholdninger med barn

Selv om forholdsvis mange av Holmlias befolkning både har utdanning og jobb, er det også en andel som enten mangler utdanning, som ikke har jobb, eller som tjener lite sammenlignet med medianen i Oslo.

Det bor barn under 18 år i en tredjedel av husholdningene på Holmlia Syd. Husholdninger der den sammenlagte inntekten er lavere enn 50 prosent av medianinntekten for Oslo regnes som *lavinntektshusholdninger*.²⁰ På Holmlia Syd tilfaller 21 prosent av barnehusholdningene denne beskrivelsen. Dette betyr at en betydelig andel barn lever i husholdninger med svært lav inntekt. Andelen lavinntektshusholdninger med barn er høyere på Holmlia Syd enn hva den er i bydelen generelt (17 prosent) og i Oslo (11 prosent).

3.2.4 Trangboddhet i Oslo og på Holmlia

I hvilken grad personer i en husholdning bor trangt eller ikke, kan si noe om deres materielle og økonomiske forutsetninger. Trange boliger kan ha en negativ påvirkning på trivselen i eget hjem. Det er kjent at personer som bor i byområder bor trangere enn de som bor utenfor byene. Dette gjelder også for drabantbyene og delbydelene i ytre Oslo. Videre er det klare sammenhenger mellom inntekt og bosituasjon.²¹

²⁰ Oslo Kommune definerer lavinntektshusholdninger etter OECD-skalaen; Husholdningens inntekt etter skatt pr. forbruksenhet er under 50 prosent av medianinntekten for Oslo. Videre er husholdningsinntekten skalert med forbruksvekster ved å gi første voksne i husholdningen vekten 1, andre voksne vekten 0,7 hver, mens hvert barn får vekten 0,5

²¹ SSB (2017). «Slik har vi det - Livskvalitet og levekår - Bolig og nærmiljø». URL: <<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/bolig-og-naermiljo>>

Trangboddhet defineres i Oslo kommunes statistikkbank som boliger der 1) bruksarealet er under 25 m² per person, og 2) antallet rom er færre enn antallet personer i flerpersongshusholdninger, eller at én person bor på ett rom i enpersongshusholdninger.²²

Andelen trangbodde i Oslo totalt sett er 21 prosent, og 29 prosent i Bydel Søndre Nordstrand. Andelen trangbodde er noe høyere blant befolkningen på Holmlia Syd enn i kommunen og bydelen. På Holmlia Syd ligger trangboddheten på 34 prosent.

Samtidig er det en betraktelig større andel ettromsleiligheter i Oslo kommune (12 prosent) enn på Holmlia Syd (0,4 prosent), og en større andel barnefamilier på Holmlia Syd enn i Oslo kommune, noe som indikerer at statistikken over trangbodde i Oslo kommune i stor grad inkluderer aleneboende med ettromsleiligheter, mens statistikken over trangbodde på Holmlia Syd med høy sannsynlighet inkluderer flere barnehusholdninger.

Det foreligger dessverre ingen offentlig statistikk over trangboddhet på grunnkrets nivå. Vi kan derfor ikke si noe om hvor i delbydelen Holmlia Syd trangboddhet er mest utbredt. Det bør videre også understrekes at vi heller ikke har kjennskap til i hvilken grad personer som, per definisjon, bor trangt på Holmlia opplever egen bosituasjon som en utfordring.

3.2.5 Personer med redusert funksjonsevne

Redusert funksjonsevne defineres i Oslo kommunes statistikkbank som personer som mottar sykepenger eller uføretrygd fra NAV som følge av nedsatt arbeidsevne. Det er 14 prosent av Oslos befolkning mellom 16 og 66 år som har redusert funksjonsevne og som mottar støtte, ifølge statistikken.

Andelen er en del høyere i Søndre Nordstrand (19 prosent) enn i Oslo. I Holmlia Syd er det i overkant av en femtedel (22 prosent) av befolkningen som mottar ytelser grunnet nedsatt arbeidsevne.

Denne statistikken er ikke tilgjengelig på grunnkrets nivå, men sett i sammenheng med fordelingen av delbydelens kommunale boliger (se delkapittel 3.3.3) og de kvalitative funnene fra observasjoner og intervjuer, fremkommer det at enkelte grunnkretser har flere beboere med utfordringer som medfører nedsatt arbeidsevne, enn andre. Dette gjelder særlig områdene Holmlia Senter og Åsbråten, samt Holmlia grunnkrets.

3.3 Boforhold, boligmarked og flyttemønster

Bomiljø, boforhold og boliggifter henger oftest sammen med andre faktorer slik som alder, sivilstatus, og økonomisk situasjon. Arbeidsledige, studenter, aleneforsørgere og personer som bor i husholdninger med lave inntekter har oftere dårligere boforhold enn andre.²³

Både boforhold og boligmarked påvirker hvem som velger å bosette seg på Holmlia, og flyttemønsteret deres. I dette delkapittelet presenteres en oversikt over boligtyper, antall rom i boligene i de ulike grunnkretsene, samt andre faktorer som påvirker befolkningens boforhold, slik som andel som eier og leier bolig, andel kommunalboliger, samt boligmarked og flyttemønster.²⁴

3.3.1 Boligtype og antall rom

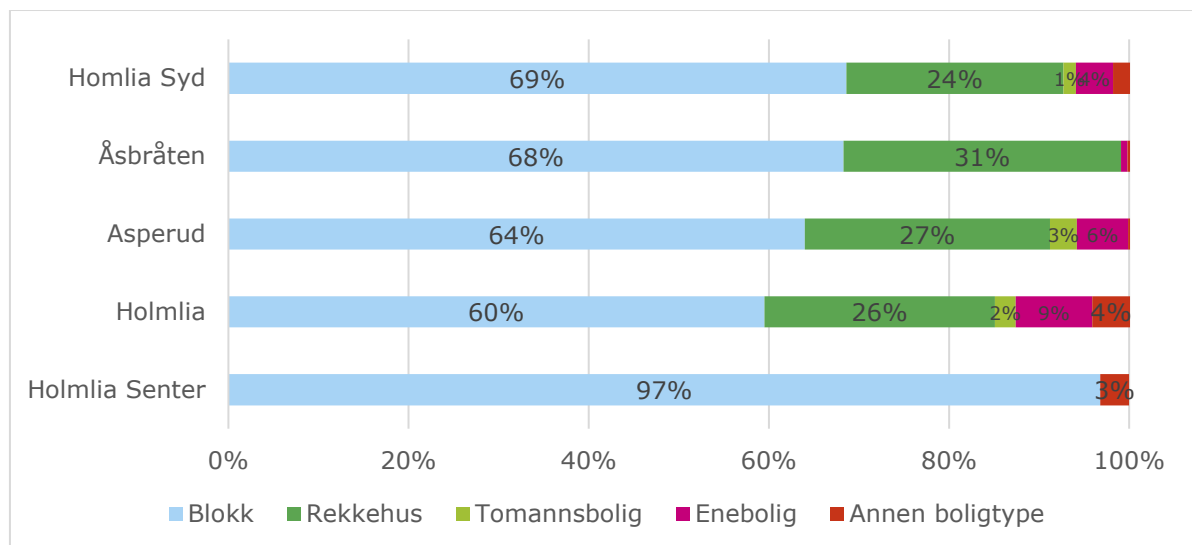
Store deler av bygningsmassene på Holmlia stammer fra utbyggingen av området på åttitallet, og de fleste boligområdene består av blokkbebyggelse og rekkehus, jf. Figur 3-6 som viser fordelingen av boligtyper innenfor grunnkretsene i Holmlia Syd. Majoriteten av boligene har tre soverom, jf. Figur 3-7 som viser andel boliger etter hvor mange rom boligen har.

²² Oslo Kommune, Statistikkbanken (2018). Statistikk over trangboddhet.

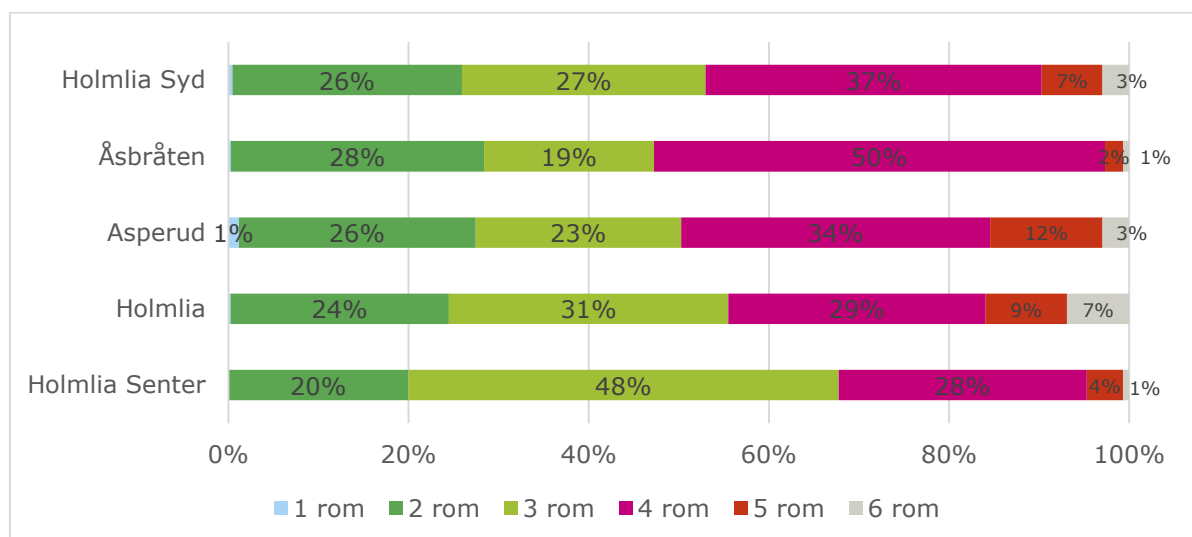
²³ SSB (2017). «Slik har vi det – livskvalitet og levekår». URL: <<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/bolig-og-naermiljo>>

²⁴ Oversendt tallgrunnlag har ikke gitt mulighet til å gjennomføre nedbrytninger på ulike befolkningsgrupper

Figur 3-6 Fordeling av boligtyper på Holmlia (2016)

Figur 3-7 Fordelinger av boliger etter antall rom (2016)

Holmlia Syd er den delbydelen i Søndre Nordstrand med flest blokkboliger med 69 prosent, mot bydelsgjennomsnittet på 44 prosent. De fleste boligene på Holmlia Syd har mellom to og fire rom, og hovedvekten er fireromsboliger (37 prosent), jf. Figur 3-7.

Som det fremkommer av Figur 3-6, består Holmlia Senter nesten utelukkende av blokkbebyggelse. Øvrige bygninger i denne grunnkretsens tilhører senteret og kan karakteriseres som næringsbygg. Tilnærmet halvparten av boligene på Holmlia Senter er treromsleiligheter, 28 prosent har fire rom, og 20 prosent har to rom.

De tre grunnkretsene Åsbråten, Asperud og Holmlia har alle størst andel blokkbebyggelse, men har også en god andel rekkehusbebyggelse (mellom 26 og 31 prosent). På Åsbråten har halvparten av boligene 4 rom, og den andre halvparten i to- og tre-romsleiligheter.

Selv om det er få eneboliger i delbydelen sammenlignet med antallet boliger i borettslag og sameier, ligger det en del eneboliger i grunnkretsene Holmlia og Asperud. Disse grunnkretsene har også et lite antall boliger i tomannsbolig. Holmlia og Asperud har en større andel boliger med fem og seks rom enn de øvrige grunnkretsene på Holmlia Syd. På Asperud er tolv prosent femromsboliger mot ni prosent på Holmlia grunnkrets.

3.3.2 Eie-Leie

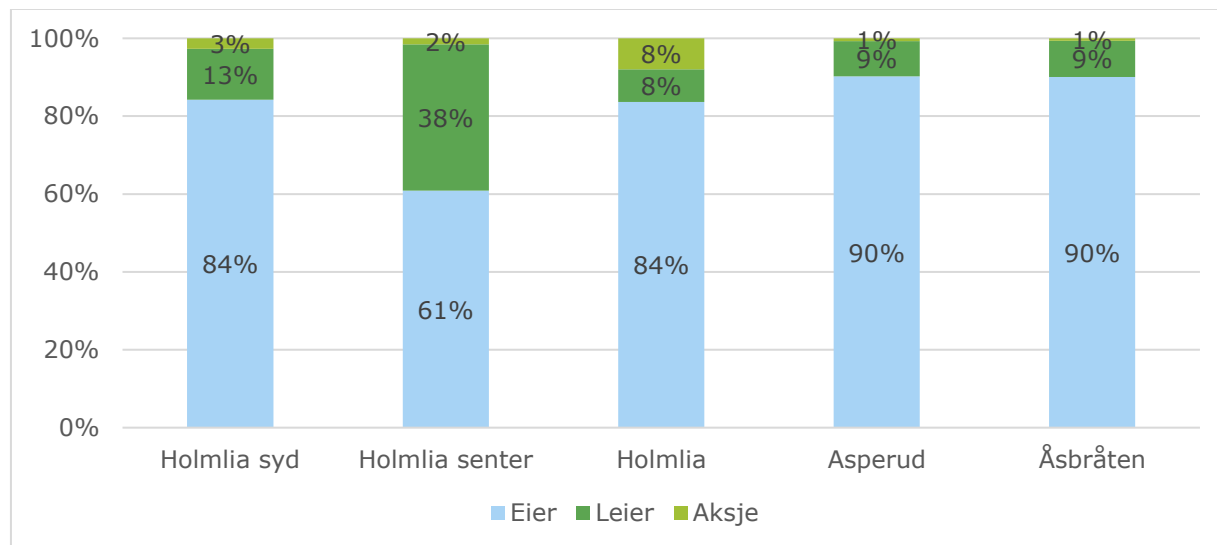
Å eie egen bolig gir i de fleste tilfeller større økonomisk trygghet. I tillegg til å være en viktig økonomisk investering, har de som eier bolig ofte et bedre bomiljø enn de som leier.²⁵ Dessuten gir det større mulighet for langsiktig planlegging og en sikrere bosituasjon såfremt man betaler for seg.

Ved siden av faktorer som alder, sivilstatus og barn har forhold som inntekt, yrkesaktivitet og utdanning mye å si for om en husholdning bor i en bolig de eier eller leier. Andelen leietakere på landsbasis er størst blant studenter (43 prosent), arbeidsledige (42 prosent) og uføre (26 prosent). Det er også kjent at andelen som eier øker i takt med utdanningsnivå.²⁶

Boutgiftsbelastningen er videre vesentlig høyere for de som leier bolig enn for de som eier. For en femtedel av Norges befolkning utgjør boutgiftene mer enn 25 prosent av husholdningens samlede disponible inntekt. For de husholdningene med lavest inntekt betyr dette at de har vesentlig mindre å rutte med enn øvrige husholdninger.²⁷ Blant husholdninger med høy boutgiftsbelastning er lavinntektsgrupper, sosialhjelpsmottakere, leietakere og enslige forsørgere overrepresentert.²⁸

Jf. Figur 3-8 er det svært mange av befolkningen på Holmlia Syd som eier egen bolig. Mens landsgjennomsnittet ligger på 82 prosent²⁹, der 70 prosent eier egen bolig i Oslo, eier 87 prosent sin egen bolig på Holmlia Syd (inkludert aksjeleiligheter).

Figur 3-8 Andel personer som eier eller leier bolig i Holmlia Syd (2015)

Fordelingen mellom husholdninger som eier og leier bolig er imidlertid ikke helt jevn mellom de ulike grunnkretsene. Som det fremkommer i Figur 3-8, er det en vesentlig større andel som leier bolig på Holmlia Senter (38 prosent) enn ved de øvrige grunnkretsene.

I grunnkretsene Holmlia, Asperud og Åsbråten er det 8-9 prosent som leier bolig, og det store flertallet eier bolig. På Holmlia grunnkrets er det også 8 prosent som eier aksjeleiligheter, mens dette er mindre vanlig i de andre grunnkretsene.

²⁵ SSB (2017). «Slik har vi det – Livskvalitet og levekår. Bolig og nærmiljø». <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/bolig-og-naermiljo>

²⁶ SSB (2016). «Dårligere boforhold for leiere enn for eiere» URL: <<https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/artikler-og-publikasjoner/darligere-boforhold-for-leiere-enn-for-eiere>>

²⁷ <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/levekar-og-livskvalitet-hva-hvorfor-og-hvordan> og <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/bolig-og-naermiljo>

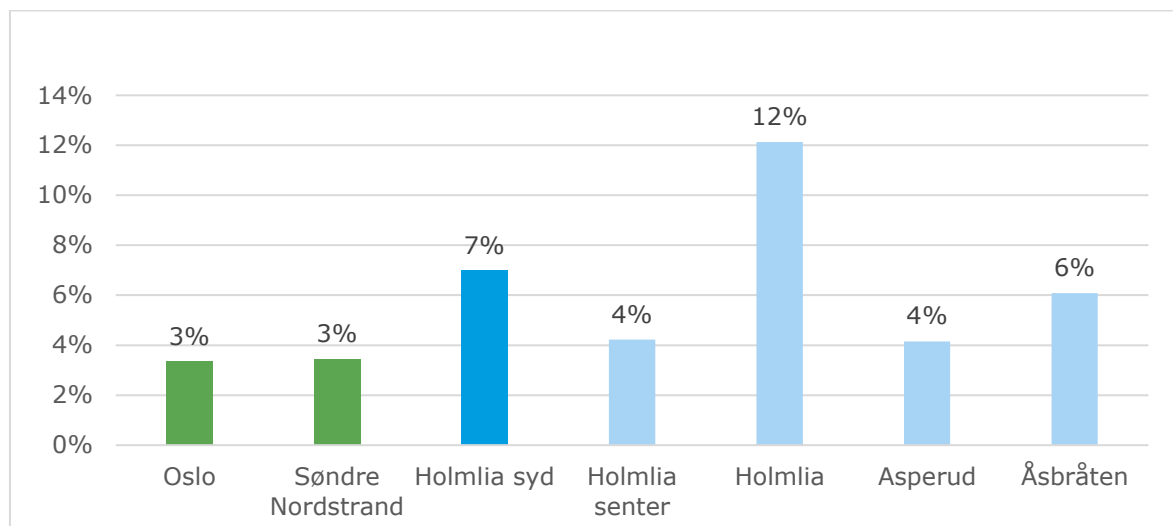
²⁸ <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/artikler-og-publikasjoner/hvordan-male-boutgiftsbelastning>

²⁹ <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/bolig-og-naermiljo>

3.3.3 Kommunale boliger

Kommunale boliger er boliger som kommunen disponerer for midlertidig utleie (oftest) til personer som av ulike årsaker ikke klarer å anskaffe bolig på egenhånd.³⁰ De som benytter tilbud om kommunal bolig er vanligvis personer med behov for tilrettelagt bolig, flyktninger, personer med psykiske lidelser, rusmiddelmisbrukere, personer med kombinerte rus og psykiatriske utfordringer eller personer med andre problemer som kvalifiserer for å få en behovsprøvd bolig.³¹

Figur 3-9 Andel kommunale boliger av totale boliger (2017)

Tre prosent av boligene i Oslo kommune er kommunale boliger. Prosentandelen er den samme i Bydel Søndre Nordstrand. Fordelingen av de kommunale boligene innad i bydelene varierer. Holmlia Syd har en svært mye høyere andel kommunalboliger enn de resterende bydelene (7 prosent).

Innenfor Holmlia Syd er det grunnkretsen Holmlia har flest kommunalboliger (12 prosent), mens Åsbråten har seks prosent, og Asperud og Holmlia Senter har begge 4 prosent kommunale boliger, jf. Figur 3-9.

3.3.4 Boligmarked

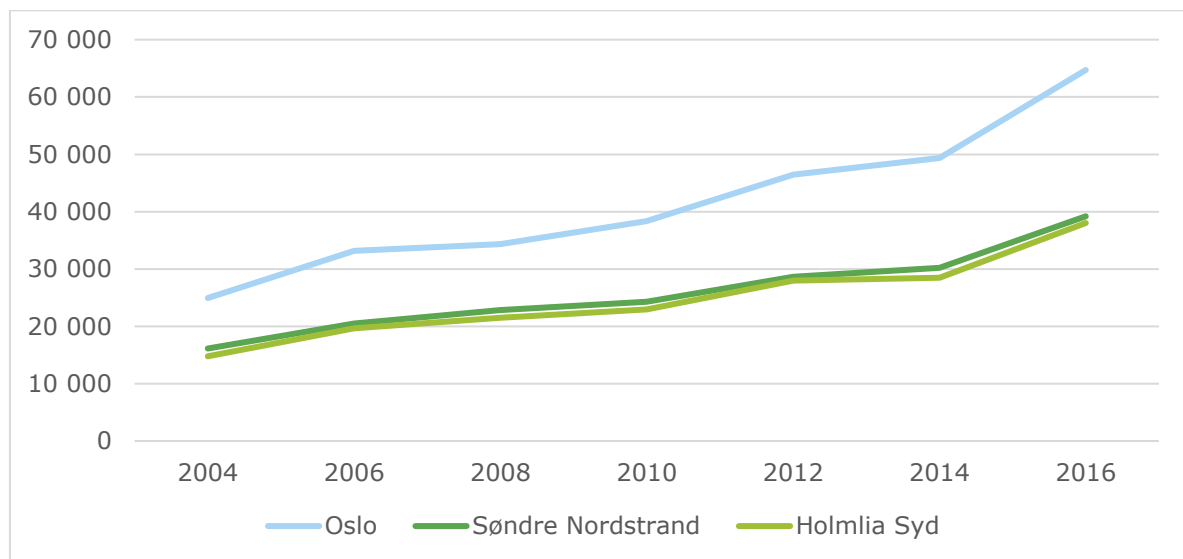
Boligpriser og bokostnader har stor innvirkning på hvem som kan kjøpe bolig, og hvem som må leie. Hvis kvadratmeterprisen (eller prisene i leiemarkedet) sett i forhold til disponibel inntekt er høy(e), kan økonomisk utsatte grupper oppleve at de presses til å bo i boliger som ikke oppfyller husholdningens behov, og som ikke er egnet.³²

I Bydel Søndre Nordstrand har prisveksten over tid fulgt den generelle trenden i Oslo i perioden 2004-2016, skjønt med en lavere gjennomsnittlig kvadratmeterpris. Det kan leses av i Figur 3-10.

³⁰ Oslo kommunes hjemmesider, «Kommunal bolig». URL: <<https://www.oslo.kommune.no/bolig-og-sosiale-tjenester/bolig/leie-bolig/kommunal-bolig/#gref>>

³¹ SSB (2018) «Kommunale boliger», URL: <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/statistikker/kombolig_kostra>

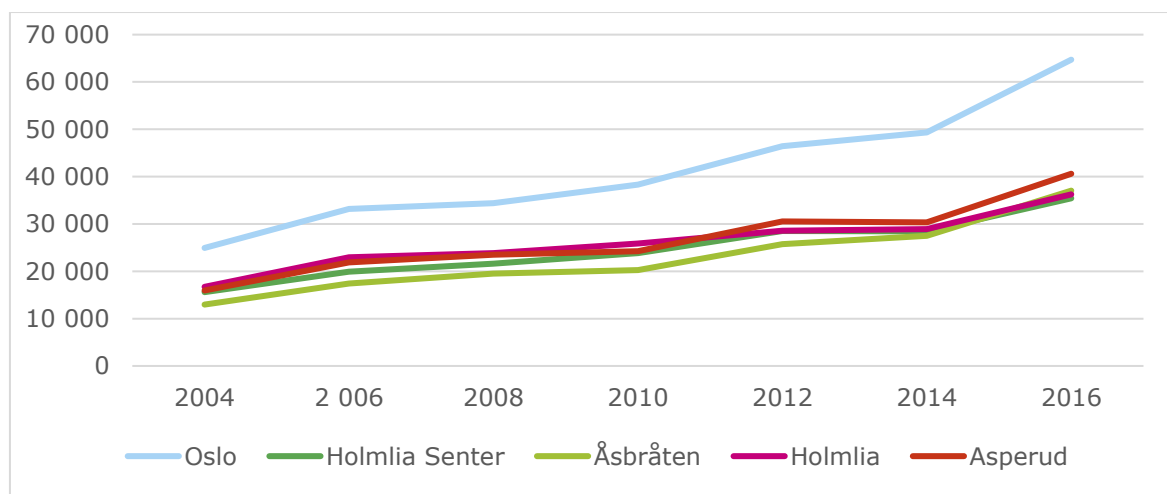
³² SSB (2017). «Slik har vi det – livskvalitet og levekår – Bolig og nærmiljø» URL: <<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/bolig-og-naermiljo>>

Figur 3-10 Utvikling i gjennomsnittlig kvadratmeterpris for Oslo, Bydel Søndre Nordstrand og Holmlia Syd (2004-2016)

I 2004 var gjennomsnittsprisen for en kvadratmeter 24 935 kroner i Oslo, 16 133 kroner i Søndre Nordstrand og 14 779 kroner i Holmlia Syd. I perioden 2014-2016 har gjennomsnittsprisen per kvadratmeter i Oslo steget med 160 prosent til 64 712 kroner, mens den i Søndre Nordstrand har steget med 143 prosent til 39 193 kroner.

Til tross for at den gjennomsnittlige kvadratmeterprisen på Holmlia Syd er noe billigere enn gjennomsnittsprisen i bydelen totalt, har delbydelen hatt en noe større økning fra 2004 til 2016 med 157 prosent, fra 14 779 kroner til 38 027 kroner pr. m² i gjennomsnitt. Skjønt utviklingen har gått i bølger.

Også innenfor Holmlia Syds grunnkretser har den gjennomsnittlige kvadratmeterprisen over tid fulgt utviklingen vi har sett på bydels- og delbydelsnivå. Dette fremkommer av Figur 3-11.

Figur 3-11 Utvikling i gjennomsnittlig kvadratmeterpris for Oslo og grunnkretsene innenfor Holmlia Syd (2014-2016).

Den største prosentmessige utviklingen har skjedd på Åsbråten der den gjennomsnittlige kvadratmeterprisen har økt med 186 prosent fra 2004-2016. Dette er en høyere prosentmessig økning enn gjennomsnittet for delbydelen.

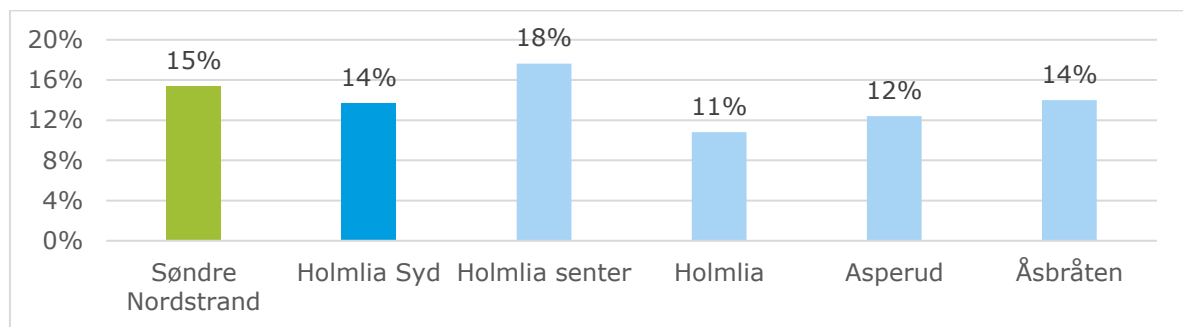
Den laveste prisveksten finner vi i Holmlia grunnkrets og Holmlia Senter, der den prosentvise økningen har vært på henholdsvis 117 og 127 prosent i perioden 2014-2016. Det er på Holmlia

Senter vi også den laveste gjennomsnittlige kvadratmeterprisen i delbydelen. I 2016 var gjennomsnittet 35 420 kroner per kvadratmeter i denne grunnkretsen.

3.3.5 Andel flyttinger og flyttemønstre

Jf. Figur 3-12 flyttet 14 prosent av befolkning i Holmlia Syd i 2016, noe som er omtrent som for bydelen som helhet. Størst andel fraflyttere finner vi i grunnkrets Holmlia senter hvor 18 prosent av befolkningen har flyttet fra sin hjemadresse ila 2016.

Figur 3-12 Andel av befolkningen som har flyttet fra bydelen (2016).

Note: Andel flyttere er her regnet som enten flytting internt i bydelen, til andre bydeler, til andre steder i Norge eller til Utlandet.

I 2017 hadde delbydelen en negativ netto innflytting tilsvarende -61 personer. Det vil si at det var flere personer som flyttet ut av enn inn i delbydelen. Av de som flyttet fra sin opprinnelige bostedsadresse i delbydel Holmlia Syd i 2017, finner vi følgende flyttemønstre ut av delbydelen, jf. Tabell 3.2: 34 prosent flyttet innenfor bydelen, 28 prosent flyttet til andre bydeler i Oslo, 18 prosent flyttet til Akershus, 13 prosent flyttet til andre steder i Norge, og 8 prosent flyttet ut av landet. Dette rimer med flyttemønstrene til bydelen generelt.

Av de som flyttet til delbydelen Holmlia Syd i 2017, finner vi følgende tilflyttemønstre: 38 prosent kom fra samme bydel, 33 fra andre bydeler i Oslo, 8 fra Akershus, 11 prosent fra andre steder i Norge og 10 prosent fra utlandet.

Det forteller oss at delbydelen har en positiv nettoutflytting internt i bydelen, internt i Oslo og fra utlandet. Videre har delbydelen en negativ nettoutflytting med Akershus og andre steder i Norge. Dvs. at der er flere som flytter ut fra Holmlia Syd til Akershus eller andre steder i landet enn andelen som flytter fra Akershus eller andre steder i Norge og til Holmlia Syd.

Tabell 3.2 Flyttemønstre (2017)

	Til/fra samme bydel	Til/fra andre bydeler i Oslo	Til/ fra Akershus	Til/fra øvrige Norge	Til/ fra utlandet
Andel flytting fra Holmlia Syd	34 %	28 %	18 %	13 %	8 %
Andel flyttinger til Holmlia Syd	38 %	33 %	8 %	11 %	10 %
Netto flytting	4 %	6 %	-9 %	-2 %	2 %

4. HVORDAN ER DET Å BO OG VOKSE OPP PÅ HOLMLIA?

Dette kapittelet omhandler hvordan det er å bo og vokse opp på Holmlia. Her beskrives blant annet beboernes opplevelse av trivsel, nabolagskvalitet og trygghet. Kapittelet omhandler også hva beboerne synes er det beste ved å bo på Holmlia, samt hva som er utfordrende med å bo i området.

Barne- og ungdomsperspektivet trekkes særlig frem i dette kapittelet. Funn fra samtaler med barn og unge, samt funn fra samtaler og workshoper med elever på barne-, ungdoms- og videregående skolene presenteres i dette kapittelet.

Kapittelet er basert på svar fra beboerundersøkelsen, samtaler med beboere, samt kvalitative intervjuer med ulike nærmiljøaktører, herunder offentlige tjenester, frivillige organisasjoner og ulike nærmiljøtilbud, som kjenner nærområdene på Holmlia.

Organisasjonen «Unge Holmlianere» arrangerte et møte for ungdom på BUSH våren 2018. Funn fra dette møtet sammenfaller med funnene fra samtaler vi har hatt med barn og unge i forbindelse med arbeidet med stedsanalysen. Funn fra folkemøtet for ungdom tas også inn som en del av datagrunnlaget.³³

Rambølls vurderinger av funnene som fremkommer i dette kapittelet, samt våre anbefalinger til innsatsområder fremkommer i kapittel 7.

Oppsummering:

Oppsummert viser undersøkelsen at beboerne på Holmlia trives svært godt i området, og at Holmlia oppleves som et godt sted å bo og vokse opp. Innbyggerne oppgir at de trives godt med naboene sine, og i nærmiljøet der de bor.

Beboerne oppgir flere grunner til at Holmlia er et godt sted å bo og vokse opp. Her fremheves blant annet mangfoldet og fellesskapet, tilgangen på grøntområder og sentralitet og tilgjengelighet.

Holmlia oppleves også som et trygt sted å bo, og det er få innbyggere som opplever å være utrygge. De fleste beboerne ser også for seg å bo på Holmlia i fremtiden. Til tross for at flertallet av beboerne trives godt på Holmlia og opplever Holmlia som et trygt sted, kommer det også frem at det er enkelte utfordringer. Noen beboere oppgir at det i enkelte tilfeller oppleves som utrygt på Holmlia, særlig om kvelden og i enkelte områder hvor det er lite folk, dårlig belysning og mye vegetasjon. Omdømmeutfordringer, kriminalitet og sosiale utfordringer trekkes også frem som utfordringer av enkelte beboere. Særlig barn og unges oppvekstsvilkår trekkes frem av mange som svært viktig.

Flertallet av barna og ungdommene vi har vært i kontakt med i forbindelse med stedsanalysen oppgir at de i all hovedsak føler seg svært trygge på Holmlia, og i de nærområdene hvor de ferdes. Barna og ungdommene opplever Holmlia som et godt sted å bo og vokse opp. Samholdet og miljøet fremheves som bra, imidlertid er det enkelte områder som oppleves som litt skumle, eller hvor de ikke liker å oppholde seg. Dette er hovedsakelig på ettermiddag og kveldstid.

³³ Folkemøte gjennomført i regi av Unge Holmlianere på BUSH våren 2018

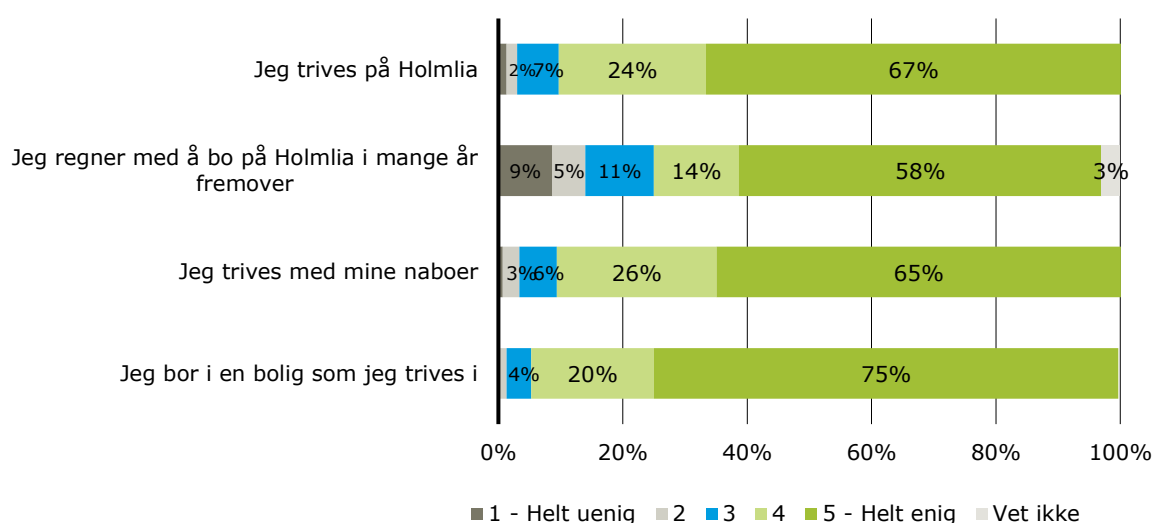
4.1 Trivsel og trygghetsfølelse blant innbyggere på Holmlia

I det følgende går vi gjennom funn fra beboerundersøkelsen som omhandler beboernes opplevelse av trivsel, oppvekstmiljø og trygghet. Disse vil suppleres med informasjon fra de kvalitative intervjuene som bidrar til å underbygge og nyansere funnene, samt belyse andre aspekter ved temaene som beboerundersøkelsen ikke dekker.

4.1.1 Trivsel og oppvekstmiljø

I undersøkelsen spurte vi et utvalg innbyggere om hvor enige de var i noen utvalgte påstander om deres forhold til, og opplevelse av, Holmlia. I Figur 4-1 nedenfor oppsummerer vi svarfordelingen på de ulike påstandene knyttet til blant annet trivsel og naboskap.

Figur 4-1 Hvor godt passer disse utsagnene til deg?

Note: Beboerundersøkelse (n=300)

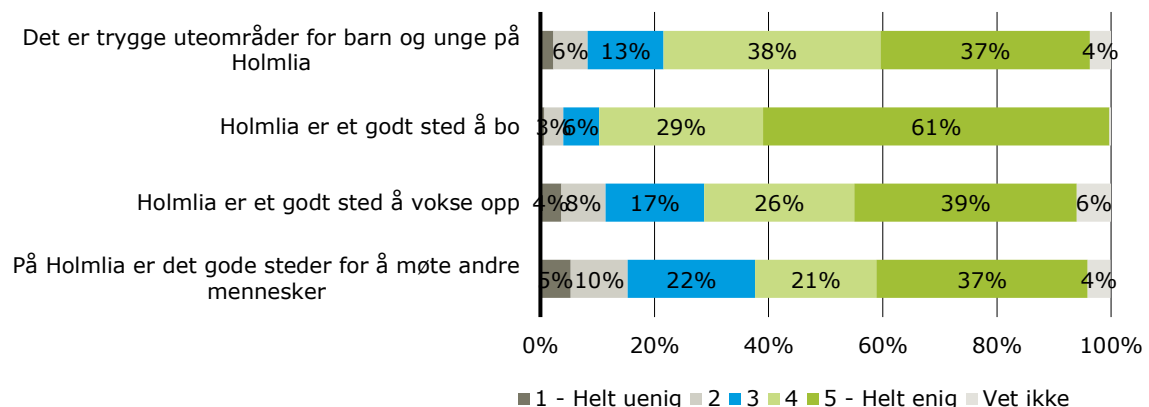
Som Figur 4-1 viser er det svært mange som trives godt med egen bosituasjon. 91 prosent av respondentene i beboerundersøkelsen oppgir at de trives på Holmlia, og det er ingen store forskjeller mellom kjønn eller aldersgrupper blant de ulike svarkategoriene innenfor dette spørsmålet. Videre viser Figur 4-1 at flertallet (over 90 prosent) av respondentene i beboerundersøkelsen oppgir at de trives med naboene sine og at de trives i boligen sin.

På spørsmål om hvorfor beboerne flyttet til Holmlia svarer flere boligpriser eller familiehensyn, og mange svarer også at de hadde et godt inntrykk av området, miljøet eller naboskapet. Videre legger flere også vekt på nærheten til natur, og at det er mye grøntområder på Holmlia.

Det er også svært mange som oppgir at de regner med å bli boende på Holmlia i lang tid fremover. Men 14 prosent er enten helt eller delvis uenige i denne påstanden. Disse respondentene fikk et åpent oppfølgingsspørsmål om årsaken til dette. Her svarer i overkant av en fjerdedel at de enten har kjøpt eller arvet bolig et annet sted, eller at de har planlagt å flytte. En femtedel svarte at de enten ikke trives, eller er lei av Holmlia. Det er videre også et lite fåtall som oppgir andre årsaker til at de ikke ønsker å bli boende på Holmlia over tid. Disse er blant annet manglende trygghet, dårlig ungdomskultur, manglende nettverk eller stedets beliggenhet.

Til tross for at et lite antall personer oppgir manglende trygghet som årsak til at de ikke ønsker å bli boende på Holmlia, mener det store flertallet at Holmlia er et godt sted å bo. Figur 4-2 viser også at 75 prosent mener det er trygge uteområder for barn og unge på Holmlia, og 65 prosent mener Holmlia er et godt sted å vokse opp.

Figur 4-2 Hvor enig er du i følgende utsagn?

Note: Beboerundersøkelse (n=300)

Samtidig er det 14 prosent som er uenige i at oppvekstvilkårene er gode. Disse utgjør 34 personer. Ved en nærmere titt på bakgrunnsvariablene til disse, ser vi at det er størst andel i alderen 15-39 år og 50-67 år som uttrykker å være misfornøyde med oppvekstmiljøet på Holmlia. Den mest markante forskjellen finner vi i gruppen 15-19 år og 20-29 år. Videre fremkommer det at det blant de 34 personene er en større andel av respondentene som er født utenfor Norge sammenliknet med andelen i utvalget for undersøkelsen for øvrig. Det mest interessante funnet er likevel at det er en noe mindre andel blant personer med barn som mener oppvekstmiljøet er dårlig, sammenliknet med hele utvalget.³⁴

I all hovedsak viser beboerundersøkelsen at de aller fleste trives svært godt på Holmlia, og at de har lite å utsette på bomiljø og trivsel. Funnene som er fremstilt i statistikken fra beboerundersøkelsen understøttes av det kvalitative datamaterialet. Gjennom intervjuene forteller informantene at de liker seg godt på Holmlia, at de er stolte over å komme fra Holmlia eller bo i området.

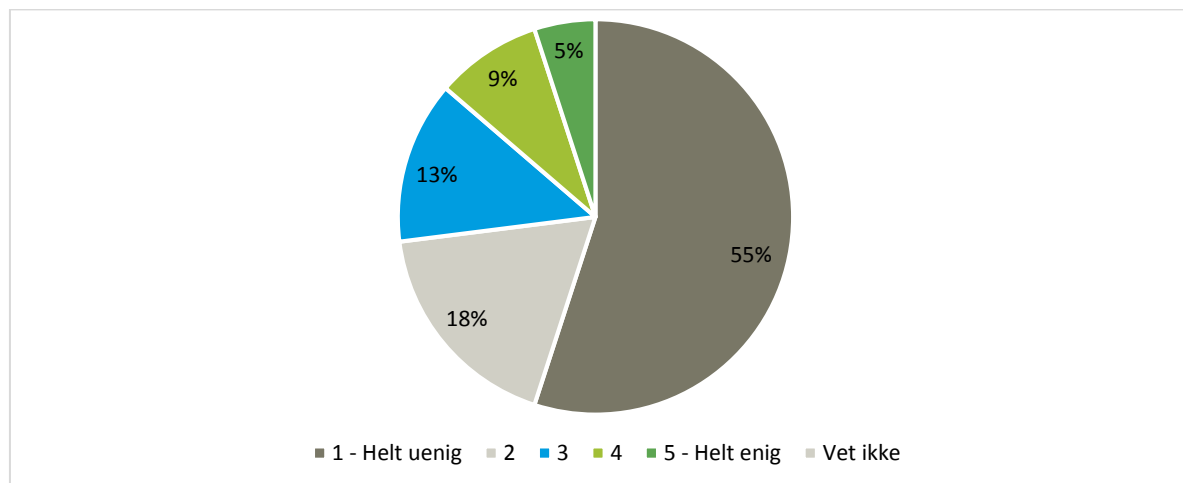
Det er imidlertid ett funn fra beboerundersøkelsen som ikke samsvarer like godt med intervjudataene: for som det fremkommer i Figur 4-2 er over halvparten av de spurte enige i at Holmlia har gode steder for å møte andre mennesker. For selv om vi gjennom intervjuene har fått oppgitt at eksempelvis biblioteket, skolene, idrettslagene på sportsklubben og fritidsklubben BUSH er gode møtesteder for barn og unge, sier et stort flertall av dem vi har snakket med at de savner møtesteder, særlig for jenter, eldre ungdom og unge voksne. Dette vil vi komme tilbake til i kapittel 5.2.

³⁴ Forskjellen mellom gruppen og utvalget er imidlertid bare på to prosentpoeng.

4.1.2 Trygghet

Flertallet av respondentene fra beboerundersøkelsen opplever at Holmlia er et trygt sted å bo og oppholde seg. Til påstanden «det hender jeg føler meg utrygg på Holmlia» svarer 73 prosent at de er helt- eller delvis uenige, jf. Figur 4-3.

Figur 4-3 Hvor godt passer dette utsagnet for deg? «Det hender jeg følger meg utrygg på Holmlia»

Note: Beboerundersøkelse (n=300)

Dette bildet bør imidlertid nyanseres noe, da funn fra beboerundersøkelsen også viser at 14 prosent av beboerne som har besvart undersøkelsen oppgir at de føler seg utrygge på Holmlia. Når vi ser nærmere på hvem som oppgir at de føler seg utrygge, finner vi at en noe høyere andel mennesker i aldersgruppen 50-67 år oppgir å føle seg utrygge, sammenliknet med andelen i denne aldersgruppen i utvalget for øvrig. Samtidig er det interessant å merke seg at det både er en lavere andel personer i gruppen 30-39 år og i gruppen over 67 år blant dem som sier dette sammenliknet med resten av utvalget.

Når vi undersøker for bakgrunnsvariabelen utdanningsnivå, finner vi videre at det kan se ut til å være beboere med lavt utdanningsnivå (grunnskole eller videregående skole som høyeste fullførte) som i størst grad føler seg utrygge på Holmlia, mens det er færre med lang universitetsutdannelse, sammenliknet med andelen i utvalget som helhet.

Det kan også se ut til å være en større andel respondenter som ikke er født i Norge som opplever utrygghet på Holmlia, sammenliknet med respondenter som er født i Norge.

Funnene fra intervjuene understøtter funnene fra beboerundersøkelsen, og det store flertallet av informantene vi har snakket med i intervjuene oppgir at de føler seg trygge på Holmlia, og de fremhever at Holmlia er et trygt og fint sted å bo.

Gjennom intervjuene kommer det imidlertid frem at det er enkelte områder som i noe grad kan oppleves som utrygge, og særlig på kveldstid. Dette knytter seg primært til områder hvor det er få mennesker, dårlig belysning og krattskog. Her nevnes følgende steder spesifikt:

- Området mellom Åsbråten og ned mot Hvervenbukta
- Stiene i skogen mellom lusetjernbekken mot kirken, mellom Holmlia Senter og Ravnåsveien
- To forskjellige underganger: 1) En av disse er del av gangveien som går fra Holmliaveien på Rosenholm og under jernbaneskinneene sør-sørøst for Esso og Rema 1000 og leder til Liakollveien på andre siden av skinnene. 2) Den andre ligger i delbydelen Holmlia Nord, og går under Ljabrudiaagonalen nord-nordvest for Hallagerbakken skole.

Det er videre enkelte som også sier de synes det kan være ubehagelig å gå igjennom Holmlia Senter etter mørkets frembrudd. Dette er særlig fordi det er få mennesker i gatene, og fordi det av og til er ungdomsgjenger som oppholder seg der.

Utover dette forteller enkelte om andre områder som oppleves som utrygge på grunn av ansamlinger av ungdommer etter skoletid og på kvelden. Her trekkes særlig skolegårdene frem; både Holmlia ungdomsskole og barneskolene. Særlig er det mindre barn som føler seg utrygge i enkelte områder i skolegården, samt ballbingen på Asperud, når andre, større ungdommer er tilstede. Vi har også blitt fortalt at noen av lærerne ved ungdomsskolen ikke er komfortable med å jobbe på ettermiddags- og kveldstid ved arbeidsplassen, men at de gjør slikt lærerarbeid hjemme for å slippe å gå alene gjennom skoleområdet på kveldstid.

Enkelte av beboerne vi har snakket med fremhever utfordringer med kriminalitet og gjengdannelser, men flertallet opplever at dette i svært liten grad påvirker deres trygghetsfølelse. Dette har sammenheng med at befolkningen opplever at medlemmene av gjengene ikke utgjør noen trussel mot befolkningen for øvrig. Imidlertid fremhever et fåtall av beboerne at de opplever utrygghet som følge av kriminalitet, og særlig knyttet til en episode med skyting på offentlig sted på dagtid.

Selv om flertallet av beboerne oppgir at kriminalitet i svært liten grad påvirker deres egen følelse av trygghet, oppgir enkelte foreldre at de er bekymret for barna sine. De sier de opplever oppvekstsvilkårene på Holmlia som svært gode for yngre barn, men er skeptiske eller usikre på hvordan eldre barn og ungdom vil påvirkes av ungdomsmiljøet. De er redd for at egne barn skal påvirkes negativt, ta dårlige valg og havne i en dårlig omgangskrets.

Enkelte foreldre opplever også at ungdom utsettes for et stort press for å ha dyre klær og andre dyre forbruksvarer, og de er derfor bekymret for at barna skal bli tilbudt alternative måter å skaffe penger på, og således havne i et kriminelt miljø. På bakgrunn av denne bekymringen synes de det er utfordrende å sette grenser for barna når det gjelder kjøp av dyre ting. Av samme årsak er det videre noen som også mener det kan være problematisk at enkelte foreldre har begrensede økonomiske ressurser, og dermed ikke har råd til å gi barna sine dyre klær og forbruksvarer. På den annen side har vi også snakket med foreldre som uttrykker glede og lettelse over at det finnes lite press for å ha dyre klær og ting, sammenlignet med andre bydeler på Oslos vestkant.

4.2 Trivsel og trygghetsfølelse blant barn og unge

Flertallet av barna og ungdommene vi har vært i kontakt med i forbindelse med stedsanalysen oppgir at de i all hovedsak føler seg svært trygge på Holmlia, og i de nærområdene hvor de ferdes. Barna og ungdommene opplever Holmlia som et godt sted å bo og vokse opp. Samholdet og miljøet fremheves som bra, imidlertid er det enkelte områder som oppleves som litt skumle, eller hvor de ikke liker å oppholde seg. Dette er hovedsakelig på ettermiddag og kveldstid.

Selv om flere av barna oppgir at de bruker skolegårdene til å leke etter skoletid opplever de at **skolegårdene** også kan være skumle. Dette gjelder skolegårdene på Toppåsen, Rosenholm og Lusetjern barneskole, samt Holmlia ungdomsskole. Barna synes at ungdommene som henger på skolen på kveldstid er skumle. Barna forteller også at det har vært salg av narkotika i skolegårdene, dette synes de også er skremmende.

Holmlia senter nevnes også som et sted hvor flere av både barna og ungdommene ikke liker å være og hvor de i varierende grad føler seg utrygge. Flere av personen som oppholder seg på senteret fremstår som skumle. Barna oppgir at de opplever at store ansamlinger av ungdommer er skremmende. Unge jenter forteller også at de ikke liker å gå forbi Narvesen på kvelden. Det er ubehagelig å gå forbi Narvesen fordi det henger store guttegjenger der.

Særlig området rundt Narvesen, men også området rundt Bingoen nevnes spesielt som områder barn og ungdom ikke liker. Det nevnes også at det har vært slåsskamper på senteret.

Enkelte opplever også at tilstedeværende politi kan oppleves som utrygt. Noen forteller at de har blitt stoppet av politiet for id-kontroll og at dette oppleves som ubehagelig.

Enkelte av barna forteller også at det er litt skummelt å gå forbi Kings Pub fordi det er personer som drikker der. Ved Paviljongen har barna også observert personer som drikker alkohol.

Baksiden av Rema 1000 nevnes også som skummel på grunn av personene som oppholder seg der på kveldstid. Det samme gjelder skogsområdet bak Meny som oppleves som utrygt fordi det brukes til å selge dop.

Overgang mellom Holmlia senter og legesenteret oppleves av enkelte som utrygg fordi det er mye trafikk her.

Vi har også snakket med barn som bor i bygårder med kommunale boliger som opplever enkelte av beboerne i disse boligene som skremmende.

Flertallet av barna og ungdommene oppgir at de ikke blir påvirket av ungdomskriminaliteten i området. Mange fremhever at de vet hvem de involverte i miljøene er, og at det ikke kommer til å ramme dem, så lenge de ikke er en del av dette miljøet.

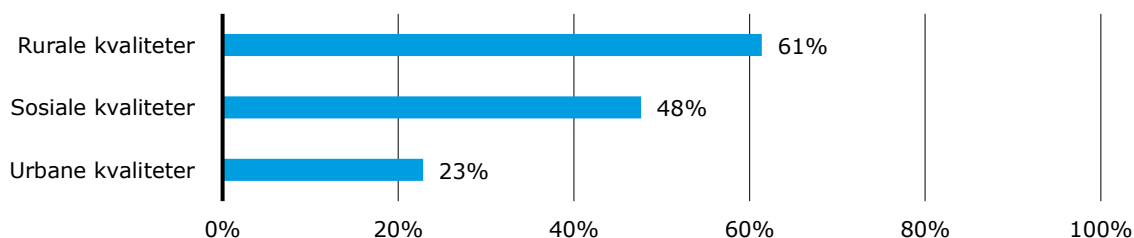
Imidlertid oppgir enkelte av barna og ungdommene at de føler seg mer utrygge rett i etterkant av hendelser knyttet til gjengmiljøet. Eksempelvis er det et fåtall som oppgir at de ikke liker utvalgte steder og at dette heger sammen med skyteepisoder som har funnet sted der.

4.3 Hva er det beste ved å bo på Holmlia?

Dette kapittelet gir en gjennomgang av hva beboerne opplever som det beste ved å bo på Holmlia. Funnene som belyses i det følgende kommer både fra beboerundersøkelsen og fra de kvalitative intervjuene.

I beboerundersøkelsen ble respondentene stilt det åpne spørsmålet «Hva vil du si er det beste med å bo på Holmlia?». Analyser viser at svarene kan grupperes inn i tre hovedtemaer vi har valgt å kalle *rurale kvaliteter*, *sosiale kvaliteter* og *urbane kvaliteter*. Figur 4-4 viser de hyppigst nevnte svarene samlet i tre hovedkategorier.³⁵

Figur 4-4: Kategorisert oversikt over respondentenes svar på spørsmålet «Hva vil du si er det beste ved å bo på Holmlia?»

Note: Beboerundersøkelse (n=298)

Jf. Figur 4-4 oppgir 61 prosent av respondentene nærhet til **rurale kvaliteter** som det beste ved å bo på Holmlia. Innenfor denne kategorien nevnes særlig nærhet til skog og natur, samt nærhet

³⁵ Ettersom respondentene kunne oppgi flere kvaliteter som svar på spørsmålet, gjenspeiler prosentene andel respondenter som oppgir kvaliteter innenfor de tre ulike kategoriene.

til strand og sjø. Flere sier også at de setter pris på stillhet, utsikt, lys, luft, grøntarealer og uteområder.

48 prosent av respondentene nevner ulike **sosiale kvaliteter** som det beste ved Holmlia. Disse omfatter elementer som mangfold, mennesker, lokalmiljø, naboer, samhold, felleskap, barnevennlighet, nærhet til familie og venner, trygghet og tilgang til et bilfritt miljø. Felles for disse er at de kan assosieres med sosial samhandling og felleskap mellom mennesker som bor på Holmlia.

Den siste samlekategori har vi valgt å kalle **urbane kvaliteter**. 23 prosent nevner elementer som inngår i denne kategorien. Blant annet sier respondentene at de setter pris på at Holmlia er sentralt, at det er korte avstander, nærhet til byen og gode kommunikasjonsmuligheter. Flere sier de verdsetter Holmlia Senter, butikker, idrettstilbud, fritidsaktiviteter og gunstige boligpriser. Felles for disse elementene er at de kan assosieres med nærhet til byen og det urbane livet med god tilgang på varer, tjenester og offentlig kommunikasjon.

Det er videre interessant å merke seg at 13 prosent av respondentene oppgir både urbane og rurale kvaliteter når de skal beskrive hva som er det beste med å bo på Holmlia, noe som sammenfaller godt med funn fra de kvalitative intervjuene der flere forteller at de liker spesielt godt at Holmlia har «alt» nettopp på grunn av nærhet til både byliv og natur.

I samtaler med beboerne fremkommer det at flertallet er svært stolte over å komme fra, eller bo på Holmlia. På spørsmål om hva de synes er det beste med Holmlia har vi fått mange forskjellige svar, men det er særlig mange som fremhever **mangfoldet**. Samholdet mellom menneskene som bor der og fellesskapet trekkes ofte frem som en viktig kvalitet ved området. Flere er også opptatt av at engasjementet blant beboerne på Holmlia er stort, og at man må utnytte dette engasjementet til å bedre levekårene i området.

Det er også flere som fremhever at Holmlia som et svært **godt sted å vokse opp**. Dette knytter seg først og fremst til Holmlias landlige beliggenhet, store grøntområder og gangveier.

I likhet med i beboerundersøkelsen forteller menneskene vi har snakket med på Holmlia at de setter stor pris på **nærheten til natur og grøntområder**, samt tilgangen til sjøen. Både unge, voksne og eldre ser ut til å sette stor pris på de landlige kvalitetene som Holmlia har, og mange oppgir at de bruker grøntområdene til rekreasjon, turer eller lek. Flere ønsker også at disse områdene skal oppgraderes og vedlikeholdes, ettersom de er så ettertraktet og mye brukt.

«Holmlia er et paradis for barnefamilier. Genialt med alle stiene og mulighetene for utelek utenfor bilveien» (Beboer på Holmlia)

Holmlias plassering i nærheten av grøntområder og skog gjør at beboerne også opplever området som rolig, og egnet som boområde med lite støy og biltrafikk. I tillegg trekker mange den sentrale beliggenheten med nærhet til Oslo sentrum frem som positiv, selv om flere også kunne tenke seg et bedre kollektivtilbud.

4.3.1 Hva synes barn og unge er det beste med å bo på Holmlia?

I likhet med de voksne beboerne i området er barna og ungdommene enige i at **menneskene** på Holmlia er noe av det beste med å vokse opp i området. Barna og ungdommene trekker frem gode naboer og samhold som noe positivt. Tette relasjoner på skolen og at «alle kjenner alle» anses som svært positivt. De mener at dette gjør at Holmlia føles som et trygt sted.

Ungdommene forteller at det er et bra **samhold** i ungdomsmiljøet på Holmlia. Ungdommene opplever at Holmlia er et lite sted hvor «alle kjenner alle» og at dette gir en opplevelse av å høre til.

Ungdommene synes også at det **flerkulturelle** og multikulturelle er noe av det beste ved Holmlia. De mener at dette bidrar til å skape forståelse for andre livsformer og andre mennesker, og at det bidrar til å forhindre rasisme.

Naturen og **grøntområder** trekkes også frem som positivt. Det å kunne bevege seg over hele Holmlia nesten uten å gå på en bilvei anses som bra. Tilgang på lekeplasser og sportslige aktiviteter fremheves også som bra.

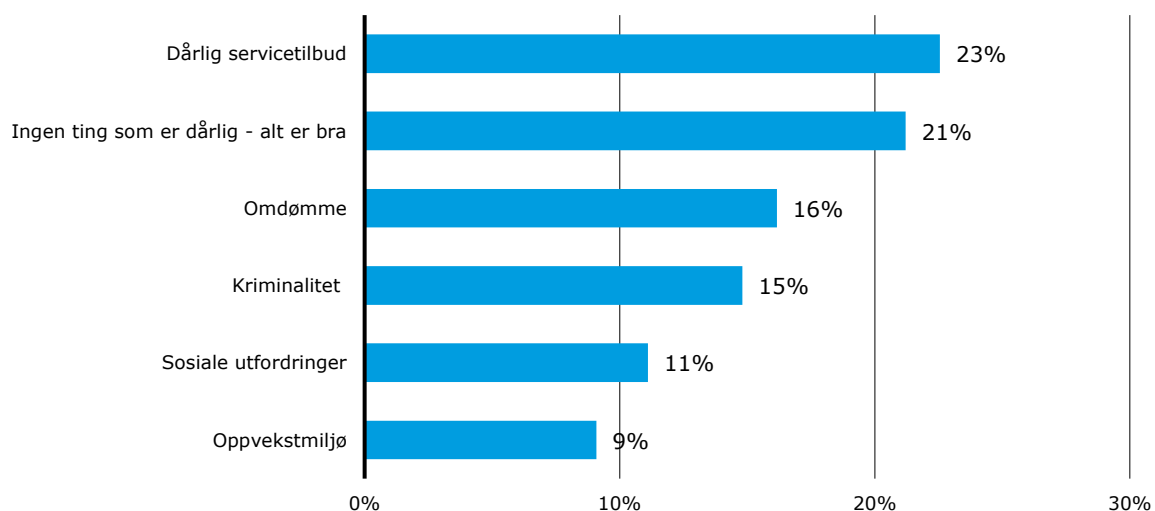
Flere trekker også frem «Vær Stolt festivalen» som et viktig arrangement som bidrar til samholdet og fellesskapet i området.

4.4 Hva er utfordrende ved å bo på Holmlia?

Herunder følger beskrivelser av det beboerne på Holmlia liker dårligst ved nærmiljøet sitt og Holmlia som område. Funnene som belyses baser seg på data fra både beboerundersøkelsen og fra de kvalitative intervjuene. Kapittelet oppsummerer også en del nærmiljøutfordringer på Holmlia. Funnene er basert på intervjuer med ansatte i offentlige tjenester i området, samt beboerundersøkelsen og samtaler med beboere og andre nærmiljøaktører, og knyttes her til kvaliteter som beboerne liker dårligst ved Holmlia.

I beboerundersøkelsen ble respondentene stilt det åpne spørsmålet «Hva liker du minst ved å bo på Holmlia?». Vi har analysert og kategorisert svarene. Figur 4-5 viser de hyppigst nevnte svarene gruppert i hovedkategorier.³⁶

Figur 4-5: Kategorisert oversikt over respondentenes svar på spørsmålet «Hva liker du minst ved å bo på Holmlia?»

Note: Beboerundersøkelse (n=298)

³⁶ Ettersom respondentene kunne oppgi flere svar på spørsmålet, gjenspeiler prosentandelen andel respondenter som oppgir de ulike svarene innen de forskjellige kategoriene.

21 prosent, altså en femtedel av respondentene i undersøkelsen, svarer at de er så fornøyde med å bo på Holmlia at de ikke kan peke på noe de ikke liker ved å bo der, jf. Figur 4-5.

Jf. Figur 4-5 oppgir 23 prosent av respondentene svar som kan defineres under den overordnede kategorien **dårlig servicetilbud**. Kategorien omfatter dårlig kollektivtransport, dårlig utvalg av butikker og kafeer, dårlig fritidstilbud, lite kulturtilbud, lang avstand til jobb/sentrum.

At beboerne opplever servicetilbudet som dårlig, er også noe som fremkommer gjennom samtaler vi har hatt med beboere på Holmlia. Flere forteller at de er misfornøyde med servicetilbudet i området, og særlig tilbudet på Holmlia senter. Flertallet av beboerne ønsker seg et nytt senter med næringsvirksomhet, som i større grad enn i dag dekker daglige behov for innkjøp. I tillegg er det svært mange som etterspør en kafé eller et serveringssted hvor man kan sosialisere og møtes på tvers av bakgrunn, alder og interesser.

Gjennom intervjuene fremkommer det at mange av beboerne synes kollektivtilbudet er for dårlig. Mange av beboerne ønsker flere ruter og avganger om kvelden og i helgene. Ønsket gjelder både transport mellom Holmlia og Oslo sentrum, men også mellom Holmlia stasjon og nabolagene i delbydelene Holmlia Syd og Holmlia Nord. De fleste som ønsker et bedre kollektivtilbud snakker primært om bussruten 80E, men det er også enkelte som ønsker seg flere småbusser som går på tvers i Søndre Nordstrand slik at det blir lettere å benytte seg av ulike tilbud andre steder i bydelen.

Ut over at omkring en femtedel oppgir at alt er bra, og en femtedel oppgir dårlig servicetilbud som det de liker minst ved å bo på Holmlia. Oppgir flere at det er de sosiokulturelle forholdene de liker minst ved å bo på Holmlia i breddeundersøkelsen. Dette omfatter områdets omdømme, kriminalitetsutfordringer, sosiale utfordringer og dårlig oppvekstmiljø. Vi omtaler disse kategoriene nærmere i det følgende.

Jf. Figur 4-5 oppgir 16 prosent at **Holmlias omdømme** er det de liker minst ved å bo på Holmlia. Kategorien omfatter svar som medieomtale, rykter og fordommer som Holmlia beboerne møter i hverdagen. I likhet med i beboerundersøkelsen, uttrykker svært mange gjennom intervjuene at de misliker den dårlige medieomtalen Holmlia har hatt. Flere sier at de føler seg uglesett i sosiale sammenhenger utenfor bydelen når de forteller hvor de bor. Dessuten synes den store majoriteten at den negative medieomtalen er uberettiget og gir Holmlia et ufortjent dårlig rykte. Beboerne kjenner seg ikke igjen i beskrivelsene. Noen sier også at omdømmet påvirker boligprisene, og at det derfor er utfordrende å selge boliger i området.

Videre er det 15 prosent av respondentene som oppgir at **kriminaliteten** de opplever utspiller seg i delbydelen som det de liker minst, jf. Figur 4-5. Dette være seg vold, gjengproblematikk, narkotika eller skyteepisoder.³⁷ Også gjennom intervjuene er det noen som trekker frem kriminalitet som et onde de ikke liker ved Holmlia. I intervjuene er beboerne oftest opptatt av gjengvirksomhet, og at de misliker og bekymrer seg for rekruttering av yngre ungdom til kriminalitet og dopsalg. Noen vi har snakket med nevner også skyteepisoden som fant sted utenfor biblioteket i april i år. Det kan være verdt å merke seg at de fleste som omtaler episoden i hovedsak synes det er dumt og trist heller enn å uttrykke frykt for gjentakelse. Det er et fåtall som eksplisitt uttrykker at hendelsene rammer deres trygghetsfølelse. Flertallet sier at de vet at dette er forhold som skjer innenfor bestemte sosiale miljøer, og at det derfor ikke vil ramme de som står på utsiden av miljøet.

11 prosent svarer at de ikke liker forhold som kan knyttes til **sosiale utfordringer** i beboerundersøkelsen. Dette gjelder høy andel innvandrere på Holmlia, arbeidsledighet og dårlige

³⁷ Det skal bemerkes her at beboerundersøkelsen ble gjennomført kort tid etter en ny skyteepisode på Holmlia senter våren 2018.

sosiale forhold samt dårlige boforhold. Videre er det 9 prosent som oppgir elementer som knytter seg til dårlig **oppvekstmiljø**. Elementer som inngår i denne kategorien er kriminalitetsutfordringer, dårlige ungdomsmiljø, og negative hendelser knyttet til ungdomskriminalitet.

4.4.1 Hva synes ungdom er utfordrende med å bo på Holmlia?

I samtaler med barna på skolene ble det ikke vektlagt hvilke utfordringer de møter i hverdagen, men heller hvilke nærmiljøtilbud de bruker, hva som er bra, hvilke steder de liker å være og hva de savner i sitt nærmiljø. Dette kapittelet omhandler derfor for det meste ungdommenes perspektiver på hvordan det er å være ung på Holmlia i dag, og utfordringer de møter i hverdagen.

På spørsmål om hva som er dårlig med å bo på Holmlia, eller hva som er mindre bra, er det mange av ungdommene som først og fremst trekker frem at de trives svært godt på Holmlia, og at det er et godt sted å vokse opp. Imidlertid nevner ungdommene enkelte utfordringer.

Flere trekker frem **Holmlias omdømme** som en utfordring. Ungdommene er opptatt av at media tegner et dårlig bilde av Holmlia og at området derfor har fått et ufortjent dårlig rykte. Som et resultat av dette er det flere som sier at de opplever skepsis når de snakker med personer som ikke kommer fra Holmlia, eller som ikke kjenner til området.

«Når andre får vite at vi er fra Holmlia kan de nesten bli litt redde. Får man nye venner vil de ikke komme hit. Men det gjør ikke noe, for det skjer ikke noe her». (Jente 16 år)

Enkelte av ungdommene opplever **politiets tilstedeværelse og arbeidsmetoder** som utfordrende. Disse ungdommene sier at de ikke helt forstår måten politiet jobber på og at de ikke kjenner ungdommene godt nok til å gjøre en god jobb i området. Enkelte forteller også om at de har blitt stoppet av politiet for id-sjekk uten grunn. Ungdommene dette gjelder for, opplever dette som ubehagelig og de føler seg mistenkeliggjort. Ungdommene mener at politiet må bli bedre kjent med ungdommene, og at de må fortelle ungdommene hva de jobber med og hvordan de jobber.

Det kommer frem i samtale med både gutter og jenter at **guttene er relativt dominerende**. Enkelte opplever at dette går på bekostning av jentene og deres posisjon og muligheter for deltakelse. Både tilbudene som er på Låven og BUSH beskrives som «guttet dominerte» og dette gjør at jentene ikke ønsker å bruke tilbudene som er der. At de er «guttet dominerte» betyr at det er mange aktiviteter der som er tilpasset gutter, eller at de har «tatt beslag» på aktivitetene slik at de ikke er tilpasset, eller tilgjengelig for jenter. Jenter opplever også å få **negativ oppmerksomhet** på fritidsklubbene fra jevnaldrende og eldre gutter.

Flere sier også at det er mye **slåssing og konflikter** blant guttene. Flere mener at dette bidrar til et dårlig ungdomsmiljø. Dette er et miljø som av noen blir beskrevet som svært preget av vold og fysisk makt hvor den sterkeste får hevdet sine rettigheter. Det oppgis også å være rivalisering mellom ulike ungdomsmiljøer, og mellom skolene i området.

På den annen side fremhever flertallet av ungdommene, som allerede nevnt, at det er et bra samhold i ungdomsmiljøet på Holmlia. Ungdommene opplever at Holmlia er et lite sted hvor «alle kjenner alle» og at dette gir en opplevelse av å høre til. Enkelte mener at det at miljøet er lite, også er en utfordring. Dette har sammenheng med at tette relasjoner fører til tilhørighet og opplevelse av lojalitet. Flere av ungdommene vi har snakket med kjenner, eller har kjennskap til, ungdommer som er i gjengmiljøet, eller som har en relasjon til disse. Flere mener at tett samhold, nære relasjoner og lojalitet bidrar til **rekruttering til gjengmiljøene**.

Enkelte unge jenter vi har snakket med sier at de opplever **sosial kontroll**. De sier at de føler et press når det gjelder klær og oppførsel knyttet til religiøse og kulturelle normer uavhengig av hvilken kultur eller religion de selv representerer. Noen opplever press fra egen familie, mens andre opplever å få uønsket negativ oppmerksomhet fra gutter, eller andre jenter hvis de går kledd på en spesiell måte.

«Man kan få blikk som er dømmende. Er mye muslimer her. Man kan dømmes hvis man er Norsk og har en annen kultur. Hvis man viser mye hud. Jeg går i shorts og trøye. Det kommer både fra jenter og gutter. Man kan ikke kle seg som man vil fordi man er redd for hva andre syne og sier og tenker om deg. Er mye mellom jenter, press og hat. Man kan ikke gå i jeans hvis man føler seg fin i det, fordi det blir feil for andre». (Jente 17 år)

4.5 Strukturelle utfordringer på Holmlia

I samtale med beboere og offentlige tjenester i området har det kommet frem enkelte nærmiljøutfordringer på Holmlia. Disse utfordringene er på flere ulike nivåer, men de fleste omhandler sosiale utfordringer av strukturell karakter. Disse strukturelle utfordringene vil imidlertid påvirke nærmiljøet på Holmlia, og beboernes opplevelse av trivsel, trygghet og muligheter for deltakelse. Under gis en kort gjennomgang av de ulike utfordringene som trekkes frem gjennom intervjuene.

4.5.1 Trangboddhet

Barn- og unges oppvekstsvilkår er en av utfordringen som trekkes frem av mange. Store barnekull og små boliger fører til trangboddhet. Dette fremheves av mange som en utfordring. Flere forteller at dette medfører at barn og ungdommer ikke kan invitere med venner hjem. Flere forteller også at dette kan være en medvirkende årsak til at mange barn- og ungdommer tilbringer mye tid utendørs. Vi har også blitt fortalt at trange boliger gjør at barn i svært ulike alder må dele rom, og at dette kan gå utover nattesøvnen for de minste barna, og muligheten til å gjøre lekser for de litt større barna. Det har også blitt fortalt at de eldre barna i noen tilfeller må ut av huset i perioden hvor småsøsken skal legge seg, og at dette fører til at barn oppholder seg ute til sent på kvelden. En annen konsekvens av å ha liten bolig er at man ikke kan inviterer venner og familie hjem til selskaper, eller bursdager. Vi har blitt fortalt historier om barn som ikke kan feire bursdag fordi de ikke har plass til dette hjemme.

4.5.2 Aleneforeldre og foreldre med manglende norskkunnskaper

Videre trekkes det frem at enkelte foreldre mangler ressurser, eller kapasitet til å følge opp egne barn. Dette kan handle om aleneforeldre, eller foreldre som i liten grad behersker språket. Vi har blitt fortalt at Holmlia har en stor andel aleneforeldre, og at flere av disse har utfordringer med å få tid og ressurser til å strekke til. Mange jobber mye for å kunne sikre familiens økonomi, som gjør at de har mindre kapasitet og mulighet til å følge opp egne barn. Vi har også blitt fortalt at enkelte som er på NAV tiltak, eller i arbeidspraksis, får arbeid som er på kveldstid, og som dermed er lite forenelig med å ta hånd om barn etter skoletid. Mange har ikke familie, eller annet nettverk i området, som gjør at barna til en viss grad må klare seg hjemme alene på ettermiddag- og kveld. Aleneforeldre har også mindre kapasitet til å følge opp barn på aktiviteter etc. da de må være hjemme å ha omsorg for mindre barn.

Det trekkes også frem at enkelte foreldre i minoritetsmiljøet behersker språket i liten grad. Dette gjør at de ikke kan tilegne seg informasjon som er viktig for å kunne følge opp egne barn knyttet til skole og fritid. Det har blitt fortalt historier om foreldre som ikke har hatt kunnskap om at det er en utfordring knyttet til barne- og ungdomskriminalitet. På grunn av manglende kunnskap har de derfor ikke vært oppmerksom på eventuell problematferd, eller tegn på at egne barn er i ferd med å komme inn i miljøer man ikke ønsker. Enkelte mener at det er viktig å sikre at voksenopplæringen legges mer lokalt. Det fremkommer at enkelte opplever det som utfordrende å reise til Skullerud for å motta slik opplæring.

Generelt trekkes det frem at bydelen har et godt tilbud for foreldreveiledning, men at det er potensiale for å utnytte dette enda bedre, og sikre at alle familier med behov for slik veiledning benytter seg av tilbudene.

Vi har vært i kontakt med mange engasjerte mødre, både enkeltvis og mødre som har organisert seg. Mange av de vi har snakket med har etterlyst flere engasjerte fedre. Flere påpeker at fedre og menn bør ta en større rolle inn i barnas oppdragelse og hverdag. Det etterspørres også bedre mannlige rollemodeller som barn og unge kan se opp til.

Ansatte på skolene og i barnehagene er opptatt av at foreldre bidrar til barnas kognitive og sosiale utvikling. Det fremheves at det er en utfordring at enkelte barn fremstår som understimulert. Det fremheves at det er potensiale for å styrke samarbeidet mellom særlig barnehagene og familievernkontoret. Barnehagene kan også benyttes til å arrangere samlinger og treff som bidrar til å styrke barnas utvikling.

4.5.3 Utsatte familier

Familier med lav inntekt trekkes også frem som en utfordring. Det er en gjentakende historie om barn og unge som ikke kan delta i organiserte aktiviteter fordi familien ikke har økonomi til dette. Her nevnes det spesielt at det er en reell utfordring at enkelte ikke har penger til å betale kontingenten for å delta i Holmlia sportsklubb. Flere fremhever at dette er svært kritisk og at det kan bidra til å ekskludere ungdommer som ikke har noe annet sted å være, eller hvor fotballen er en av de aktivitetene som bidrar til å inkludere og aktivisere. Lav inntekt legger også generelle begrensinger på deltakelse for barn- og unge i ulike aktiviteter. Mange mener at det er behov for å styrke lavterskeltilbud til barn- og unge på Holmlia, og at det er behov for tilbud som er gratis. Flere fremhever at det er viktig at man ikke etablerer egne lavterskeltilbud til barn og unge fra lavinntektsfamilier. Dette vil kunne virke mot sin hensikt, og snarere bidra til ekskludering enn inkludering. Flere fremhever at barn i familier med lav inntekt bør inkluderes i ordinære aktiviteter.

Når det gjelder oppfølging av vanskeligstilte familier kommer det også frem fra flere ulike hold at det er en utfordring med kapasitet og kontinuitet i barnevernet i bydelen. Det fremstår å være relativt høy turn over som går ut over kompetanse, langsiktighet og kontinuitet i oppfølgingen av sårbare familier og barn.

4.5.4 Sysselsetting og arbeid

Sysselsetting og arbeid er et tema som omtales av mange. Det oppleves å være få arbeidsplasser på Holmlia. Mange i området har ingen, eller svak tilknytning til arbeidslivet. Som allerede nevnt kommer det også frem at andre igjen jobber i lavtlønnede yrke og arbeider mye, slik at det er utfordrende å følge opp barn med skole og sosiale aktiviteter.

Mangel på deltidsarbeid og lærlingplasser for unge er også en utfordring som påpekes av mange. Mange fremhever manglende framtidsutsikter hva gjelder arbeid som en av faktorene som kan bidra til å marginalisere ungdommer, her også rekruttering til kriminalitet.

4.5.5 Drop-out fra skolen

Drop-out fra skolen oppleves å være en betydelig utfordring i området. Drop-out temaet i bydelen kan fortelle at ungdommene som kommer til de har svært ulike bakgrunn og mange ulike behov. Likevel ser det ut til å være noen felles kjennetegn ved mange av ungdommene som faller utenfor skolen. Ungdommene kommer fra lavinntektsfamilier med uegnede boforhold. Trangboddhet fremheves som en utfordring i forhold til å kunne gjøre lekser hjemme. Mange har ikke kun utfordringer som er direkte knyttet til gjennomføring av utdanning, men annen tilleggsproblematikk, slik som vanskelige familieforhold, høyt konfliktnivå, rus, psykiatri og kriminalitet. Enkelte har også psykisk syke foreldre. Andre igjen må ta mye ansvar hjemme, for

søsken, omsorg for syke foreldre, eller andre familiemedlemmer. Andre må ta ansvar for å bidra til familieøkonomien fra tidlig alder. Brorparten omtales å være fra hjem hvor foreldrene ikke er sammen, eller har en ustabil tilknytning. Mange av ungdommene drop-out teamet har kontakt med sier at de er mye utendørs fordi de opplever at det er svært utfordrende forhold hjemme.

Her fremheves det også som en utfordring at foreldrene ikke behersker det norske språket, eller kjenner systemet godt nok, slik at de ikke vet hvor de skal henvende seg for å få bistand. Noen foreldre oppleves også å ha begrensede ressurser, kunnskap, eller verktøy til å hjelpe egne barn. Foreldrene har også manglende nettverk som gjør det utfordrende å hjelpe barna med eksempelvis deltidsarbeid og praksisplass som et alternativ til skolegang.

Det fremheves at fravær på barne- og ungdomsskolen bør tas på alvor. Det har kommet innspill om at man bør etablere fraværsteam også på grunnskolen for å forhindre frafall tidligere enn det man gjør i dag. Det bør også vurderes om ungdommer som har høyt fravær fra grunnskolen bør gis alternative tilbud, eller om det skal settes i verk andre tiltak for å sikre at disse har tilsvarende grunnskolekompetanse før de begynner på videregående.

4.5.6 Rekruttering til kriminalitet

I løpet av datainnsamlingen har vi ikke bevisst kontaktet ungdommer som er sårbare for rekruttering til kriminalitet, personer som har vært i miljøet, eller som kjenner det fra utsiden. Dette er gjort av hensyn til ungdommenes egen sikkerhet og hensynet til anonymitet. Imidlertid har vi gjennom tett tilstedeværelse på Holmlia kommet i kontakt med flere ungdommer som kjenner til utfordringene med barne- og ungdomskriminalitet i området. Innspillene under er basert på informasjon fra ungdommer vi har snakket med, samt informasjon fra politiet og forebyggende barne- og ungdomstjenester i bydelen.

Rekruttering til kriminalitet fremheves som en utfordring av mange av aktørene vi har snakket med. Forebyggende tjenester i kommunen og politiet fremhever at det å ikke mestrer skolen og frafall kan være en risikofaktor som gjør ungdommene utsatt for å bli rekruttert til kriminalitet.

Ungdomsmiljøet på Holmlia beskrives som tett og nært. Det er kjennskap og forbindelseslinjer mellom et stort antall barn og unge som spenner vidt i alder. Et sterkt samhold beskrives som tidligere nevnt både som noe positivt, men også som utfordrende. Tette relasjoner og høy grad av samhold og tillitt kan være en risikofaktor for rekruttering inn i kriminalitet.

«Det er veldig vanskelig å ikke havne på feil side. Alle kjenner alle, og når vennene dine driver med kriminelle ting er det veldig lett å havne der selv».

(Gutt fra Holmlia-området)

Mange er også opptatt av at manglende tilbud, særlig for de over 16 år, kan føre til at man blir mer utsatt for rekruttering til kriminalitet. For mange barn og unge i området er fotballen viktig, men mange faller av det organiserte tilbudet når de kommer opp i ungdomsalder. De ulike aktørene fremhever det som essensielt å inkludere disse ungdommene i den organiserte fotballen, eller tilbyd andre mer fleksible tilbud innen idrett.

Andre faktorer som bidrar til å rekruttere ungdom til kriminalitet handler om behovet for penger. Flere fremhever at barn- og unge på Holmlia tidlig kan få ansvar for å bidra til familieøkonomien, eller at de selv er ansvarlig for å finansiere eget forbruk. Samtidig som mange har utfordringer med å skaffe deltidsarbeid. Ønske om raske penger og dyre ting er også en driver for rekruttering til kriminalitet.

Politiet er opptatt av at ungdomsklubber er et godt forebyggende grep, men at man må være oppmerksom på at slike steder også kan tiltrekke seg personer som ønsker å rekruttere barn- og ungdom som er i en sårbar posisjon.

«Det er veldig lett å «havne utpå» på Holmlia. Det kan handle om at mange ikke har penger, eller at de ikke har noe å gjøre. Enkelte ungdommer lever under dårlige kår hjemme, de må skaffe penger til seg selv og til familien, mat etc. fra tidlig alder. Noen må passe på søsken. Mange får tidlig mye ansvar. Mange trenger jobber, men samtidig er det lite jobber for de unge på Holmlia».
(Gutt fra Holmlia-området)

De som arbeider med forebyggende barne- og ungdomsarbeid i bydelen oppgir at det er mange ungdommer som befinner seg i en sårbar posisjon for rekruttering. Enkelte har utfordringer med rus og psykisk helse, andre sliter med sosial tilknytning, eller utfordringer hjemme. Forebyggende tjenester mener at man kommer for sent inn. Som nevnt bør det følges tettere med på skolefravær på grunnskolen.

Oppsøkende barne- og ungdomsarbeid fremstår som viktig på Holmlia, da mange barn- og unge oppholder seg mye utendørs og ungdomsmiljøene beskrives som svært mobile. Ungdomsteamet oppleves også å være godt likt og ha stor tillit blant ungdommene i området. Det oppsøkende ungdomsteamet har kun tre ansatte og må gå i turnus to-og-to. Dette betyr at de får dekket få dager.

Mange av ungdommene og de ansatte som kjenner ungdomsmiljøene på Holmlia fremhever at en av årsakene til at ungdom faller utenfor er at de ikke blir sett, anerkjent, eller får utnyttet sine ressurser. Flere fremhever at det er svært viktig at alle ungdommer blir sett, at de får mulighet til å realisere egne ønsker og eget potensiale, samt at de får annerkjennelse. Det fremheves som viktig at alle barn og ungdom har en arena hvor de kan mestre.

«Det er viktig at de frustrerte ungdommene som er utenfor, eller har problemer blir sett. Selv fikk jeg hjelp til å søke jobber, og jobbet frivillig. Dette var viktig for å få noe på CV'en. De trodde på meg og forventet noe av meg».
(Gutt fra Holmlia-området)

Som nevnt opplever ungdom fra Holmlia skepsis og negativ omtale fra utenforstående. Ansatte som arbeider med forebygging i bydelen mener at dette kan virke som en selvoppfyllende profeti hvor barn og unge mister troen på framtidsutsiktene.

4.5.7 Boligsammensetning og boligkvalitet

Boligsammensetning og boligkvalitet trekkes av enkelte også frem som en utfordring. Det er stor andel utleie i enkelte områder av delbydelen, særlig på Holmlia senter. Dette bidrar til ustabile bomiljø og lite egnede nærmiljø å bo og vokse opp. Boligkvaliteten på mange utleieboliger beskrives også som svært lav. Ansatte som har vært på hjemmebesøk i leiligheter hvor de har brukere som er bosatt beskriver boforholdene i enkelte hjem som svært utilfredsstillende, hvor det blant annet mangler senger, eller annet møblement. Dette gjelder også for boliger med barnefamilier. Det er en høy andel kommunale boliger i enkelte områder. Enkelte beboere og nærmiljøaktører opplever at dette skaper utfordringer i nærmiljøet.

5. STEDSBRUK: HVILKE NÆRMILJØKVALITETER HAR HOLMLIA OG HVORDAN BRUKER FOLK DISSE?

I dette kapittelet vil vi beskrive beboernes bruk av fysiske områder og møteplasser, samt bruk av aktivitets- og nærmiljøtilbud. Gjennom beboerundersøkelsen, observasjon og samtaler med beboere og en rekke ulike organisasjoner og interesser, har vi samlet kunnskap og informasjon om Holmlias nærmiljøkvaliteter. Vi har undersøkt hvordan befolkningen på Holmlia bruker områder og steder der de bor, hvordan de benytter seg av aktivitetstilbud og andre service- og nærmiljøtilbud. Kapittelet gir også en oppsummering av hva beboerne på Holmlia savner av fysiske møteplasser, og aktivitets- og nærmiljøtilbud. I tillegg har vi også sett nærmere på beboernes engasjement i organisert aktivitet, og frivillig arbeid.

Rambølls vurderinger av funnene som fremkommer i dette kapittelet, samt våre anbefalinger til innsatsområder fremkommer i kapittel 7.

Oppsummering (1)

Beboerne på Holmlia bruker nærmiljøet sitt aktivt, og forholder seg ikke til grensene mellom nabolag, grunnkretser eller delbydeler. Gjennom datainnsamlingsperioden ser vi at det er flere **nærliggende områder som brukes mye** av beboerne på Holmlia Syd. Steder som er særlig viktige for barn og unge, er området rundt Rosenholm barneskole, Lusetjerdalen, områdene rundt Lusetjern barneskole og Holmlia ungdomsskole samt Holmlia idrettspark.

Blant Holmlias **fysiske områder og møteplasser**, er turstier og turområder mye brukt, det samme gjelder andre grøntområder som parker, plener, lekeplasser og andre fellesområder. Disse brukes i hovedsak til lek og rekreasjon. Holmlias mange gangveier brukes også aktivt som ferdselsårer for majoriteten av beboerne. Videre er Hvervenbukta, skogen og Søndre Aas gård mye brukt.

Barn og unge bruker nærområdene aktivt; både grøntområder og lekeplasser, fotballbaner og skolegårder, i tillegg til uteområdet på senteret og Søndre Aas gård for å nevne noe.

Beboerne påpeker også flere utfordringer og mangler som omhandler de fysiske områdene på Holmlia. Beboerne savner følgende:

- Møteplasser, generelt og på tvers av generasjoner
- Benker og sitteplasser i fellesområder til ulike aldergrupper
- Bedre belysning i enkelte områder
- Bedre vedlikehold av offentlige områder, grøntområder, gang- og sykkelveier, samt uteområdene i barnehagene
- Mer variasjon i lekeplasser og lekeapparater

Oppsummering (2)

Beboerne bruker også **aktivitets- og nærmiljøtilbudene** i området mye, og mange tilbringer tid på biblioteket og ved servicetilbudet på Holmlia Senter.

En del bruker også Holmlia Bad. Barn og unge benytter særlig idrettstilbudet på Holmlia. Svært mange spiller fotball, men mange spiller håndball, bandy eller driver med dans.

Veldig mange barn og unge møtes i Lusetjerdalen ved kunstgressbanen. Der henger de med venner, spiller fotball, leker eller bare prater sammen.

Fritidsklubben BUSH brukes også mye, og det er barn i barneskolealder som først og fremst bruker fritidstilbudene ved BUSH mest aktivt. Både tilbudene som er på Låven og BUSH beskrives som «guttetdominerte» og dette gjør at jentene i mindre grad ønsker å bruke tilbudene som er der.

Beboerne påpeker også flere utfordringer og mangler som omhandler aktivitets- og nærmiljøtilbud på Holmlia. Beboerne savner følgende:

- Bedre servicetilbud på senteret
- Kafé og serveringssted
- Lokale med fleksibel bruk og innhold - Grendehus/mangfoldshus
- Større bibliotek med flere tilbud
- Aktiviteter knyttet til kultur
- Aktiviteter for kvinner
- Mer variert idrettstilbud til barn og unge
- Oppholdsarealer utendørs og innendørs ved Holmlia skole og idrettsparken
- Innendørsaktiviteter og møtesteder for ungdom

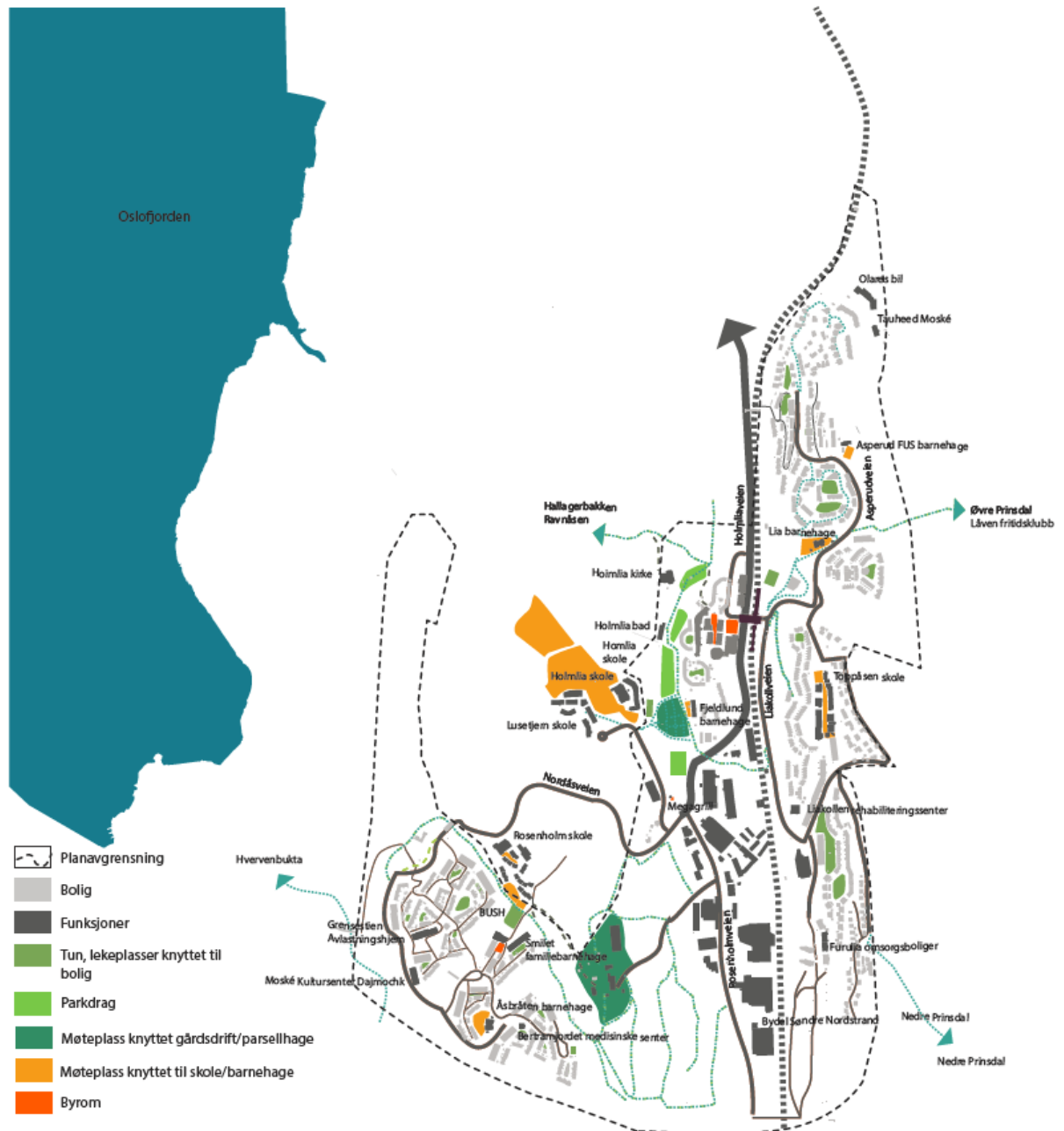
Det er mange frivillige initiativ på Holmlia og deltakelsen og engasjementet i frivilligheten står sterkt. Dette fremkommer gjennom intervjuer og møter med organisasjoner.

En del av befolkningen oppgir at de deltar i organisert aktivitet på fritiden. Flest deltar i idrettsrelaterte aktiviteter. Litt over halvparten av de som deltar i organisert aktivitet, deltar i aktivitet på Holmlia. Over halvparten av foresatte til hjemmeboende barn oppgir at deres barn deltar i organisert aktivitet. Fotball og håndball er populære (organiserte) fritidsaktiviteter for barn og unge.

En tredjedel av befolkningen oppgir at de deltar i frivillig arbeid på fritiden. Halvparten oppgir at aktiviteten er lokalisert på Holmlia. Religion og livssynsorganisasjoner, idrettsklubber og politiske partier er de hyppigste organisasjonene for frivillig arbeid.

Kartet (Figur 5-1) viser en oversikt over noen av de viktigste møteplassene og aktivitets- og nærmiljøtilbudene i området. I det følgende beskriver vi hvordan befolkningen i området bruker de ulike nærmiljøkvalitetene, samt hva befolkningen savner av nærmiljøkvaliteter.

Figur 5-1 Kart over viktige møteplasser og aktivitets- og nærmiljøtilbud

5.1 Nærliggende områder som er viktige for beboerne på Holmlia Syd

Gjennom tilstedeværelse, observasjon og samtaler med både aktører og beboere på Holmlia Syd er vi blitt kjent med området, og bruken av det. Mange av dem vi snakker med stiller seg spørrende til hvorfor ikke Holmlia Nord også er inkludert i det forestående områdeløftet. Dette har sammenheng med at menneskene som bor på Holmlia ikke opplever det administrative skillet mellom delbydelene som gjeldende i egen hverdag; de ferdes på kryss og tvers mellom nabolag, mellom grunnkretser og mellom Holmlia Nord og Holmlia Syd. Og det er få som er klar over hvor skillet mellom de to delbydelene går.

Gjennom datainnsamlingsperioden ser vi at det er flere nærliggende områder som brukes mye av beboerne i delbydelen. Nedenfor følger en liste med steder utenfor Holmlia Syd som er særlig viktige for områdets beboere:

- I grunnkretsen Nordre Ås i Holmlia Nord:
 - Rosenholm barneskole og området rundt
 - Lusetjerdalen
 - Lusetjern barneskole og området rundt
- I grunnkretsen Ravnåsen i Holmlia Nord:
 - Lusetjerdalen
 - Holmlia ungdomsskole og området rundt
 - Holmlia idrettspark
 - Holmlia idrettsklubb

De omtalte områdene er steder som barn og unge bruker mye, ikke bare i skoletiden eller gjennom organisert idrett, men også på fritiden. Særlig ligger Lusetjerdalen; området rundt Lusetjern skole, idrettsklubben og Holmlia skole, svært sentralt, og fungerer som et knutepunkt og møtested for barn og unge i begge Holmlia-delbydelene. Det er også stort potensial for å utvide tilbudet i området rundt det som allerede eksisterer i dag.

Videre er de samme områdene nevnt som steder der det ved kveldstider kan oppleves som ubehagelig å ferdes grunnet ungdomsgjenger som oppholder seg i området. Flere forteller om bråk, forsøpling og kriminalitet i form av langing og rusmiddelbruk. Dette gjelder også området rundt Rosenholm skole.

5.2 Fysiske områder og møteplasser

Gjennom beboerundersøkelsen, observasjon og samtaler med beboere og en rekke ulike organisasjoner og initiativer, har vi kartlagt Holmlias fysiske områder og møteplasser, og innhentet informasjon om beboernes stedsbruk. I det følgende vil vi beskrive en rekke områder og møteplasser som brukes mye, og utdype nærmere hvordan de brukes, hvem som bruker dem, beliggenheten og andre aspekter og kvaliteter ved stedene som beskrives.

Områdene som inkluderes herunder omfatter mye brukte steder både på Holmlia Syd og de nærliggende områdene som omtales som viktige for delbydelens beboere.

De fysiske områdene og møteplassene som beskrives i dette kapittelet er:

- Turstier og turområder
- Hvervenbukta
- Fellesområder utenfor boligene
- Skogen
- Søndre Aas Gård
- Parsellhagene
- Hundejordet (områdene rundt Hallagerjordet)
- Lekeplasser (og Press Play)

- Skolegårdene
- Holmlia Senter (uteområdet)

Det er viktig å understreke at dette ikke bør anses som en uttømmende liste, men heller en liste over steder som ble omtalt av mange gjennom den kvalitative og kvantitative datainnsamlingen, og som brukes mye av ulike grupper i befolkningen.

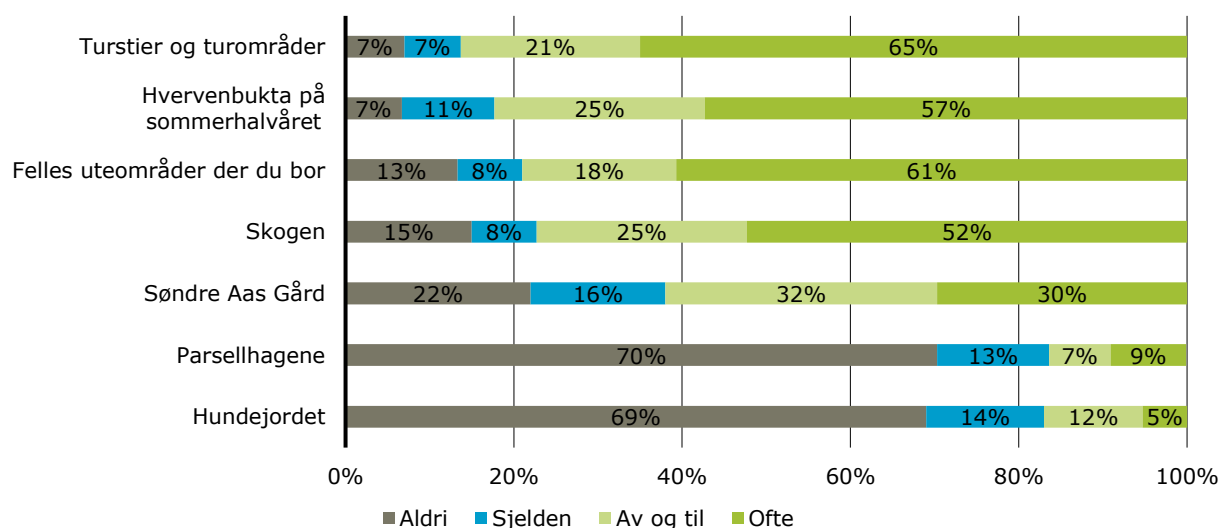
5.2.1 Befolkningens bruk av fysiske områder og møteplasser

I beboerundersøkelsen spurte vi respondentene om hvor ofte de bruker ulike områder og møteplasser på Holmlia Syd, og de omkringliggende områdene. Svarene fra undersøkelsen presenteres i Figur 5-2 nedenfor, og beskrives i de påfølgende avsnittene, akkompagnert med funn fra den kvalitative datainnsamlingen.

Som det fremgår av både beboerundersøkelsen i sin helhet og gjennom intervjuer med beboerne, er Holmlias tur- og friområder svært populære. De rurale kvalitetene ved området er også det som flest respondenter fra beboerundersøkelsen trekker frem som det beste ved å bo på Holmlia, og en av flere ting som nevnes som årsak til at beboerne trives så godt, og er så stolte over å bo der.

Blant beboerne vi har snakket med, virker etnisk norske til å være dem som bruker skog og natur mest, mens personer med minoritetsbakgrunn forteller om bruk av kulturlandskap som parker, turstier og grøntområder i nærhet til områdene der folk bor.

Figur 5-2 Hvilke av følgende områder bruker du på Holmlia?

Note: Beboerundersøkelse (n=300)

Som det fremkommer av Figur 5-2 er det svært mange av respondentene i beboerundersøkelsen som bruker **turstier og turområder** på Holmlia. 65 prosent oppgir at de ofte benytter disse, og 21 prosent forteller at de bruker turstier og turområder av og til. Syv prosent sier imidlertid at de aldri bruker disse ferdselsårene og friområdene.

På Holmlia er det et nett av gangveier som kobler de ulike delene og nabolagene sammen, og som gjør det mulig å ferdes gjennom store deler av området uten å måtte gå langs bilveiene. Tilnærmet alle vi har snakket med benytter gangveiene når de skal gjøre ærend, handle eller gå mellom egen bolig og knutepunktet for buss og tog på Holmlia. Gangveiene legger godt til rette for bilfri ferdsel, og går både mellom borettslag og sameier, langs Lusetjernbekken og igjennom skogen.

Gangveiene går også mellom **parker, plener og andre fellesområder** på Holmlia. Disse grøntområdene benyttes til en rekke forskjellige aktiviteter. De fleste er knyttet til rekreasjon og lek. Beboerne går turer, slapper av, griller, nyter sol og vær, trekker frisk luft og møtes til spill, trening, gåturer eller piknik. Flere etterspør vedlikehold, belysning, søppelbøtter, benker, griller og naturlige samlingspunkter i det grønne.

Det er beboere av mange ulike opprinnelsesland, bakgrunner og aldersgrupper som benytter disse områdene. Noen har familie med små barn, andre har større barn, ingen barn eller er alene. Samtidig er det noen få som benytter de samme turstiene og grøntområdene til å bruke eller selge rusmidler – her nevnes oftest marihuana og hasj. Enkelte sier de finner rester etter rullsigaretter og annet rusrelatert utstyr på gangveiene, og flere oppgir at de har sett og hørt om ungdom og narkomane som sitter i skogholtet over inngangen til Holmliahallen.

Hvervenbukta våren 2018

Videre er det 82 prosent som oppgir å bruke området rundt **Hvervenbukta**. I de kvalitative intervjuene forteller beboerne at de ofte benytter Hvervenbukta til bading, soling og lek – særlig på sommerhalvåret, og området rundt som tur- og rekreasjonsområde større deler av året. De godt voksne, etnisk norske, forteller også at de av og til besøker kaféen «Anne på Landet» som ligger i Hvervenbukta, og omtaler denne med et positivt fortegn. Et lite antall yngre etnisk norske, samt noen av beboerne med annen landbakgrunn besøker ikke «Anne på Landet», og flere mener kaféen ekskluderer en stor gruppe i befolkningen grunnet sine høye priser.

Gjennom beboerundersøkelsen fremkommer det også at det er mange som bruker **felles uteområder** i tilknytning eller nærhet til egen bolig (79 prosent), og mange oppgir også å bruke **skogen** (77 prosent). Dette samsvarer med funnene fra de kvalitative samtalene med beboerne på Holmlia.

Tilnærmet en tredjedel oppgir i beboerundersøkelsen at de ofte er på **Søndre Aas Gård**, mens en tredjedel sier de bruker gården av og til. I de kvalitative samtalene med beboerne omtales Søndre Aas Gård som en perle på Holmlia, og svært mange er stolte av gården. Søndre Aas Gård har et stort tilbud til barn og familier, samt mennesker som liker jordbruk og grønnsaksdyrking. I tillegg til å ha frittgående dyr, billig kafé og et relativt billig hesteridningstilbud, er gården omgitt av turstier som flere oppgir å benytte som løperunde, eller turløype for søndagsturer. De fleste som benytter gården er barnefamilier, men det er også en del voksne uten småbarn som går turer i området, eller som besøker gården for en vaffel i helgene eller på ettermiddagen. Mange av dem vi har snakket med synes Søndre Aas Gård må løftes høyere frem slik at allmennheten får se hvilket viktig arbeid som nedlegges der, og hva for et rekreasjonsområde som ligger på Holmlia.

Søndre Ås gård våren 2018

Blant respondentene til den kvantitative undersøkelsen oppgir ni prosent at de ofte bruker **parsellhagene**, mens syv prosent svarer av og til, og hele 70 prosent sier at de aldri benytter seg av parsellhagene. Likevel fremkommer det av intervjuene med de godt voksne beboerne på Holmlia at flere kunne tenke seg at det ble etablert flere parseller. Dette er i hovedsak personer i alderen mellom 40 og 70, både etnisk norsk og innvandrere. Både beboere som bruker parsellhagene og de som ikke bruker disse forteller at de setter pris på å gå igjennom eller forbi hagene for å lukte og se. I så måte er parsellhagene som rekreasjonsområde å regne for flere enn de som leier en parsell der.

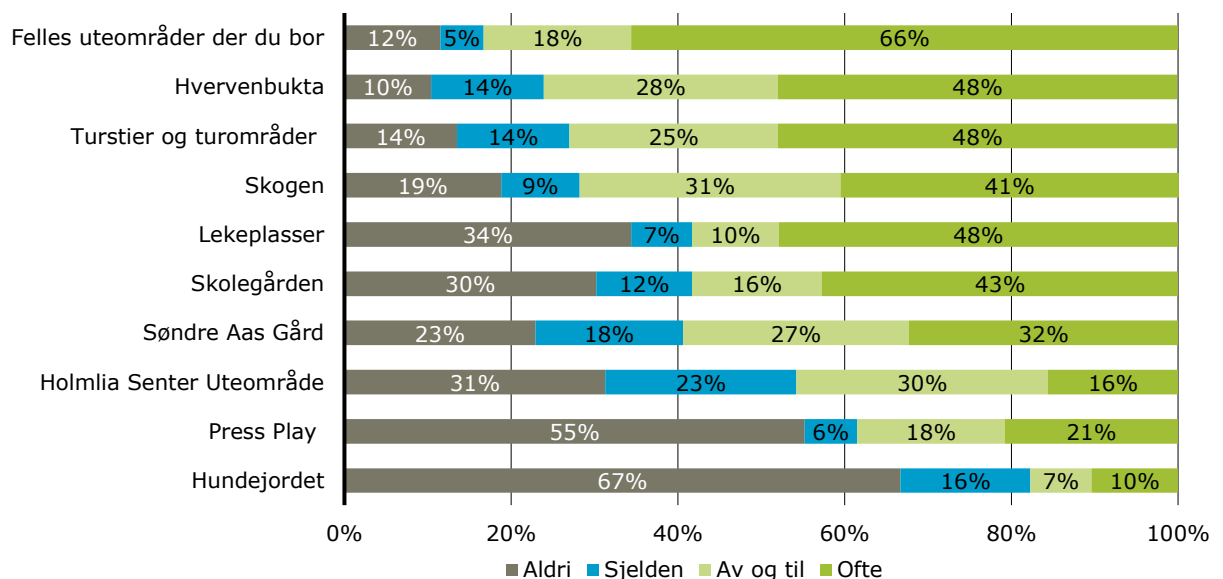
Parsellhagen våren 2018

5.2.2 Barn og unges bruk av fysiske områder og møteplasser

I det følgende fremheves funnene som omfatter barn og unges bruk av fysiske områder og møteplasser. Det vil derfor være en naturlig overlapp mellom enkelte av stedsbruksbeskrivelsene fra foregående delkapittel og funnene som belyses i dette delkapittelet.

Delkapittelet inneholder både kvantitative og kvalitative funn. Funnene fra beboerundersøkelsen som presenteres nedenfor i Figur 5-3, viser svarfordelingen fra respondenter som svarte på vegne av sine hjemmeboende barn. Disse funnene suppleres med kvalitative data fra samtaler med beboerne på Holmlia.

Figur 5-3: Hvilke områder bruker barnet / barna?

Note: Beboerundersøkelsen, besvart av foresatte med hjemmeboende barn (n=96)

96 av de 300 respondentene som besvarte beboerundersøkelsen hadde hjemmeboende barn. Blant disse oppgir 84 prosent at barna deres ofte eller av og til bruker **felles uteområder der de bor**.

I klassesamtaler ved Rosenholm og Toppåsen barneskoler på Holmlia, samt intervju med elevrådet ved Lusetjern skole, sier barna at de i stor grad bruker områder som er i geografisk nærhet. Mange av barna sier at de ofte møter venner og leker sammen utenfor egen eller venners boliger, på lokale lekeplasser, eller i skolegården.

Omtrent halvparten (48 prosent) av respondentene oppgir at barna deres ofte bruker **Hvervenbukta** (på sommerhalvåret), mens 28 prosent oppgir at barna deres bruker Hvervenbukta av og til. Dette bekreftes gjennom intervjuene med skoleelever, som gir uttrykk for at Hvervenbukta er et populært sted, særlig i helger og ferier på sommerhalvåret. Gjennom beboerintervjuene får vi også høre at de yngre barna er der sammen med foreldrene sine, mens ungdom oftest reiser dit med venner. Flere benytter kollektivtransporten, mens andre går eller sykler dit.

Enkelte voksne sier at ungdom samles i større gjenger ved Hvervenbukta på ettermiddags- og kveldstid på sommerhalvåret. Av og til er det fest, men oftest kommer ungdommene for å bade eller henge sammen med venner og bekjente. Noen drikker alkohol, andre ikke. Noen få bruker narkotiske stoffer som hasj og marihuana, men majoriteten gjør det ikke. Ifølge flere, både voksne beboere, ungdommer og ansatte i politiet, går bekjentskap og vennskap mellom unge og ungdom på Holmlia på tvers av sosiale grupper, og på tvers av lovlydige og lovovertridere.

Blant respondentene med hjemmeboende barn oppgir 73 prosent at barna deres ofte eller av og til bruker **turstier og turområder** på Holmlia. Svært mange barn og unge går eller sykler til og fra skolen, og til og fra venner, på **gangstiene**. De møtes og leker med venner, eller spiller fotball, på **åpne grøntområder** mellom boligfeltene, eller i **Lusetjerdalen**.

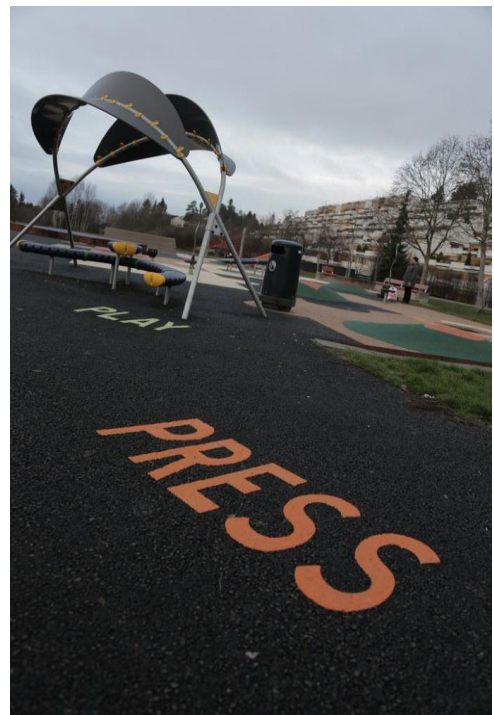
Ungdom og ungdomsgjenger benytter også **grøntområdene** på Holmlia. Flere møtes for å være sammen med hverandre, de går på turstiene og prater sammen, eller sitter rundt omkring på benker eller på bakken og sosialiserer med venner.

58 prosent av respondentene oppgir at barna ofte eller av og til bruker Holmlias **lekeplasser**. De fleste lekeplassene tilhører sameier og borettslag. Foreldre vi har snakket med er oftest fornøyde med at det er såpass mange lekeplasser i området, men enkelte ønsker seg flere, og de fleste mener lekeplassene bør oppgraderes og vedlikeholdes. Enkelte bemerker også at lekeplassene, til tross for at de er mange, kun treffer en smal aldersgruppe fordi de hverken er tilpasset de yngste eller de eldre barna, og at det i så måte gjerne kunne vært større spennvidde i typen lekeapparater på de forskjellige lekeplassene.

Den relativt nye lekeplassen **Press Play** (fra 2014) i Lusetjerdalen brukes aktivt av om lag en femtedel av respondentenes barn, mens 18 prosent er der av og til. Denne lekeplassen er tiltenkt et større segment barn, og har apparater og klatrestativer som passer både små og store barn.³⁸

Litt over halvparten av respondentene oppgir imidlertid at barna deres aldri er på Press Play, noe som gir en negativ differanse på om lag 20 prosentpoeng mellom rapportert bruk av press play (45) prosent og andre lekeplasser (65 prosent) på Holmlia.

Dette stemmer overens med de kvalitative intervjuene, der flere forteller at de har inntrykk av at Press Play ikke blir brukt så mye. For selv om lekeplassen nevnes av enkelte av barna vi intervjuet på Toppåsen og Rosenholm skoler, ser det ut til at det er få av dem som bruker denne i det daglige. For barna på Toppåsen er dette fordi den oppleves å ligge for langt unna. Flere av elevene i 4. og 6 klasse på Toppåsen sier også at de ikke får lov av foreldrene sine å dra dit alene.

Lekeplass «Press Play»

Flere voksne kunne i de kvalitative samtalene fortelle om at ungdomsgjenger av og til benytter **ballbingen på Asperud** som oppholdssted, og at barn opplever det som utrygt å være i nærheten på kveldstid. På dagtid har det imidlertid forekommet at barn og deres foreldre finner knust glass og annet tegn på hærverk etter at ungdom har oppholdt seg der kvelden i forveien.

Det er også populært å besøke Holmlias **skolegårder** utenfor skoletid og i helger for å leke og være med venner. 59 prosent av respondentene oppgir at barna deres bruker skolegården aktivt, enten ofte eller av og til, jf. Figur 5-3. Det er også mange som, gjennom de kvalitative intervjuene, forteller at ungdommer bruker skolegårdene på kveldstid. Elevrådet på Lusetjern barneskole kunne fortelle at de rett som det er finner knust glass i skolegården, og at de vet at ungdommer tilbringer tid der på kvelder, helger og i ferier, og at noen av dem røyker og drikker. På bakgrunn av dette er det også flere av skolebarna som synes det er litt skummelt å gå i skolegården på kveldene. Flere forteller også lignende historier om området rundt Rosenholm skole.

Det er også flere voksne som forteller at ungdomsgjenger bruker skolegårdene på kveldstid, og at det av og til er høylytt bråk, rusmiddelbruk og salg i området rundt Holmlia ungdomsskole og enkelte forteller det samme om området rundt Rosenholm skole. Ungdommene forteller oss at de ofte møter venner og henger i de ulike skolegårdene fordi de ikke har andre steder og møtes.

Mange barn og unge forteller at de møter venner, spiller fotball eller henger rundt og prater i **Lusetjerdalen**, i området rundt **kunstgressbanen** og utenfor idrettsklubben. Dette gjelder både gutter og jenter i barne- og ungdomsskolealder. Mange av elevene ved de omkringliggende skolene, samt Rosenholm og Toppåsen, forteller at de bruker fotballbanen mye også i helgene. Flere av de andre, nevnte møteplassene ligger i umiddelbar nærhet, og Lusetjerdalen kan derfor både anses som en viktig møteplass i seg selv, men også som et sentralt knutepunkt for barn og unge på Holmlia. Fotballbanen og de nærliggende områdene rundt oppleves som veldig viktige

³⁸ <https://nyhetsrom.bymiljoetaten.no/opplevoslo/holmlia-pressplay/>

møtepunkter for barn og unge. Flere beboere mener at dette området derfor burde utnyttes bedre ved å legge til rette for et utvidet aktivitetstilbud, og flere møteplasser for barn og unge.

Elevene ved **Rosenholm** barneskole forteller at de også bruker **Kebabbanen** når de sparker fotball på fritiden.

Blant respondentene i beboerundersøkelsen svarer 16 prosent at barna deres ofte bruker uteområdene på **Holmlia Senter**, mens 30 prosent svarer av og til. 23 prosent sier barna deres sjelden bruker Holmlia Senter uteområder, og 31 prosent svarer «aldri». Som det fremkommer i kapittel 3 bor det mange barn på Holmlia Senter, og det er sannsynlig at mange av disse benytter uteområdene i sitt nabolag – også området rundt Senteret. Under våre observasjoner på Holmlia Senter så vi også mange barn som syklet og lekte på senteret på dagtid og etter skoletid.

Holmlia senter

På kveldstid er det, ifølge de kvalitative intervjuene med beboerne på Holmlia, endel ungdomsgjenger som henger rundt på senteret på kveldstid, både i de to gatene mellom butikkene, og i området utenfor Narvesen. Disse gjengene består i all hovedsak av tenåringsgutter, og gutter i tidlig tyveårene. Flere vi har snakket med sier de synes det kan være ubehagelig å gå gjennom Holmlia senter på kveldstid grunnet disse ansamlingene med ungdom.

Enkelte av ungdommene vi har snakket med forteller også at de henger en del på Senteret på ettermiddag og kvelden. De sier at dette er fordi de ikke har så mye annet å gjøre, og at andre fritidstilbud oppleves å være langt unna. Flere av ungdommene sier at de mangler steder å være, så derfor blir eksempelvis Narvesen et sted de pleier å være.

En del av de eldre ungdommene i videregående alder og oppover benytter også mange andre tilbud som er utenfor Holmliaområdet. De forteller at de er mye i byen med venner. De opplever heller ikke at Holmlia, eller nærliggende områder har tilbud som passer for deres aldergruppe. Ungdommer i videregående alder og oppover bruker i liten grad fritidsklubbene i området, BUSH og Låven.

5.3 Aktivitets- og nærmiljøtilbud

Gjennom beboerundersøkelsen, observasjon og samtaler med beboere og en rekke ulike organisasjoner og initiativer, har vi kartlagt Holmlias aktivitets- og nærmiljøtilbud, og innhentet informasjon om bruken av tilbudene. I det følgende vil disse tilbudene beskrives nærmere, med vekt på aspekter som hva tilbudene inneholder, hvor de finner sted, hvem som er målgruppen og hvem som benytter seg av dem.

Tilbudene som inkluderes herunder omfatter aktiviteter og nærmiljøtilbud både på Holmlia Syd og de nærliggende områdene som omtales som viktige for delbydelens beboere.

Aktivitets- og nærmiljøtilbudene som beskrives i dette kapittelet er:

- Holmlia Senter (butikktilbud)
- Biblioteket
- Idrett og steder for idrett
- Holmlia Bad

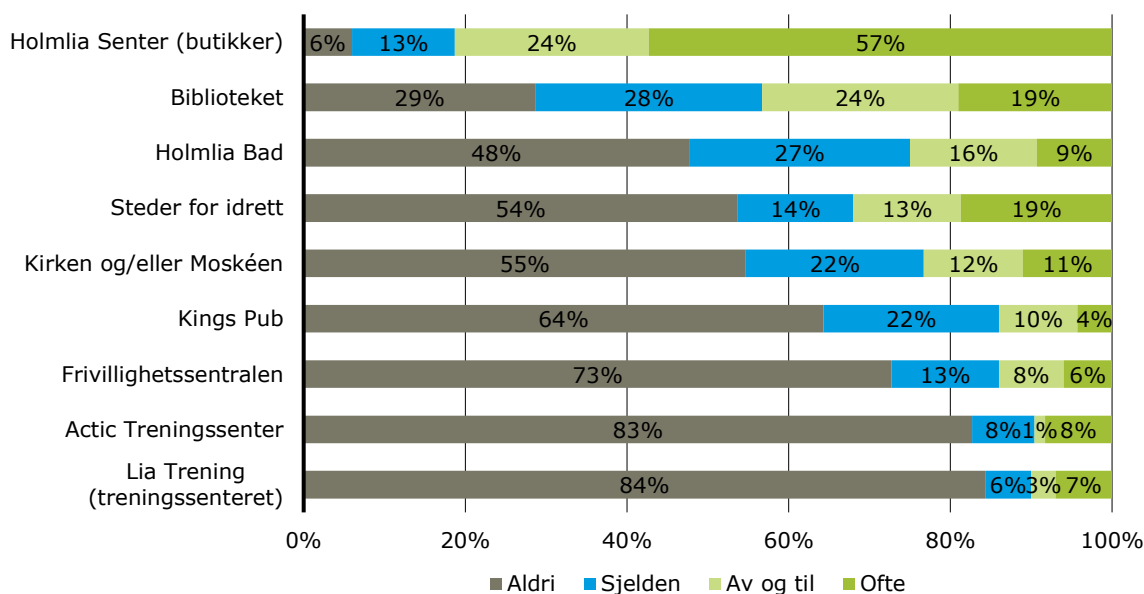
- Fritidsklubbene BUSH og Låven
- Søndre Ås gård
- Kirken
- Moskéen
- Kings Pub
- Nærmiljøsenderet
- Actic treningssenter
- Lia trening (treningssenter)

Det er viktig å understreke at dette ikke bør anses som en uttømmende liste, men heller en liste over tilbud som ble omtalt av mange gjennom den kvalitative og kvantitative datainnsamlingen, og som etter sigende er relativt mye benyttet av ulike grupper i befolkningen.

5.3.1 Befolkningens bruk av aktivitets- og nærmiljøtilbud

I beboerundersøkelsen spurte vi respondentene om hvor ofte de benytter ulike aktivitets- og nærmiljøtilbud på Holmlia Syd og de omkringliggende områdene. Svarene fra undersøkelsen presenteres i Figur 5-4, og beskrives i de påfølgende avsnittene, akkompagnert med funn fra den kvalitative datainnsamlingen.

Figur 5-4: Hvilke av følgende områder bruker du på Holmlia?

Note: Beboerundersøkelsen (n=300)

Som det fremgår av Figur 5-4 benytter 81 prosent av respondentene **butikktilbudet ved Holmlia Senter** ofte eller av og til. Det er kun 6 prosent som svarer at de aldri handler der. Dette underbygges av de kvalitative intervjuene, der flere sier at de benytter seg av tilbudet på senteret. De fleste nevner Meny, apoteket og Vinmonopolet, men det er også en del som sier de handler på ARK, Holmlia Fukt og Grønt og Nille. Samtidig forteller flere at de savner flere butikker og et bedre utvalg på senteret.

Blant respondentene i beboerundersøkelsen svarte 43 prosent at de bruker **biblioteket** ofte eller av og til. Deichman bibliotek på Holmlia ligger på Holmlia Senter, og arrangerer en rekke ulike arrangementer for alle aldersgrupper, slik som babysang, mini-disco, leksehjelp, språkkafé, familielørdag, skrivekurs og debatter for å nevne noen.

Gjennom de mange samtaler vi har hatt med beboere på Holmlia, er det mange som sier at de bruker biblioteket relativt mye. Flere sier også at de ser stort potensial for videreutvikling, og håper at biblioteket kan få større og nyere lokaler, og få utvidet sitt tilbud ved å få rom til sosiale soner, og eksempelvis kunstutstillinger, strikkekafé, ulike workshops og kulturarrangementer og en billig kaffekrok etc. I dag brukes imidlertid biblioteket til å låne bøker, lese, bruke internett, leksearbeid og lese aviser. Blant beboerne vi har snakket med er det flest middelaldrende og eldre kvinner og barnefamilier som oppgir å bruke biblioteket mest, men det er også en del skoleungdom og innvandrerjenter som benytter seg av tilbudet (se kapittel 5.3.2 for utdypende beskrivelse av barn og unges bruk av biblioteket).

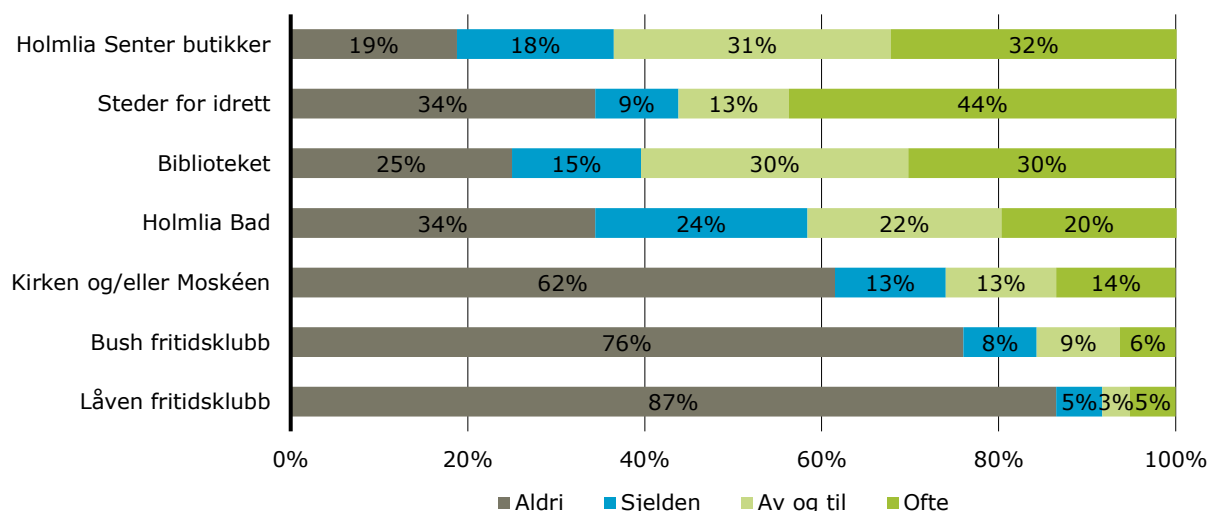
Ni prosent av respondentene i beboerundersøkelsen oppgir å benytte svømmehallen **Holmlia Bad** ofte, mens 16 prosent svarer av og til. Gjennom de kvalitative intervjuene, er det særlig menn med innvandrerbakgrunn som sier de bruker svømmehallen, og som ønsker at Holmlia Bad skulle hatt flere dager og lengre åpningstider på sommerhalvåret. Flere oppgir å bruke svømmehallen til trening. Det er også en del av den etnisk norske befolkningen som oppgir å bruke svømmehallen, og det samme gjelder innvandrerkvinner. Vi har også fått høre at barnefamilier synes det kan være dyrt å betale inngang for flere personer.

5.3.2 Barn og unges bruk av aktivitets- og nærmiljøtilbud

I det følgende fremheves funnene som omfatter barn og unges bruk av aktivitets- og nærmiljøtilbud. Det vil derfor være en naturlig overlapp mellom enkelte av beskrivelsene fra foregående delkapittel og funnene som belyses under.

Kapittelet inneholder både kvantitative og kvalitative funn. Funnene fra beboerundersøkelsen som presenteres nedenfor i Figur 5-5, viser svarfordelingen fra respondenter som svarte på vegne av sine hjemmeboende barn. Disse funnene suppleres med kvalitative data fra samtaler med beboerne på Holmlia.

Figur 5-5: Hvilke områder bruker barnet /barna?

Note: Beboerundersøkelsen, besvart av foresatte med hjemmeboende barn (n=96)

63 prosent av respondentene med hjemmeboende barn oppgir i beboerundersøkelsen at barna deres benytter **butikkene ved Holmlia Senter** ofte eller av og til. Under vår tilstedeværelse på Holmlia Senter i månedene mai og juni observerte vi mange skolebarn og ungdom som oppholdt seg rundt senteret, og som gikk mellom butikkene.

Idretten er særlig stor på Holmlia, og 44 prosent av respondentene med hjemmeboende barn forteller at barna ofte oppholder seg på **steder for idrett**, 13 prosent svarer av og til. En

tredjedel svarer imidlertid at barna deres aldri oppholder seg på disse stedene. Det største idrettstilbudet på Holmlia finner sted i området Lusetjerndalen og er knyttet til Holmlia Sportsklubb. Den største idretten på Holmlia er fotball, men det er også flere som spiller håndball, driver med dans og ballett, basketball og bandy. Sportsklubben har eget klubbhus midt i Lusetjerndalen, og aktivitetene foregår ofte på fotballbanene i området, samt i Holmliahallen og gymsalen på Hallagerbakken skole.

Gjennom intervjuer med barn og unge på Holmlia blir vi fortalt at det er svært mange barn og unge som oppholder seg rundt kunstgressbanen på Lusetjern – dette gjelder både de som driver med idrett, og barn og unge som er der for å møte venner. Mange av elevene ved skolene vi har intervjuet forteller at de bruker fotballbanene på ettermiddager og i helgene.

Voksne forteller at det er en del foreldre og eldre fotballgutter som engasjerer seg, men at det kunne vært flere. Flere vektlegger også at sportsklubben er et viktig sted for rollemodeller for Holmlias barn og unge. Det er flest gutter som engasjerer seg i fotballen, men det er også en del jenter som spiller, og som driver med de andre idrettene som tilbys.

Videre er det også noen som driver med hest og ridning på **Søndre Aas gård**. Selv om det kun er et fåtall av de vi har intervjuet som sier de rir fast eller deltar i organiserte aktiviteter på gården, fremstår gården og dens tilbud som svært populære blant skolebarna, som forteller at de drar dit for å se på dyrene, og at de gjerne tilbringer tid der, både med venner og familie.

Mange av barna og ungdommene, særlig jentene, vi har intervjuet forteller at de bruker

biblioteket mye. Biblioteket brukes av barn og ungdom i mange ulike aldre, helt fra barneskole og opp i videregående alder. Her låner og leser de bøker, eller bare henger sammen med vennene sine. Mange benytter også biblioteket i forbindelse med skoleoppgaver. Gjennom beboerundersøkelsen fremgår det av 30 prosent bruker biblioteket mye, og 30 prosent av og til. Det er imidlertid, ifølge ansatte ved biblioteket, færre barn og unge i skolealder innom nå enn tidligere. Likevel er det en del som kommer sammen med familiene sine på familielørdag og andre arrangementer, slik som mini-disco.

Deichmanske bibliotek Holmlia

Vi har også snakket med flere innvandrerjenter i tenårene som forteller at de bruker biblioteket for å møte venninner, gjøre lekser og snakke sammen. Noen av jentene får ikke lov til å delta på aktiviteter der det er tenåringsgutter, og for disse er biblioteket en fin arena å møte venninner på.

På Åsbråten på Holmlia ligger **fritidsklubben BUSH**. Selv om det kun er seks prosent av respondentene i beboerundersøkelsen som oppgir at barna deres ofte besøker BUSH, har vi gjennom observasjon og intervjuer fått vite at mange benytter seg av tilbudet ved fritidsklubben. Klubben har medlemmer i alderen 6-19, altså hele grunnskolen og videregående skole.

Tilbudet er, ifølge de som driver klubben og ungdommene som bruker tilbudet, ikke så mye brukt av ungdom over 15, men svært mye besøkt av barn og unge i barne- og ungdomsskolealder. Tilbudet ved fritidsklubben inkluderer en gymsal, klatrevegger, musikk- og øvingsrom samt lydstudio, discorom, PC-rom og spillerom og TV-spillrom, danserom, kinosal, kjøkken og hobbyrom/workshoprom.

Barne- og Ungdomssenteret på Holmlia (BUSH)

Det er særlig barn i området rundt Åsbråten som bruker BUSH etter skoletid, ettersom fritidsklubben er åpen fra 13.00 til 16.00 alle hverdager i tillegg til juniorklubben med lengre åpningstid på torsdags kveld. Jentene benytter i større grad musikk- og danserom, mens guttene dominerer gymsal og spillerom.

I klassesamtalene sier mange av elevene ved Rosenholm skole at de bruker BUSH mye etter skoletid. Dette gjelder både gutter og jenter, samt både 4. og 6. klassingene. Elevene fremhever at det er et godt tilbud der, og mange aktiviteter som er morsomme. På BUSH gjør de lekser, får hjelp til lekser, leker, spiller tv-spill, danser og henger med vennene sine. Billig mat trekkes også fram som noe positivt, og enkelte sier at de går dit først og fremst for å spise. Et lite fåtall forteller videre at de sjelden spiser middag hjemme. Elevene ved Toppåsen skole er også positive til mange av tilbudene ved BUSH, men oppgir at klubben er langt unna og derfor ikke besøkes så ofte.

Gjennom beboersamtalene på Holmlia fremkommer det at selv om BUSH har et bredt tilbud, opplever de eldre ungdommene over 15 at tilbudet er bedre tilpasset barn. Dessuten synes flere det er dumt eller kjedelig å oppholde seg et sted hvor det også er yngre barn og eventuelt også småsøsken. BUSH har også ungdomsklubb på fredags kveld, men ifølge flere av ungdommene vi har snakket med er det ikke så mange over 15 som benytter tilbudet. Videre er vi blitt fortalt at noen mener det har oppstått en ukultur blant en del av de eldre guttene som bruker fritidsklubben, som gjør det ubehagelig for jenter å oppholde seg der.

På Lærdal på Prinsdal ligger **fritidsklubben Låven**. Låven har et mindre tilbud enn BUSH, og har delt tilbudet i to; to dager i uken er det juniorklubb, og to dager i uken er det ungdomsklubb. Det er kun fem prosent som sier barna deres ofte benytter fritidstilbudet på Låven fritidsklubb. Klubben ligger utenfor Holmlia, men med kort gangvei fra nabolagene på Asperud, Liakollen og Toppåsen.

Blant barna og ungdommene vi har snakket med er det svært få som sier de bruker Låven fritidsklubb. Barna i 4. og 6. klasse som er intervjuet ved Toppåsen og Rosenholm skoler bruker BUSH mer enn Låven. Enkelte har vært der, men da har det først og fremst vært der i forbindelse med sommeraktiviteter.

Låven ser ut til å ha et noe dårlig rykte blant flere ungdommer og voksne i området. Flere unge jenter som har benyttet tilbudet at det har utviklet seg en ukultur blant enkelte av guttene som bruker klubben. Dette handler om respektløs oppførsel som oppleves som svært ubehagelig. Mange oppgir dette som årsak til at de ikke benytter tilbudet. Noen får ikke lov av foreldre til å benytte tilbudet på grunn av dette.

Offentlige tjenester oppgir at steder hvor ungdom samles generelt kan tiltrekke seg ungdommer med utfordrende adferd. Det har blant annet vært episoder med langing og hasjrøyking på utsiden av klubben.

14 prosent av respondentene oppgir i beboerundersøkelsen at barna deres bruker **kirken eller moskéen** ofte. 13 prosent svarer av og til. Både kirken og moskéen har flere arrangementer og aktiviteter for barn og unge. I kirken er det eksempelvis kulturskole og i moskeen en ungdomsklubb for gutter.

Det er svært få som nevner moskéen eller kirken under de kvalitative intervjuene, med unntak av et lite fåtall unge voksne menn som nevner moskéen, samt noen eldre kvinner som nevner kirken.

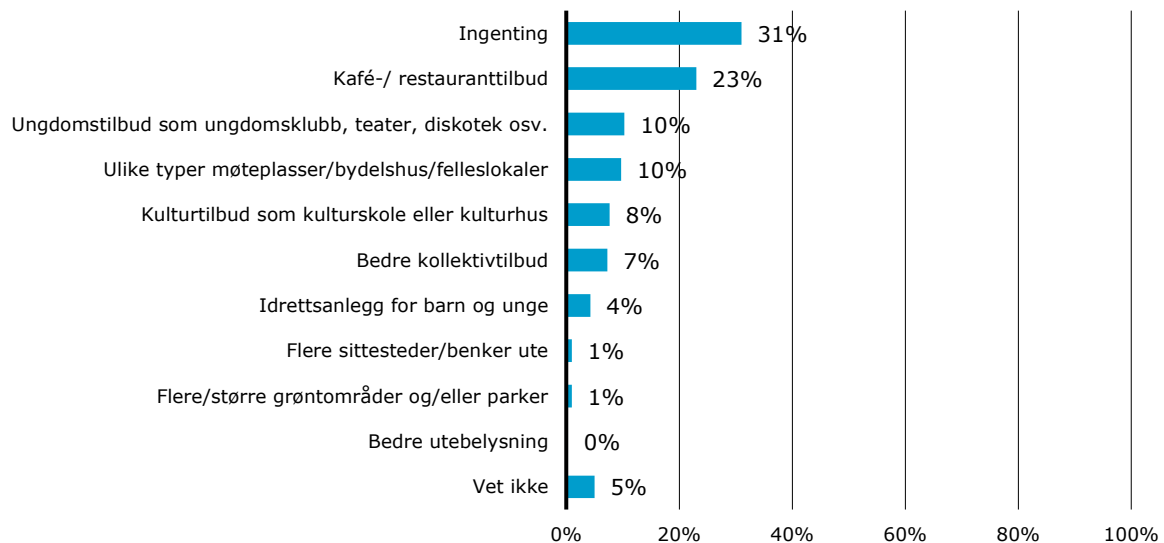
Gjennom samtalene ved barneskolene forteller også enkelte barn at moskéen er et viktig sted for dem etter skoletid. De som tilbringer mye tid i moskéen gjør dette særlig sammen med eldre søsken.

5.4 Hva savner beboerne av nærmiljøkvaliteter på Holmlia?

I beboerundersøkelsen og i samtale med beboerne har vi også undersøkt hva beboerne savner av nærmiljøkvaliteter og hvilke mangler de ser i aktivitetstilbudet i området.

Jf. Figur 5-6, som oppsummerer resultatene fra beboerundersøkelsen, oppgir nært en tredjedel av beboere at de ikke savner noe spesielt på Holmlia. I tillegg er det en liten andel som ikke vet hva de saver. Deretter er den relativ stor andel som oppgir at de savner en rekke aktivitets- og servicetilbud på Holmlia. Dette omfatter Kafe-/restauranttilbud (23 prosent), ungdomstilbud som ungdomsklubb, teater, diskotek (10 prosent), kulturtilbud som kulturskole eller kulturhus samt idrettsanlegg for barn og unge (4 prosent). Videre oppgir 10 prosent av befolkningen at de savner ulike typer møteplasser /bydelshus /felleslokaler. Det er også en mindre andel som ønsker utbedringer av fysiske rommen på Holmlia, dette gjelder flere sittesteder/benker ute (1 prosent) og flere/større grøntområder og/eller park (1 prosent).

Figur 5-6 Hva savner du på Holmlia?

Note: Beboerundersøkelsen (n=300)

Det kommer tydelig frem gjennom samtale med beboerne i området (og delvis beboerundersøkelsen) at 1) det er ønske om et bedre aktivitets- og servicetilbud på Holmlia enn det som finnes i dag og 2) at det er enkelte mangler knyttet til de fysiske områdene på Holmlia. Funn fra intervjuene beskrives i det følgende og utdyper resultatene fra beboerundersøkelsen.

Mangel på aktivitets- og servicetilbud

Når det gjelder aktivitets- og nærmiljøtilbud kommer det også tydelig frem at beboerne opplever at det er enkelte mangler knyttet til dette tilbudet, og at det er behov for å styrke flere ulike tilbud og aktiviteter fremover.

Gjennom beboerundersøkelsen og i samtale med beboerne i området kommer det frem at de savner et **bedre servicetilbud**. Her nevnes spesielt bedre servicetilbud på senteret som viktig. Mange etterspør bedre utvalg av butikker på senteret. Særlig er det mange som ønsker en **kafé eller et serveringssted** sentralt i området. Det er et bredt spekter av befolkningen som ønsker seg et slikt tilbud, både eldre, yngre, hjemmевærende, personer i arbeid og personer med minoritetsbakgrunn. Mange eldre mener at det i dag ikke er noen tilbud som er tilpasset dem, men at en kafé vil kunne fungere som et slikt møtested.

Det fremheves at et slikt tilbud må være et billig alternativ slik at pris ikke blir en ekskluderende faktor. Det har også kommet innspill om at et slikt serveringstilbud bør ligge i nærheten av biblioteket, eller andre lokaler hvor det er ulike arrangementer og aktiviteter. I et slikt tilbud burde det også være oppholdsarealer hvor det ikke er spiseplikt, slik at man også kan bruke tilbudet bare til å møte venner, eller ha sosial kontakt.

Mange mener at bydelen bør ta et ansvar for å opprette et slikt tilbud, eventuelt i samarbeid med andre aktører i området. Flere mener at et slikt tilbud burde legge til rette for inkludering av personer som står utenfor arbeidslivet, gjennom arbeidstrening, eller at ungdom kan få deltidsarbeid. Her vises det blant annet til «KafeLykke» på Grünerløkka som et eksempel.

Det kommer tydelig frem i samtaler med beboerne at Holmlia mangler et grendehus, eller et leielokale som legger til rette for fleksibel bruk og innhold. Beboerne ser et tydelig behov for et

lokale som kan fungere som et **grendehus, samfunnshus eller mangfoldshus**. Mange i området har små leiligheter og dermed ikke plass til å arrangere familieselskaper, eller bursdager. Flere etterspør derfor et billig utleielokale hvor de kan arrangere familietilstelninger og sosiale arrangementer. Flere er også opptatt av at man trenger et lokale som kan benyttes som øvingslokale for ulike kulturelle aktiviteter, eller gjennomføring av slike arrangementer. Videre mener mange at det er et behov for et lokale hvor ulike frivillige organisasjoner og lag kan møtes. Her etterspørres lokaler hvor det kan gjennomføre møter, aktiviteter for barn og ungdom, arrangementer som mødregrupper etc.

Mange ulike frivillige organisasjoner og initiativer benytter i dag ulike lokaler som er spredt rundt i området. Lokalene til Biblioteket, lokale i Kirken og på BUSH nevnes som lokaler som benyttes i dag. Dette oppleves som greie alternativer, men det er et ønske om et mer samlende lokale som legger til rette for at frivilligheten og de ulike tilbudene kan møtes mer på tvers.

Mange mener at et slikt grendehus, eller flerbrukslokale bør legges med en sentral plassering, og gjerne i tilknytning til biblioteket. Det er også ønskelig at et slikt lokale kan kobles sammen med kafé, eller serveringssted.

Når det gjelder biblioteket er dette mye brukt av beboere i alle aldre. Flere fremhever at **biblioteket har behov for nye lokaler**, samt at det er potensiale til å utvide tilbudet til et bredt spekter av målgrupper. Mange mener at det er et urealisert potensial i biblioteket.

Flere etterspør **aktiviteter knyttet til kultur**, både for voksne og barn, være seg kino, teater

Av aktiviteter for voksne er det flere som mener at man har behov for flere **aktiviteter rettet mot kvinner**. Her nevnes spesielt trening og svømming. Det trekkes også frem at flere ønsker en arena hvor kvinner kan møtes for å snakke sammen og arrangere aktiviteter etc.

Mange av beboerne fremhever at Holmlia mangler **aktiviteter eller tilbud for barn og ungdom**. Fotball er en dominerende aktivitet på Holmlia, men den oppleves ikke å favne alle barn, eller ungdom. Det etterspørres derfor et **mer variert idrettstilbud**, her nevnes blant annet friidrett, dans, kampsport og basketball. Flere ønsker også tennisbane og cricketbane. Det etterspørres også bedre kapasitet på innendørshaller og fotballbaner.

Området rundt Holmlia skole og idrettsparken er som allerede nevnt et svært populært oppholdssted blant barn og unge. Området mangler imidlertid gode **oppholdsarealer både utendørs og innendørs både for barn, unge og voksne**. Mange beboere mener at det er et betydelig potensial i å utnytte områdene som ligger rundt Holmlia skole og idrettsparken på en bedre måte enn det gjøres i dag. Mange mener at Holmlia sportsklubbs lokaler burde brukes og huse aktiviteter for barn og unge.

Mange mener også at Holmlia trenger flere **innendørsaktiviteter og møtesteder for ungdom**, slik som ungdomsklubber, eller andre lavterskeltilbud hvor ungdommen kan komme for å møte venner.

Mangler ved de fysiske områdene

Til forskjell fra beboerundersøkelsen, kommer det frem gjennom intervjuene at flere beboere opplever mangler ved de fysiske områdene. Under oppsummeres de manglene som knytter seg til de fysiske områdene, samt hva beboerne savner av fysiske kvaliteter og møteplasser fra de kvalitative intervjuene.

Beboerne fremhever at Holmlia **mangler møteplasser**. Dette gjelder møteplasser generelt tilpasset ulike aldersgrupper, og på tvers av generasjoner. Beboerne opplever at Holmlia ikke har

noen gode utendørs møteplasser og savner dette. Her etterspørres møteplasser som inviterer til å sette seg ned og hvor man kan oppholde seg over lengre tid, sammen med venner og familie.

Holmlia mangler også **benker og sitteplasser i fellesområder**. Det er få steder som inviterer til å sette seg ned, eller oppholde seg over lenger tid. Flere beboere ønsker seg flere sitteplasser, og benker, og tilgang på grill for å lage mat utendørs fremheves som viktig for mange. Flere etterspør sitteplasser til voksne i nærheten av lekeplasser.

Manglende belysning trekkes også frem av mange som en utfordring. Dette gjelder særlig på stier (rundt Lusetjernbekken mot kirken og mellom Åsbråten og ned mot Hvervenbukta) og undergangene ved jernbanen ved Rosenholm og nordvest for Hallagerbakken. Enkelte oppgir at manglende belysning påvirker deres trygghetsfølelse.

Mange trekker også frem **dårlig vedlikehold av offentlige områder** som en mangel ved de fysiske områdene på Holmlia. Beboerne opplever at grøntområdene vokser igjen og at de er dårlig vedlikeholdt. Også gang- og sykkelveier oppleves som manglende vedlikeholdt. Videre er det mange som trekker frem uteområdene i barnehagene som svært dårlige. De er lite vedlikeholdt og det er store mangler knyttet til lekeapparater etc.

Holmlia har mange lekeplasser, men flere av beboerne opplever som tidligere nevnt at disse primært er tilpasset yngre aldersgrupper. Flere etterspør **mer variasjon i lekeplasser og lekeapparater** som er tilpasset også andre aldersgrupper.

5.4.1 Hva savner barna av nærmiljøkvaliteter?

Mange av barna vi har snakket med ønsker seg **bedre lekeplasser**. Barna mener at de lekeplassene som allerede eksisterer bør oppgraderes både fordi flere av lekeapparatene er nedslitte, men også fordi apparatene i større grad er tilpasset mindre barn. De ønsker seg kulere lekeapparater, sklier og hinderløyper etc. Det vises til sklien på Hallagerbakken skole som et eksempel på hva de ønsker seg.

Kafé, eller spisested nevnes av flere som et ønske. Mange mener også at senteret er gammelt, og at de kunne ønske seg et nytt senter med flere butikker.

Barna ønsker seg også et tilbud om **kino**.

Mange av barna kunne ønske at **fritidsklubben** var mer åpen for barn, og de etterspør her lengre åpningstider for de minste.

Ut over de tingene som nevnes over ønsker barna seg følgende tilbud tilgjengelig på Holmlia:

- Basketbane
- Friidrettsbane
- Ballbinge på gressletta mellom Rosenholm og Søndre Ås gård
- Større og bedre fasiliteter i svømmehallen
- Skøyteis
- Terrengsykling
- Flere søppelkasser
- Ny fotballbane på Rosenholm skole
- Mulighet for å trene kampsport
- Gatelys på kebabbanen
- Flere skateparker

5.4.2 Hva savner ungdommene av nærmiljøkvaliteter

I samtale med ungdommer på Holmlia kommer det frem at ungdommene savner flere nærmiljøkvaliteter. Manglene er blant annet identifisert gjennom ungdomsmøtet som «Unge Holmlianere» arrangerte på BUSH våren 2018.

De eldste ungdommene i videregåendealder benytter i dag ikke eksisterende ungdomsklubber. De etterspør flere tilbud for de som er over 16 år. De ønsker seg særlig **kafé, eller serveringssted** hvor de kan oppholde seg med venner. Også de noe yngre ungdommene i ungdomsskolealder ønsker seg et slikt tilbud. Mange nevner McDonalds, eller Burger King som noe de ønsker seg.

De eldste ungdommene ser også behovet for flere **arbeidsplasser for ungdommer**, både deltid og sommerjobber, samt flere lærlingplasser.

Ungdommene savner **oppholdssteder utendørs**. De ønsker seg flere steder å sitte i parkområder og andre fellesområder. Ungdommene sier at de i dag ofte bruker skolegårdene, eller området rundt idrettsparken som oppholdssted.

Som allerede nevnt er det flere som ikke bruker BUSH, eller Låven da disse ikke oppleves som tilgjengelige enten på grunn av avstand, eller andre barrierer for å ta i bruk tilbudene. Mange etterspør derfor **flere innendørsaktiviteter**. Her nevnes ungdomsklubber, men også andre innendørs lokaler som ikke nødvendigvis er en ungdomsklubb, men som innehar ulike aktiviteter. På spørsmål om hvilke aktiviteter ungdommene kunne ønske seg er det få som er veldig spesifikke på dette. Det viktigste for mange av ungdommene er å ha et sted og møtes og henge med venner, uavhengig av hvilke aktiviteter som tilbys.

Særlig mange jenter etterspør utvidede åpningstider og mer tilbud på biblioteket. Unge jenter er mye på biblioteket hvor de er sammen med venner. De ønsker seg gjerne et lokale som er mer tilrettelagt for å kunne snakke sammen og hvor det er lov å spise og drikke.

Flere ønsker gjerne at det nye senteret blir et **innendørs senter** slik at de kan henge der også på vinteren.

I listen under oppsummeres andre ønsker fra ungdommene:

- Flere festivaler, konserter eller ulike arrangementer (som Vær Stolt og Utekino)
- Steder og aktiviteter for jenter
- Tilbud som omhandler kultur og andre aktiviteter
- Bedre veiledning/flere karrieredager
- Forsvarskurs/kampsport
- Bedre og finere senter, med klesbutikker, ulike butikker
- Bedre informering og reklamering av ting som skjer på Holmlia
- Ny ballbinge
- Bedre basketballbane
- Billigere idrett
- Kantine på skolen
- Flere søppelkasser, og mindre forsøpling
- Bedre helsetilbud. Bedre helsesøster

I rammen under oppsummeres idéer til prosjekter som ungdommene kom med innspill til under folkemøte for ungdom som ble arrangert i regi av «Unge Holmlianere».

Ideer til prosjektarbeid:

- Utekino. En dag alle er invitert til utekino arrangert av ungdommen.
- En dag ungdom tar med eldre personer fra sykehjem på bowling og mat.
- Et lokale der alle kan møtes, med ulike aktiviteter som f.eks. leksehjelp, et sted å bare henge med venner, et sted man kan komme seg vekk fra problemer, et sted med folk man kan snakke med om problemer og vanskelige ting.
- En kveld med gratis inngang, buffet med mat fra Istanbul, futsal med premie, ingen politi utenfor eller inne, film-alternativ og en kjendis på besøk.
- Barn og ungdom gjør friluftaktiviteter. En kveld på sommeren der man har konkurranser, samarbeidsøvelser, diskusjon av ulike temaer, sitteplasser/plasser å slappe av osv. Alle møtes og har det gøy.
- En dag med masse aktiviteter. Fotball, hoppetau, limbo, mat, konkurranser osv.
- Foredrag om likestilling med både gutter og jenter. Gratis mat.

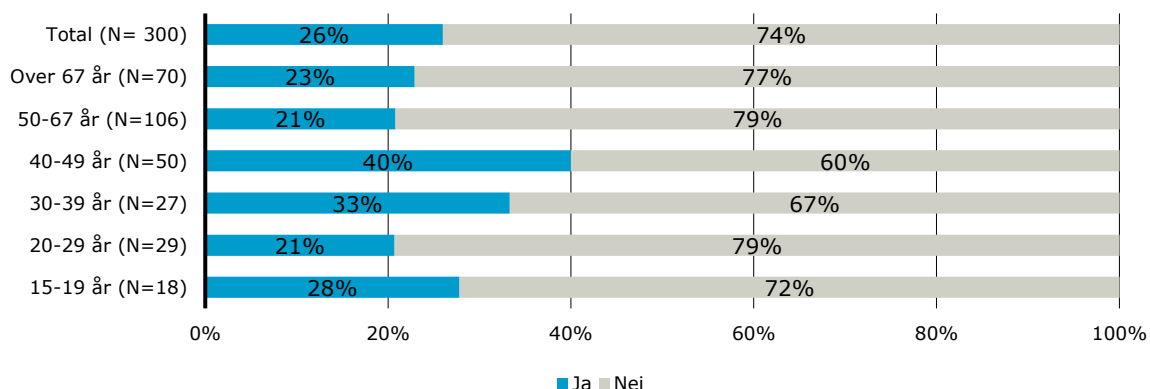
5.5 Hvordan engasjerer folk på Holmlia seg?

I befolkningsundersøkelsen ble respondentene stilt flere spørsmål om deres deltakelse i organisert aktivitet og frivillig arbeid. I det følgende redegjør vi for disse resultatene.

5.5.1 Deltakelse i organisert aktivitet

Jf. Figur 5-7 oppgir 26 prosent av respondentene at de deltar i organisert aktivitet på fritiden, dette gjelder alle aldersgrupper. Innenfor de ulike aldersgruppene ser vi at aktiviteten er høyest blant personer i alderen 40-49 år. Blant de yngste (15-19 år) oppgir 28 prosent at de deltar i organisert aktivitet. Det er lavest deltakelse blant respondenter i aldersgruppene 50-67 år og 20-29 år. Det skal bemerkes her at antall respondenter innenfor de ulike aldersintervallene er såpass lave at resultatene må tolkes med forsiktighet.

Figur 5-7: Deltar du i organisert aktivitet på fritiden?

Note: Beboerundersøkelse (n=300)

Blant de som deltar aktivt i organisert aktivitet på fritiden, oppgir 41 prosent at de deltar i idrettslag, 9 prosent i kor, 6 prosent i korps og 3 prosent på dans/ballett. Halvparten (51 prosent) av de som deltar i organisert aktivitet på fritiden oppgir at de deltar på andre aktiviteter enn nevnte (predefinerte) kategorier. Dette omfatter annen fysisk aktivitet som trening/friidrett, ridning, yoga, og friluftsliv, og annen organisert aktivitet som arbeid i kirken, styrearbeid og annen kultur/organisasjons aktivitet.

Over halvparten (51 prosent) av de som er i organisert aktivitet oppgir at aktiviteten er lokalisert på Holmlia. 42 prosent oppgir at aktivitetene de deltar på ikke er på Holmlia, mens 6 prosent deltar i flere aktiviteter hvor noen av dem er lokalisert på Holmlia.

Hovedårsakene til at beboerne (eller deres barn) ikke er engasjert i organisert aktivitet på fritiden er «Har ikke tid» (31 prosent), har helsemessige utfordringer (31 prosent) eller «Er ikke interessert» (25 prosent). Det er også en mindre andel respondenter som oppgir at de ikke kjenner til aktiviteter som de selv eller barna ønsker å delta i (5 prosent).

Barn og unges deltakelse i aktivitet

I samtale med barna på barneskolene oppgir flertallet av barna at de deltar på organiserte aktiviteter. Særlig fotball, innebandy og håndball er populært. Dette understøttes av funn fra undersøkelsen hvor over halvparten (63 prosent) av foreldrene til hjemmeboende barn oppgir at deres barn deltar i organisert aktivitet på fritiden. Halvparten av respondentene oppgir også at barna deltar i organisert aktivitet på Holmlia, mens resterende halvpart deltar i organisert aktivitet utenfor Holmlia.

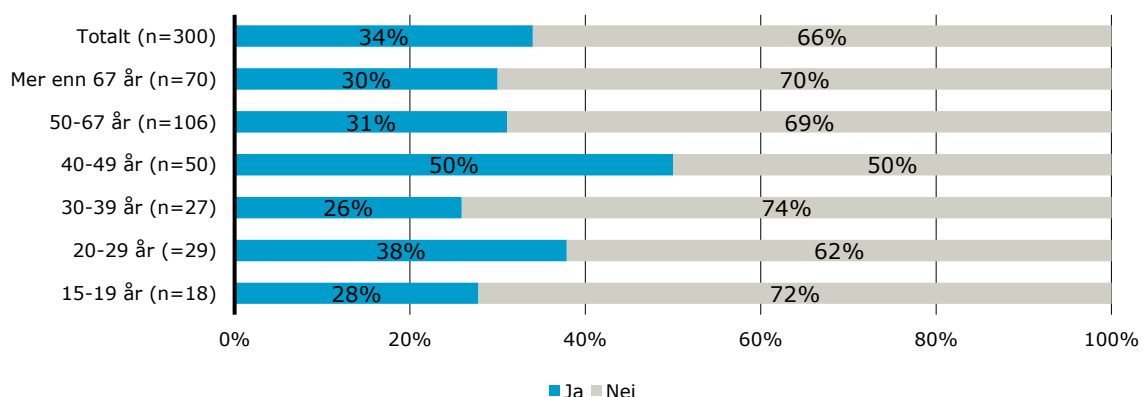
Gjennom intervjuene kommer det frem at enkelte av barna ikke deltar i noen organiserte aktiviteter. Av disse oppgir flere at de i stedet leker med venner, er sammen med søsken, eller at de gjør ulike aktiviteter hjemme. Enkelte forteller også at de er mye ute både på ettermiddagen og kvelden og at det er morsomt å bare henge rundt i områdene, men at det er lite aktiviteter å finne på.

5.5.2 Deltakelse i frivillighet

Beboerne ble i befolkningsundersøkelsen spurt om de deltar i frivillig arbeid på fritiden. Dette gjelder for eksempel kulturarrangementer, hjelpearbeid, religiøst arbeid, foreninger eller lignende.

Av de 300 respondentene, oppgir 34 prosent av de deltar i frivillig arbeid på fritiden, jr. Figur 5-8. Det er høyest deltakelse i frivilligheten blant respondenter i aldersgruppen 40-49 år. Her oppgir halvparten at de deltar i frivillig arbeid på fritiden. Det er ingen forskjell mellom menn og kvinner og deres deltakelse i frivillig arbeid.

Figur 5-8 Deltar du i frivillig arbeid på fritiden?

Note: Befolkningsundersøkelsen (n=300)

Flest oppgir at de deltar i religion- og livssynsorganisasjoner (18 prosent), idrettsklubber (14 prosent, politiske partier (12 prosent) og 8 prosent deltar i innvandrersorganisasjoner.

En større andel (59 prosent) oppgir at de deltar i andre organisasjonstyper enn ovennevnte. Blant annet generelt frivillig arbeid og dugnad, foreldreutvalg, borettslagsstyrer eller annet

arbeid for lokalmiljøet og bydelen gjennom for eksempel Røde Kors og Natteravnene. 58 prosent oppgir at foreningene/organisasjonene er lokalisert på Holmlia.

Respondentene som svarer at de ikke deltar i frivillig arbeid på fritiden oppgir at hovedgrunnen til dette er «Har ikke tid» (47 prosent), ulike helserelaterte utfordringer (35 prosent) og «Er ikke interessert» (22 prosent). Det er også en mindre andel som ikke kjenner til organisasjoner de ønsker å delta i (4 prosent).

5.5.3 Ulike former for engasjement for nærmiljøet

Gjennom samtaler med beboerne på Holmlia har vi sett at engasjementet grovt sett kan deles inn i fire hovedkategorier; 1) Et generelt engasjement for Holmlia, 2) engasjement for egne eller egne barns interesser, 3) den nye frivilligheten, og 4) den etablerte frivillighet. I de følgende avsnittene gis en kort beskrivelse av disse formene for engasjement.

Et generelt engasjement for Holmlia

Det er en relativt stor gruppe mennesker som gir uttrykk for at de brenner for Holmlia, og ønsker å fremheve positive sider ved stedet. Dette kommer blant annet til syne gjennom facebook-sider som «we love Holmlia», fremmøte ved beboermøter, og deltakelse på arrangementer i nærområdet, slik som på Vær Stolt-festivalen. Felles for disse er at de ønsker å snu mediens representasjon av Holmlia til en mer positiv verdivalør ved å fremsnakke og løfte frem aspekter de liker godt ved nærområdet sitt.

Engasjement for egne eller egne barns interesser

Flere av de vi har snakket med på Holmlia er opptatt av, og engasjert i, egne eller barnas interesser. Eksempelvis parsellhagene, fotball, gården eller kirken. Dette kan være alt fra å være fotballtrener, være med på dugnader, til å arrangere kulturelle eller sosiale arrangementer. Fellesnevneren er at de gjerne gjør en innsats for aktiviteter de setter pris på. Selv om engasjementet i hovedsak omhandler egne eller barnas interesser, forteller flere også at engasjementet også handler om å opprettholde gode tilbud på Holmlia, og forsøke å løfte nærmiljøet.

Den nye frivilligheten

Det har de siste årene dukket opp en del ny frivillighet på Holmlia som har et ønske om å bryte med de negative strukturene på Holmlia som omtales i mediene, slik som kriminalitet, ungdomskultur og dårlig integrering. Blant disse har særlig Holmliainitiativet, Unge Holmlianere, Holmlia norsk-somaliske mødre, Vær Stolt-festivalen og Åpent Hus for Alle markert seg ved å bli synlige aktører med mye engasjement og arrangementer med godt oppmøte. Flere samarbeider også på tvers. Flere av dem vi har snakket med engasjerer seg i en eller flere av disse gruppene.

Den etablerte frivilligheten

Vi har også snakket med en del aktører som representerer den etablerte frivilligheten på Holmlia. Med dette menes organisasjoner som har eksistert lenge, slik som Frivilligsentralen/SHN, Holmlia Sportsklubb og BUSH. Det er imidlertid ikke så mange av beboerne vi har snakket med som oppgir å gjøre en innsats for denne delen av frivilligheten. Like fullt er det mange som roser arbeidet som gjøres her. Denne delen av Holmliaengasjementet synes mer styrt av midler og tilskudd, og organisasjonene har til felles at de både drives av frivillig innsats og har ildsjeler ansatt i betalte stillinger i organisasjonene.

Det «usynlige» engasjementet

Enkelte av de vi har snakket med gjennom stedsanalysen opplever at deres engasjement og involvering ikke blir sett, eller anerkjent. Det fremheves at de har et sterkt engasjement for eget lokalsamfunn og for egne barns oppvekst. Flere opplever at de ikke ses på som engasjerte fordi de ikke deltar på beboermøter, eller andre formaliserte medvirkningskanaler i regi av bydelen.

«Vi er liksom ikke interessert fordi vi er innvandrere» (Sitat fra beboer på Holmlia).

«Vi får høre at vi ikke er engasjerte fordi vi ikke kommer på beboermøter. Men vi har sagt de samme tingene mange ganger, og det skjer ingen ting. Vi gidder ikke mer, vi vil ha handling» (Sitat fra beboer på Holmlia)

6. STEDSBILDER – FORTELLINGER OM HOLMLIA

Et sted kan ikke bare forstås som en fysisk struktur. Et sted kan også forstås som en sosial konstruksjon som konstrueres gjennom våre forestillinger av hva et sted er og hva det skal være i fremtiden.

Stedsbilder er «folks fortellinger om et sted». Dette kapitlet omhandler hvordan beboerne på Holmlia ser på Holmlia. Hvilke bilder og fortellinger har beboerne om Holmlia? Hvilke særtrekk og kjennetegn har området? Hvilke kvaliteter kjennetegner området? Hvilke ulemper og utfordringer ser befolkningen i området?

Hvordan vi mennesker opplever et sted, og hvilken mening vi tillegger steder, påvirker hvordan vi bruker stedet (praksis). Videre er vår oppfatning av et sted avgjørende for vår identitet og tilhørighetsfølelse, eller følelse av utenforskap eller utestenging.

Personers bruk og oppfatning av sted varier og påvirkes av alt fra alder, behov, interesser, ståsteder og erfaringer.³⁹ Det vil derfor finnes mange ulike forestillinger om et steds kvaliteter, særtrekk og mangler. Videre vil det også kunne være mange ulike synspunkter og meninger om hvordan et sted skal utvikles videre.

Oppsummering:

Gjennom samtale med beboere på Holmlia er det flere fortellinger som går igjen. Fortellingene er i hovedsak positive og fokuserer på alt Holmlia har å by på og hva med Holmlia som fremmer trivsel og trygghet. Holmlia beskrives blant annet som «en liten landsby» der relasjoner står sterkt, som «grønt og naturskjønt», og som «flerkulturelt og mangfoldig». På den andre siden oppleves Holmlia som et sted som er noe i endring, der enkelte er bekymret for utviklingen knyttet blant annet befolkningssammensetning og ungdomskriminalitet.

I undersøkelsen er det ikke gjennomført en ekstern omdømmeanalyse. Enkelte av beboerne vi har snakket med har vært opptatt av hvordan folk utenfor Holmlia ser på stedet og de som kommer fra Holmlia. Kapitlet omhandler derfor hvordan ulike grupper blir påvirket av negative stedsbilder fra folk utenfra.

³⁹ Sosiokulturell stedsanalyse – veileder. Akershus fylkeskommune, Husbanken, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet og NIBR

6.1 Generelle stedsbilder

Under oppsummeres ulike fortellinger om Holmlia slik de er blitt fortalt gjennom intervjuer og samtaler. Stedsbildene vi trekker frem er basert på de historiene som er blitt fortalt oss av flere og som har fremstått som historier det har vært viktig for beboerne på Holmlia å formidle til oss. Stedsbildene er beskrivelser av hvordan deler av befolkningen ser og opplever Holmlia. For andre vil stedsbildene som presenteres under ikke gjenspeiler deres egne oppfatning av hva Holmlia er.

Fortellingene som gir positive beskrivelser av Holmlia har vært langt flere enn de som gir et negativt bilde.

6.1.1 «Holmlia er som en liten landsby»

Holmlia er som «en liten landsby» som kjennetegnes av små forhold hvor de fleste kjenner hverandre. At mange kjenner hverandre er positivt både for nærmiljøet og for de enkelte beboere. Det er mange tette relasjoner i nærmiljøet, som skapes gjennom naboskap,

engasjement i nærmiljøet eller at man har barn i samme barnehage eller skole. De tette relasjonene gir gode forutsetninger for en trygg og god oppvekst. Barna som vokser opp har mange kjente og trygge voksenpersoner i umiddelbar nærhet, og det er alltid noen som kan hjelpe til om man har behov for hjelp med barn eller praktiske gjøremål.

«Det beste med Holmlia er folka, gode relasjoner, litt landsby. Barna vokser opp i en landsby med masse gode voksne og barn rundt seg» (Beboer Holmlia).

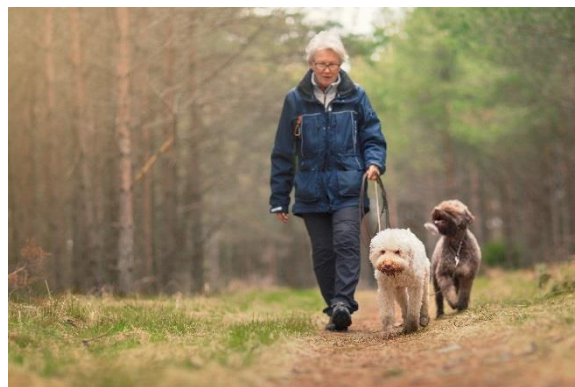
Samholdet og fellesskapet er sterkt på Holmlia. Flere er opptatt av at «Vi fra Holmlia holder sammen». Når man bor på Holmlia er man stolt av hjemstedet og opptatt av å snakke positivt om landsbyen sin.

6.1.2 «Det grønne og naturskjønne Holmlia 15 minutter fra sentrum»

På Holmlia har man tilgang til marka og sjøen 15 minutter fra sentrum. Naturen og grøntområdene, samt tilgangen til sjøen er en svært positiv kvalitet ved området. Både unge, voksne og eldre setter stor pris på de landlige kvalitetene som Holmlia har. Grøntområdene og Hvervenbukta brukes til rekreasjon, turer eller lek.

Det finnes kanskje ingen andres steder der man har alle disse kvalitetene i kombinasjon med umiddelbar nærhet til sentrum. I tillegg er boligprisene langt under andre tilsvarende sentrale områder, så det egner seg godt for eksempel for førstegangsetablerere.

«Er et kupp her! Er ikke langt til byen og ikke langt til marka. Har skog, vann og by.» (Beboer Holmlia)

6.1.3 «Det flerkulturelle og mangfoldige Holmlia»

Holmlia er mangfold. Flertallet verdsetter mangfoldet og det flerkulturelle ved Holmlia. Her lever ulike kulturer, etnisiteter og religioner side om side. Barna som vokser opp får et naturlig forhold til mangfold, og god kjennskap til og kunnskap om ulike kulturer og tradisjoner. Man blir «fargeblind» når man kommer fra Holmlia.

«Alle er hyggelige. Ungdommene og andre. Mange kulturer og etnisiteter i borettslaget. Veldig hyggelig. Man blir vant til og legger ikke merke til kulturforskjellene. Det blir så naturlig. Man blir fargeblind» (Beboer Holmlia)

Det er motsetningsfylt at et av kjennetegnene man setter mest pris på ved Holmlia er noe av det som får mest kritikk utenfra. Det som oppleves som positivt mangfold blir kalt «høy andel innvandrere». Det positive ved det flerkulturelle får liten spalteplass.

6.1.4 «Holmlia er ikke det samme lenger»

Det er blitt flere utfordringer på Holmlia enn det var for 20-30 år siden. Det store antallet innvandrere, alle de ulike kulturene og mange vanskeligstilte preger miljøet i for stor grad og på en negativ måte. Det føles ikke trygt å gå på turstiene på ettermiddager og kvelder fordi det er gjenger som samles der. På senteret samles det også grupper av ungdommer som ser ut som de kan være med i en gjeng. Derfor er det best å ha følge med noen hvis man kommer med buss fra byen på kvelden.

Særlig ungdomsmiljøet og gjengene gjør det utrygt. Gjengene rekrutterer unge barn og ungdommer og er til og med til stede på skolene. Dersom man har barn er det nok best å flytte vekk fra Holmlia før de begynner på ungdomsskolen, så de ikke blir rekruttert inn i disse dårlige miljøene.

«Området har forandret seg. E redd for at det kommer til å bli som i Sverige. Jeg vurderer å flytte.» (Voksen mann)

6.2 Barn og unges stedsbilder

Barn og unge har mange av de samme fortellingene som befolkningen for øvrig. Men noen fortellinger skiller seg fra fortellingene til de voksne. De unge møter kanskje oftere negative holdninger til Holmlia fra utenforstående. I tillegg lever de tett på ungdomsmiljøet, både den delen av det som er positivt og inkluderende og den delen av ungdomsmiljøet som knytter seg til kriminalitet og gjengmiljøer.

6.2.1 «Det er ikke så mye som skjer her»

Man vil ofte møte venner ute når man er ungdom. Mange bor i mindre boliger der det ikke er så gøy å ha med venner hjem. Noen får heller ikke lov til det, så da må man møtes ute. Derfor er det dumt at det er så få steder å møtes. Det er ingen kafé eller andre steder man kan henge uten at voksne skal passe på. Og når man bare er ute, så er det nesten ingen steder man kan sitte og prate. Derfor sitter man ofte på lekeapparatene på lekeplassene eller på de kassene som er fulle av sand som man strør med om vinteren. Men det er alltid mange andre ute, så det er lett å finne noen å være sammen med.

«Hvis man kjeder seg og er med venner, så kan man gå til Lusetjernbanen, så vet man at man alltid møter noen. Er nesten ikke sitteplasser der. Sitte på lekeplassen eller gressplassen. Er ikke så lett å finne steder å sette seg.»

Fordi det er vanskelig å komme seg mellom de ulike stedene på Holmlia så får man ikke vært med på alt som skjer, for eksempel på BUSH og Låven. Det kan være langt eller skummelt å komme seg dit fordi man må gjennom skogsområder. Så da henger man heller i nærheten av der man bor og på skolen. Det er dumt, for det skjer en del gøy på fritidsklubbene.

6.2.2 «Kommer du fra Holmlia?»

Man kan få reaksjoner fra andre ungdommer man møter i byen når man forteller man er fra Holmlia. Da får man ofte spørsmål om gjengmiljøene og om det er skummelt der. Noen blir skeptiske. Andre har kanskje ikke lyst til å komme på besøk til Holmlia, så da møtes man heller andre steder.

«Når andre får vite at vi er fra Holmlia kan de nesten bli litt redde. Får man nye venner vil de ikke komme hit. Men det gjør ikke noe, for det skjer ikke noe her» (Jente 16 år).

Det føles litt dumt at stedet man bor blir sett på som et farlig sted, for det oppleves ikke farlig når man bor der. Man kan bli litt lei av at andre tror man er annerledes fordi man er fra Holmlia.

«Skulle ønske media ikke hadde så negativt fokus på Holmlia. Man får et stempel når man er herfra. «Oi, er du gangster» liksom.» (Ungdom Holmlia)

6.2.3 «Gjengmiljøet er ikke farlig for oss»

De voksne er veldig opptatt av gjengmiljøet og mange er bekymret for at man skal havne i et dårlig miljø eller komme i konflikt med gjengmedlemmer. Gjengmedlemmene er imidlertid bare naboen man har vokst opp med eller gutten fra klassen på barneskolen.

«Har alltid vært gjengmiljø. Kjenner alle som er blitt skutt. Vet at de som skyter ikke er ute etter oss. De skyter ikke ukjente mennesker.» (Ungdom Holmlia)

De som har falt utenfor er egentlig veldig hyggelige folk. De kan være snille også. De enkelte gjengmedlemmene er ikke skumle. De er bare vanlige ungdommer som har tatt noen dumme valg.

«De har behov for penger og har ikke noe å gjøre. Når alt går i dass, så velger man letteste vei.» (Ungdom Holmlia)

De fleste har ikke noe med disse miljøene og gjøre. De fleste er bare vanlige ungdommer som lever helt vanlige liv.

6.2.4 «Man kan ikke kle seg som man vil»

Når man er jente kan man ikke gjøre som man vil. En del som bor på Holmlia, både ungdommer og foreldre, er opptatt av at man ikke må vise for mye hud når man er jente. Det er kjedelig at man ikke kan gå med det man vil av klær. Er man etnisk norsk får man negative tilbakemeldinger fra andre jentegjenger på skolen og man kan få et dårlig rykte.

«Man kan få blikk som er dømmende. Er mye muslimer her. Man kan dømmes hvis man er norsk og har en annen kultur. Hvis man viser mye hud. Jeg går i shorts og trøye. Det kommer både fra jenter og gutter. Man kan ikke kle seg som man vil fordi man er redd for hva andre synes og sier og tenker om deg. Er mye mellom jenter, press og hat. Man kan ikke gå i jeans hvis man føler seg fin i det, fordi det blir feil for andre.» (Ung jente)

Hvis man har strenge foreldre, så kan man være sikker på at noen sladrer til foreldrene om man har på seg en kjole eller noe annet som de ikke tillater.

«Er forskjell på jenter og gutter her. Utlendinger hvert fall. Hvis de ser jenter gå med t-skjorte eller shorts, så lurar de på hvorfor foreldrene lar dem gjøre det. Jeg kan ikke gå med kjole fordi familien min tillater ikke det. Også blir vi overvåket. Hvis vi gjør noe galt, så får familien vite om det med en gang.»

Det er frustrerende at man ikke kan gjøre som man vil, og at det er andre sosiale regler for jenter enn for gutter. Det føles urettferdig.

«Hvis jenter er ute til tolv, så er man hore. Er egentlig guttene som burde være innestengt, så vi kunne gått trygt ute.» (Ung jente)

7. FORSLAG TIL INNSATSOMRÅDER

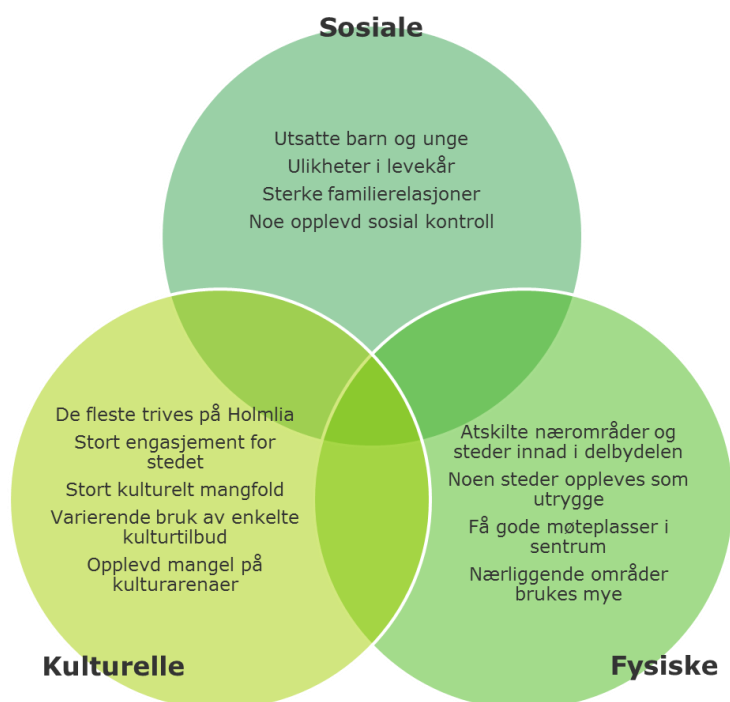
Hva bør prioriteres i et områdeløft på Holmlia Syd? Formålet med stedsanalysen er å gi bydelen kunnskap som gjør det mulig å foreta en avgrensning av områdeløftet, herunder geografisk og tematisk avgrensning. Stedsanalysen skal danne grunnlag for å utvikle mål, strategier og tiltak for Områdeløft Holmlia Syd hvor målsettingen er å skape varige forbedringer i nærmiljøet.

For å målrette innsatsen i områdeløftet blir det særlig sentralt å identifisere områdets utfordringer og muligheter. Et sted kan imidlertid ikke bare forstås som en fysisk struktur. Et sted kan også forstås som en sosial konstruksjon som konstrueres gjennom vår praksis og bruk av stedet, samt gjennom våre forestillinger av hva et sted er og hva det skal være i fremtiden. Utgangspunktet for en sosiokulturell stedsanalyse er at det finnes ulike forestillinger om et steds kvaliteter, særtrekk og mangler. Dette finner vi også på Holmlia Syd, selv om et flertall av beboerne, samt ulike aktører og interessenter peker på mange av de samme utfordringene og mulighetene.

Rambøll har utviklet et rammeverk for «*Liveable Cities*» – på norsk kan dette kalles «Bærekraftige Byer» – som benyttes som et analytisk verktøy for vår analyse. *Liveable cities* beskriver mange av de nødvendige forutsetningene som skal til for å gi et godt liv både fysisk, sosialt og psykisk for alle som bor i en by, region og lokalsamfunn. Rammeverket tar utgangspunkt i at et sosialt og kulturelt aspekt, i tillegg til fysiske faktorer og verktøy for planlegging, er nødvendig for å sørge for sosial bærekraft i nærmiljøet.

Bærekraftige lokalsamfunn er steder hvor folk vil leve og jobbe, nå og i fremtiden. Bærekraftige lokalsamfunn møter de ulike behovene til nåværende og kommende beboere, ivaretar miljøet, og bidrar til livskvalitet for alle. De er trygge og inkluderende, godt planlagte, bygde og drevet, og de tilbyr sjanselikhhet og gode tjenester til alle. I figuren under synliggjør vi sentrale sosiale, kulturelle og fysiske aspekter ved Holmlia Syd som er kommet frem i analysen.

Figur 7-1: Sosiale, kulturelle og fysiske aspekter som påvirker nærmiljøet på Holmlia

Vår analyse viser at Holmlia Syd har mange gode kvaliteter som det kan bygges videre på, samtidig som det er noen kjennetegn ved stedet som både innbyggere og andre aktører vurderer som mindre positive.

Fire innsatsområder som utpeker seg i analysen er følgende:

Innsatsområde	Begrunnelse
1. Et levende sentrum	Analysen viser at det er få gode møteplasser i sentrum, både utendørs og innendørs. Dette gjelder for alle aldersgrupper. Rambøll vurderer at det er et betydelig potensial for å utnytte områdene i og rundt Holmlia Senter på en bedre måte, samt styrke en del av tilbudene som allerede har en sentral plassering. Gjennomgående er det et ønske fra beboerne om at det bør etableres blant annet kafé og grendehus/mangfoldshus i sentrum av Holmlia.
2. Gode, trygge og attraktive nærområder	Selv om de fleste beboerne trives med å bo på Holmlia og opplever at delbydelen har mange gode kvaliteter, vurderer vi at det er behov for å ruste opp enkelte nærområder og etablere flere funksjonelle møteplasser. Med nærområder mener vi her områdene som ligger omkring eller i nærheten av der folk bor. Dette innsatsområdet vil innebære en kombinasjon av fysiske utbedringer og andre sosiale innsatser for å bedre nærmiljøet på Holmlia. Etter vår vurdering vil dette kunne bidra til økt trivsel og trygghetsfølelse blant beboerne, samt økt grad av involvering og deltakelse.
3. Trygge, aktive og engasjerte barn og unge	Både fra bydelen og beboere på Holmlia Syd vurderes det som særlig viktig å sikre at barn og unge får et trygt og godt sted å leve og vokse opp i. Tilbudet til barn og unge er i dag til en viss grad mangelfulle, og tilbudene som eksisterer oppleves ikke som tilgjengelig for alle barn og unge. Det er derfor et betydelig potensial for å styrke og videreutvikle tilbudene som allerede eksisterer slik at disse kan favne flere barn og unge.
4. Koordinert og helhetlig innsats	Det virker ikke å være mangel på engasjement og initiativer på Holmlia Syd, men disse fremstår som noe fragmentert og lite synlig for hverandre. Økt koordinering kan bidra til en mer helhetlig innsats, og at ulike tiltak og initiativer i større grad styrker og supplerer hverandre. Det er videre svært mange eksisterende både kommunale og frivillige tilbud til ulike målgrupper. Mange av beboerne opplever imidlertid at det er vanskelig å få oversikt over alle tilbudene. Det er derfor viktig å sikre god informasjon og kommunikasjon rundt eksisterende tilbud.

De ulike innsatsområdene beskrives nærmere i det følgende.

7.1 Et levende sentrum

Forslag til hovedmål: Holmlia har et levende og attraktivt sentrum

Formålet med dette innsatsområdet vil være å bidra til at Holmlia Syd utvikler et mer levende og attraktivt sentrumsområde der ulike beboergrupper og andre brukere av stedet trives. Formålet med innsatsområdet er også å legge til rette for styrket nærmiljøkvaliteter i sentrumsområdet som skaper sosialt felleskap blant beboere og bidrar til inkludering av ulike grupper.

Tydeliggjøre sentrumsområde

Vi vet at Holmlia sentrum allerede inneholder viktige sentrumsfunksjoner som brukes av mange av beboerne, der i blant ulike handles- og servicetilbud på sentret. Basert på vår fysiske analyse av området vurderer vi imidlertid at flere elementer som senter og torg med fordel kan omdisponeres slik at Holmlia sentrum oppfattes som et knutepunkt. Fysisk bør det vurderes å tydeliggjøre sentrumsområdet med mer aktive kanter (utadvendtrettet virksomhet) som inviterer til bruk. Slik senteret og torget i dag er innrettet inviterer det i liten grad til bruk over lenger tid, og legger dermed lite til rette for sosialt felleskap mellom beboerne i området.⁴⁰

Mulige innsatser eller tiltak:

- Tydeliggjøre sentrum
- Etablere flerbrukslokale - «grendehus/mangfoldshus»
- Etablere kafé/serveringssted på senteret
- Utnyttelse og videreføring av Holmlia Bibliotek

Ta vare på og videreutvikle de gode eksisterende kvalitetene i sentrum

I videreutviklingen av Holmlia sentrum vil det være viktig å utnytte stedets egenart og kvaliteter. Stedsanalysen viser at Holmlia sentrum inneholder viktige sentrumsfunksjoner som et (innadvendt) senter og bibliotek. Disse funksjonene kan med fordel omdisponeres og plasseres mer effektivt med byvennlig utforming (første etasje skal ha aktivitet og variasjon i fasadene). Det vil være viktig å bevare eksisterende kvaliteter og attraksjoner i kombinasjon med å skape nye. En slik utvikling kan gjøres gradvis ved at man opparbeider midlertidige byrom i sentrum som inviterer til opphold og aktivitet gjennom prinsipper som lokalklima (solvegg og beskyttelse for vær), benker og stoler, aktiviteter og smarte relasjoner mellom bygg og uterom. Utarbeidelse av en egen byromsstrategi vil kunne gi økt bevissthet om å koble fysisk planlegging bedre sammen med sosiale strukturer på stedet, som kan tydeliggjøre sentrum på Holmlia.⁴¹

Etablere flerbrukslokale

Gjennom samtale med et bredt spekter av beboergrupper og ulike interesser kommer det tydelig frem at det er et ønske om å etablere et flerbrukslokale, eller «grendehus/mangfoldshus». Det oppleves å være behov for lokaler for å samle frivilligheten, herunder ha møter i foreninger og lag, samt arenaer for å drive ulike kulturelle aktiviteter. I tillegg vil et flerbrukslokale kunne være tilgjengelig for feiringer av spesielle anledninger og familieselskaper for de innbyggere og familier som ikke har anledning til å ha dette i egen bolig. Det kommer også frem at et slikt lokale kan benyttes som arena for å drive forebyggende miljøarbeid for barn og unge.

Vi vurderer at et slikt flerbrukslokale vil kunne støtte opp under og muliggjøre lokalt engasjement, samt bidra til å samle og koordinere frivilligheten i området. I dag er det et uoversiktlig bilde, hvor de ulike aktørene i varierende grad kjenner til hverandre, og hvor det fremstår som noe tilfeldig i hvilken grad det er etablert samarbeid mellom de ulike aktørene.

⁴⁰ En undersøkelse fra København fra 2003 viser at aktivitetetsnivået ved lukkede fasader var syv ganger lavere enn foran aktive og åpne fasader (Gehl, Jan, L.J Kaefer, S. Reignstad «Nærkontakt med huse», Arkitekten, nr. 9, 2003).

⁴¹ CIENS – Forskningscenter for miljø og samfunn (2012). Planlegging for et attraktivt bymiljø.

http://www.ciens.no/media/1085/1_2012.pdf. Levende Oslo: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/levende-oslo/>

En slik felles arena vil etter vår vurdering også kunne bidra til å øke sosialt fellesskap mellom ulike beboergrupper i området.⁴² Å etablere et flerbrukslokale hvor det legges til rette for utleie vil også bidra til at personer og familier som bor trangt har mulighet til å arrangere sosiale arrangementer de ellers ikke har mulighet til å arrangere i hjemmet.

Kafé i tilknytning til Holmlia senter

Et gjennomgående savn blant beboerne og andre som bruker området er et veldrevet kafé-tilbud på senteret. Bydelen bør også vurdere om de bør ha en rolle i å etablere en kafé på senteret, eller vurdere modeller for samarbeid med frivillige og næringsliv om etablering av et slikt møtested. Det finnes eksempler i andre bydeler i Oslo som bydel Søndre Nordstrand kan se til.

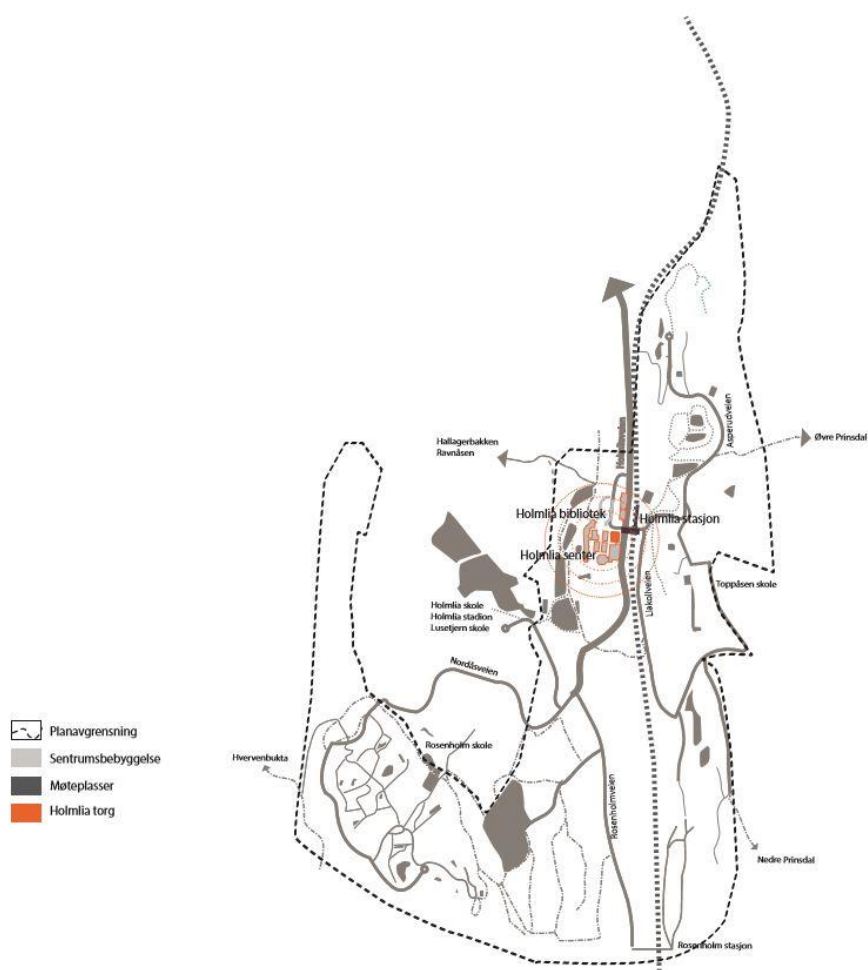
Etter vår vurdering vil et slikt tilbud også bidra til å styrke sentrum gjennom å etablere en viktig møteplass for beboerne i alle aldersgrupper i området. Det kan også vurderes om et slikt tilbud kan legge til rette for arbeidstrening og praksisplasser for personer som trenger tilrettelagt arbeid eller som er på tiltak.

Utnyttelse og videreføring av Holmlia Bibliotek

Biblioteket er en viktig institusjon på Holmlia. Stedsanalysen viser at biblioteket er mye brukt av mange ulike aldergrupper. Det kan vurderes om tilbud som kafé og flerbrukslokale kan legges i tilknytning til biblioteket som i dag innehar en viktig rolle som møtepunkt for mange mennesker. Det er et stort potensial i å videreutvikle og utvide tilbudet på biblioteket.

⁴² Kari Karsrud Korslien. Felles møteplass – byggestein for robuste lokalsamfunn
https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2450193/KARI+KARSrud+KORSLIEN+Felles+m%C2%A9teplass+_+byggestein+for+robuste+lokalsamfunn.pdf?sequence=2

Figur 7-2: «Et levende sentrum»

7.2 Gode, trygge og attraktive nærområder

Forslag til hovedmål: Nærmiljøet på Holmlia er godt, trygt og inkluderende

Formålet med dette innsatsområdet vil være å videreutvikle nærområdene slik at de oppleves som gode, trygge og attraktive for beboere og andre. Med nærområder mener vi her områdene som ligger omkring eller i nærheten av der folk bor. Dette innsatsområdet vil innebære en kombinasjon av både sosiale og mer fysiske tiltak som retter seg mot å bedre nærmiljøet på Holmlia.

Støtte og veiledning av foreldre

I hvilken grad personer blir påvirket av nabolaget sitt varierer ut fra ulike faktorer. Nabolageffekter antas å være sterkest hos personer som i liten grad får påvirkning fra andre miljøer fordi de sjelden oppholder seg utenfor nabolaget og har lite sosialt nettverk utenfor nabolaget.⁴³

Mulige innsatser eller tiltak:

- Engasjere og inkludere foreldre
- Sikre trygge og helsefremmende boliger og bomiljøer
- Støtte borettslagene
- Styrke parkdraget ved Lusetjernbekken
- Styrke koblinger til rekreasjonsområder
- Oppgradere uteområder

På Holmlia er det antagelig barn av voksne i utenforskap som er de mest utsatte for negativ påvirkning av nabolaget. Altså er det de som er mest utsatt generelt som også er mest utsatt for å bli påvirket av de negative sidene ved Holmlia.

Barn av ressurssterke foreldre som bor i levekårsutsatte områder blir ofte beskyttet fra negative nabolageffekter. Disse foreldrene utvikler gjerne strategier som bidrar til at barna i mindre grad blir eksponert for de negative siden ved nabolaget. Strategiene kan for eksempel være å søke seg mot beboere man anser har en positiv innvirkning på barna, holde barna mer innendørs, lede barna mot «passende» lekekamerater, foreta selektive valg om barnehage, skole samt orientere seg mot aktiviteter, nettverk og sosiale kontakter utenfor nabolaget.⁴⁴

Det fremstår som en utfordring i området at ikke alle foreldre i like stor grad er inkludert i barnas oppvekst. Det er behov for å gi flere foreldre kunnskapen som er nødvendig for å utvikle strategier for å beskytte barna mot negativ påvirkning fra nærmiljøet. Det kan være mange årsaker til at foreldre ikke er tilstrekkelig inkludert i barnas oppvekst, men manglende språkferdigheter og manglende informasjon om muligheter og tiltak oppleves å være barrierer for foreldres deltakelse og involvering. Basert på dette vurderer vi at det vil være viktig å engasjere og inkludere foreldre i nærområdet slik at disse kan være trygge og gode rollemodeller for å påvirke barna og ungdommenes adferd. Bydelen tilbyr i dag en stor rekke foreldreveiledningskurs som har som formål å styrke foreldreskapet. Det synes imidlertid å være potensiale knyttet til å nå ut til alle foreldre som har behov for slik veiledning.

Holmlia har også mange svært engasjerte foreldre med masse initiativ og engasjement for sitt nærmiljø og barn- og unges oppvekstvilkår. Vi har også vært i kontakt med flere gjennom arbeidet med stedsanalysen som fungerer som «brobyggere» mellom storsamfunnet og inn til

⁴³ <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/AFI/Publikasjoner-AFI/Oppvekststedets-betydning-for-barn-og-unge>. Og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet: Oppvekstrapporten 2013 «Hvilken betydning har nabolaget for barns utvikling og livssjanser». Og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet: Oppvekstrapporten 2017.

⁴⁴ <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/AFI/Publikasjoner-AFI/Oppvekststedets-betydning-for-barn-og-unge>

personer som har manglende nettverk, manglende tilknytning til arbeidslivet og varierende grad av norskkunnskaper. Å formalisere denne «brobyggerfunksjonen» gjennom eksempelvis «bydelsmødre» vil kunne bidra til å styrke foreldreskapet på Holmlia, og dermed bidra til et tryggere og mer inkluderende nærmiljø.

Jobbe for å redusere lokal segregering

Flere beboere skiller mellom de ulike områdene av bydelen. Det kommer tydelig frem at noen områder på Holmlia oppleves som «bedre» eller «finere» enn andre. Disse beskrives som områder med større boenheter, mindre blokkbebyggelse og mindre sosiale utfordringer.

Innenfor det geografiske området Holmlia Syd er det flere, til dels tydelige atskilte boområder. Boområdene oppleves som atskilte både av fysiske elementer, som skog, veier og toglinje samt sosiale elementer, som økonomi og kultur.

Stedsanalysen viser at Holmlia tiltrekker seg en gruppe ressurssterke mennesker, som i økende grad flytter til området. Selv om tilflyttingen foreløpig er begrenset og ikke har hatt store konsekvenser for boligprisene, kan man se den i sammenheng med teorier om gentrifisering, som beskriver hvordan tradisjonelle arbeiderklasseområder endres og blir populære blant middelklassen. Utviklingen som observeres på Holmlia vil kunne ha positiv innvirkning på barn og unge generelt i området ved at man får inn positive rollemodeller i bomiljøene. Det kan imidlertid også tenkes at denne tilflyttingen har lite påvirkning på de mest utsatte barn og unge fordi de i liten grad vil sosialiseres med de nyinnflyttede. De ressurssterke som flytter til Holmlia ser ut til å i størst grad trekke mot veletablerte boligområder med tilgang på større boenheter. Det kan også være en risiko for at denne tilflyttingen vil bidra til at forskjellene innad i delbydelen blir større. Dersom det flytter inn mange ressurssterke personer kan dette blant annet bidra til å presse boligpriser opp og at forskjellen mellom de ulike boligområdene og innbyggerne øker. Gentrifisering av områder utgjør også en opplevd og/eller reell risiko for at etablerte beboere må flytte fordi de presses ut av boligmarkedet.

Sikre trygge og helsefremmende boliger og bomiljøer

Tre prosent av boligene i Oslo kommune er kommunale boliger. Prosentandelen er den samme i Bydel Søndre Nordstrand, men fordelingen av de kommunale boligene innad i bydelen er svært ubalansert. Holmlia Syd har en svært mye høyere andel av disse enn de øvrige delbydelene i Søndre Nordstrand. Her er 7 prosent av boligene kommunale boliger. Det fremkommer også gjennom arbeidet med stedsanalysen at det er utfordrende å finne en hensiktsmessig plassering for enkelte brukergrupper med store helseutfordringer. Barn og unge, samt foreldre opplever at enkelte beboere i kommunale boliger har svært utagerende adferd som oppleves som truende. Kommunen bør kontinuerlig arbeide med å vurdere hvorvidt plassering av eksisterende kommunal boligmasse er hensiktsmessig for å sikre gode og trygge oppvekstsvilkår for barn og unge, samtidig som man sikrer helsefremmende og inkluderende bomiljøer for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Det fremstår imidlertid som om ressursene som er avsatt til booppfølging er relativt lav sett i forhold til antallet boliger i området. For å sikre gode og trygge bomiljøer er det svært viktig å sikre oppfølging av personer som bor i kommunale boliger, ikke kun oppfølging som er direkte knyttet til eventuelle helsemessige behov, men også oppfølging for å kunne mestre eget boforhold og sikre tilstrekkelig standard på boligene.⁴⁵ Flere kommuner har gode erfaringer med eksempelvis «miljøvaktmester» for å bedre bomiljøene og skape trygghet, men ikke minst for å bedre levekår og boforhold for vanskeligstilte på boligmarkedet.

⁴⁵ «Bolig for velferd» – Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020)

Stedsanalysen viser også at det er en relativt stor andel utleieboliger særlig rundt Holmlia senter. De offentlige tjenestene som arbeider i området opplever videre at boligkvaliteten i området er svært lav. De som eier egen bolig har oftere et bedre bomiljø enn de som leier.⁴⁶

Kvaliteten på boliger har også påvirkning på helse. Både standard på boliger og trangboddhet kan ha negative helsekonsekvenser. Barn viser seg å være særlig utsatt for negative helsekonsekvenser av boforhold. Boforhold av dårlig kvalitet kan påvirke både fysisk helse, kognitive funksjoner og sosialt liv⁴⁷. For de barna som er mest utsatt er altså boligen en viktig grunnstein for å kunne delta aktivt og fungere optimalt også på andre arenaer i livet.

Oppgradere grønt- og utearealer

Når det gjelder mer fysiske aspekter for å skape gode, trygge og attraktive nærområdet vurderer vi at parkdraget ved Lusetjernbekken bør styrkes. Det vil si at bydelen bør vurdere å oppgradere området som ligger mellom Holmlia senter og Holmlia skole. Dette vil etter vår vurdering bidra til å binde Holmlia senter og Holmlia skole/idrettsparken, to sentrale og svært viktige områder for beboerne, bedre sammen.

Sørge for trygge og tilgjengelige gangforbindelser

For å bidra til opplevd trygghet og tilgjengelighet er det viktig å sikre at vegetasjonen i området pleies, og at det er tilstrekkelig belysning på gangveier. Ved å etablere trygge og oversiktlige gangforbindelser vil det bli enklere for beboerne å ta i bruk de ulike områdene og tilbudene som finnes i og omkring Holmlia Syd.

Holmlia Syd har nærhet til flere rekreative områder i dag som Hvervenbukta, Hallagerbakken og Søndre Aas gård, idrettsanlegget på Lusetjern og videre kobling til hovedturvegnettet. Det er i dag noen forbindelser til disse omgivelsene, men disse bør tydeliggjøres og bindes sammen slik at det er lett «å koble seg på» fra boligen, arbeidet og fra de viktige målpunktene som finnes på Holmlia. Fortauene må være brede og hyggelige å ferdes langs, henge sammen og være godt belyst, uten barrierer og trafikkfarer.

Vår analyse viser videre at det er et manglende hierarki i fotgjengerforbindelser. Mylderet av gangstier, og fraværet av en stor hovedferdselsåre gjør at trafikken fordeler seg på mange gangstier. Dette gjør at det ofte er få personer på de ulike gangstiene. Dette fremheves av enkelte som utrygt. Å etablere en godt belyst hovedferdselsåre vil bidra til å skape økt trygghet i befolkningen.

Vi vet at det er flere møteplasser som brukes i dag, som er spredt over Holmlia. Å utvikle flere tilgjengelige oppholdssoner mellom disse stedene kan gjøre veien mellom disse mer attraktiv og tilføre dem synergieffekt i form av økt bruk. Videre fremgår det å være behov for å styrke delbydelens koplinger til rekreasjonsområder. Strekningene kan tydeliggjøres og bindes sammen til et hovednettverk for å skape bedre sammenheng innenfor området og utover.

Det er flere møteplasser som brukes i dag spredt over Holmlia som Søndre Aas i sør, fritidsklubben BUSH på Åsbråten, idrettsarenaen på Lusetjern og biblioteket i sentrum. Et nettverk med flere møteplasser langs en hovedforbindelse, kan til sammen danne en helhet som styrker mobilitet og det sosiale livet i delbydelen.

Etablere funksjonelle møteplasser utendørs

I videreutviklingen av uteområder vil det være viktig å ta hensyn til befolkningens ønsker og behov. I analysen er det kartlagt behov for å utvikle egnede uteområder for ungdom, og for oppgradering av enkelte uteområder. Dette gjelder etablering av benker, sitteplasser og griller,

⁴⁶ SSB (2016). «Dårligere boforhold for leiere enn for eiere» URL: <<https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/artikler-og-publikasjoner/darligere-boforhold-for-leiere-enn-for-eiere>>

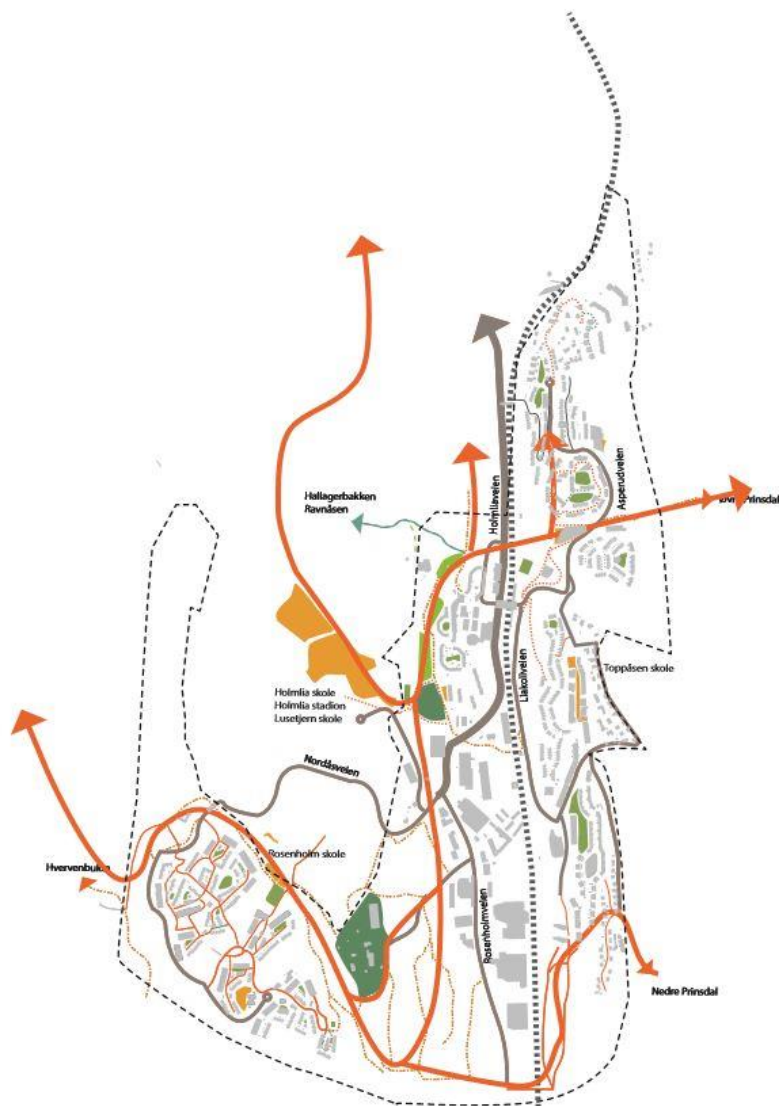
⁴⁷ NIBR (2014) Bolig og folkehelse – hva er sammenhengen?

samt oppgradering av lekeplasser. Uteområdene i barnehagene er også pekt på av flere. Når det gjelder lekeplassene ser det ut til å være behov for differensiering snarere enn etablering av nye lekeplasser.

Sitteplasser for større grupper og familier i tilknytning til parker, fotballbaner og lekeplasser vil kunne bidra til at det er enklere og hyggeligere å oppholde seg utendørs. I dag benytter flere andre fysiske elementer, som gruskasser, lekestativer og skolegårdene som sitteplasser, noe som kan medføre at blant annet lekeplasser og skolegårdene blir okkupert av andre enn målgruppen de er tiltenkt. Dette gjør at områdene av enkelte oppleves som utrygge. Å etablere flere egnede møteplasser utendørs, særlig for ungdom, vil etter vår vurdering bidra til å øke tilgjengeligheten på ulike nærmiljøtilbud for andre målgrupper, samt bidra til økt trygghet. Å etablere oppholdssoner for større grupper og familier i nærheten av parker, fotballbaner og lekeplasser vil også bidra til at beboere kan møtes mer på tvers av bakgrunn og generasjoner. Økt tilstedeværelse av ulike beboergrupper ute i nærområdet antas også å være viktig for å skape sosialt samhold, samt bidra til trygghet og naboskapsfølelse.

Likeledes bør det legges bedre til rette for bruk av områdene rundt Holmlia skole og idrettsparken. Analysen viser at dette er et svært viktig område for mange, særlig barn og unge på Holmlia. Det er et betydelig potensiale å bygge videre på sportsklubben, legge til rette for bruk av klubbhuset, samt legge til rette for oppholdssoner i området. Området ligger i utgangspunktet utenfor delbydelens grenser. Imidlertid vurderer vi det som helt sentralt at dette området vurderes inkludert i områdeløftet.

Figur 7-3: «Gode, trygge og attraktive nærområder – Etablere hovedferdselsåre

7.3 Trygge, aktive og engasjerte barn og unge

Hovedmål: Barn og unge på Holmlia er trygge, aktive og engasjerte

Det kommer tydelig frem av samtaler med ulike aktører at barn og unge bør prioriteres i områdeløftet. Formålet med dette innsatsområdet vil være å sikre at barn og unge får anledning til å leve trygge, aktive og engasjerte liv i fremtiden.

Barn og unges hverdag består av tre hovedaktiviteter; familieliv, skole og fritid. Fritiden er den delen av hverdagen der barn og ungdom har størst innflytelse. Innflytelsen er imidlertid begrenset av rammer som økonomi og foreldres regler. Fritiden gir mulighet for gode opplevelser, men også for viktig læring og utvikling. Den sosiale deltagelsen er utsatt når barn lever i familier med lave inntekter og mange opplever eksklusjon fra arenaer og aktiviteter som barn flest deltar i.⁴⁸ Barna som, på grunn av familiens økonomi, ikke har anledning til å delta på viktige sosiale arenaer på fritiden vil ofte være de samme som i mindre grad blir fulgt opp på andre arenaer, som skole. Det kan imidlertid være stigmatiserende, både for foreldre og barn, dersom aktiviteter er tilrettelagt kun for de som lever i lavinntektsfamilier. Det er derfor viktig å sikre aktivitetstilbud som er tilgjengelige for alle.

Mulige innsatser eller tiltak:

- Fjerne barrierer for å delta i organisert aktivitet
- Styrke oppsøkende miljøarbeid
- Fraværsteam på barne- og ungdomskolen for å hindre frafall fra skolen
- Utvikle metoder for arbeid med konflikthåndtering, mentorordninger/erfaringskonsulenter
- Styrke arbeidet med å skaffe arbeid til ungdom
- Legge til rette for ikke organisert aktivitet, åpne idrettsplasser, skolene etc.
- Trekke skolene aktivt inn i å etablere og arrangere aktiviteter og tilbud

Fjerne barrierer for deltakelse

For å bidra til dette vil det være viktig å fjerne det som kan være barrierer for at alle barn og unge kan delta i organisert aktivitet. Dette handler blant annet om å fjerne økonomiske barrierer for deltakelse, samt å gjøre tilbudene inkluderende slik at de i større grad favner flere barn- og ungdom med ulike interesser. Det er særlig behov for å styrke nærmiljøtilbudet til ungdom over 16 år, samt unge jenter.

Det fremstår også som et betydelig potensial i å videreutvikle og styrke barna- og ungdomstilbudene som allerede finnes på Holmlia, herunder Låven, BUSH, biblioteket og Søndre Ås gård.

Styrke tilbudet til barn og unge

Oppsøkende barne- og ungdomsarbeid fremheves som sentralt for å lykkes med innsatsen overfor barn og unge i delbydelen. Vi ser at det er behov for å styrke oppsøkende miljøarbeid, og utvikle effektive metoder og verktøy for å hjelpe særlig utsatte barn og unge. Det fremheves også som viktig å sikre at voksne som arbeider med barne- og ungdomsarbeid, enten det er innen organiserte aktiviteter i regi av offentlige, private eller frivillige aktører, har kompetanse på utsatte barn og unge. Det vurderes også å være behov for å styrke arbeid og innsats for konflikthåndtering inn mot ungdomsmiljøene. Det kan også være hensiktsmessig å vurdere bruk av mentorordninger for å støtte barn og unge som har behov for oppfølging. Det er viktig å støtte opp under tiltak, eller initiativer som kan fremskaffe gode rollemodeller for ungdommene, men som likevel har egen kunnskap og erfaringer som ungdommene kjenner seg igjen i.

⁴⁸ Thorød, Anne Brita (2012) *Er det for dyrt? Om barns deltagelse og valg av organisere fritidsaktiviteter når familiens økonomi er svak.*

Som et ledd i å styrke og mobilisere ungdom bør det i økende grad legges til rette for å både utnytte og utvikle deres kompetanse og engasjement. Dette kan innebære dommer- og trenerkurs innen idretten, eller å rekruttere ungdom til arbeid på arrangementer som arrangeres i nærmiljøet. Videre er det behov for å styrke unges tilknytning til arbeidslivet på Holmlia Syd. Dette bør gjøres ved hjelp av økt dialog og samarbeid med lokalt næringsliv, frivillige og offentlige aktører.

Det eksisterer en rekke gode initiativer og etablerte tiltak/tilbud på Holmlia. Stedsanalysen viser at det kan være utfordrende å drifte ulike tilbud, og at flere vil ha behov for samarbeid om drift av ulike typer aktivitetstilbud. Det vil være hensiktsmessig å identifisere eksisterende aktører som er i posisjon til å komme i kontakt med ungdommer med ulike bakgrunn, og som kan bidra til å kartlegge hva ungdom ønsker seg. Aktivitetene må springe ut av ungdommenes egne ønsker og behov.

Legge til rette for ikke-organiserte aktivitetstilbud

Vi finner at det er behov for å legge mer til rette for ikke-organisert aktivitet, ved eksempelvis å gi økt tilgang på idrettsplasser og arenaer og øke bruken av skolene i fritiden. Det etterspørres ulike former for «dropp-in» tilbud hvor man kan være med på ulike former for idrett i en litt mer uformell setting enn den organiserte idretten. Skolene kan benyttes inn i å etablere og arrangere aktiviteter og tilbud.

7.4 Koordinert og helhetlig innsats

Hovedmål: Koordinert og helhetlig innsats fra nærmiljøaktører på Holmlia

Det finnes mange gode tiltak og initiativer på Holmlia Syd, men disse fremstår som fragmenterte og atskilte fra hverandre. Formålet med dette innsatsområdet vil være å styrke sammenhengen mellom de ulike initiativene slik at de i større grad spiller sammen og forsterker hverandre.

Samle oversikt over tilbud og aktiviteter

Vi finner at det er behov for i større grad å utnytte potensialet i frivillighetssentralen, og gjøre denne mer tilgjengelig for aktuelle målgrupper. Det er videre behov for en frivillighetskoordinator-funksjon, som kan sikre oversikt og nødvendig informasjonsflyt til frivillige, det offentlige og til befolkningen. Befolkningen i området er i dag i varierende grad kjent med alle tilbudene i området. En samlet oversikt over alle tilbudene som finnes i bydelen (frivillige og offentlige tilbud) vil kunne bidra til at disse brukes i større grad.

Mulige innsatser eller tiltak:

- Utnyttet potensialet i frivillighetssentralen
- Frivillighetskoordinator
- Samle oversikt over alle tilbudene som finnes i bydelen
- Etablere flerbrukslokale til bruk av lokale nærmiljøaktører
- Etablere faste møtepunkter og samhandlingsstrukturer

Skape gode arenaer for helhetlig forebyggende arbeid

Det er som vist i rapporten mange gode initiativer i delbydelen, og stort lokalt engasjement for å drive stedsutvikling. For bydelen vil det være viktig å bidra til å legge til rette for at det er tilgjengelige arenaer for å drive helhetlig forebyggende arbeid. Bydelen kan således ha en sentral rolle som tilrettelegger og «brobygger», slik at de gode initiativene får arenaer å utfolde seg på og supplere hverandre. Det er usikkert om det allerede eksisterer tilstrekkelig med lokaler og steder å benytte seg av – og om utfordringen er å gjøre disse tilgjengelig – eller om det er behov for å etablere nye lokaler. Det fremgår imidlertid at det oppleves av flere organisasjoner og mennesker at det i dag er mangel på gode og tilgjengelige lokaler som er egnet for å samle ulike aktører.

Dette innsatsområdet vil i stor grad henge sammen med de øvrige, og vil blant annet styrkes ved at det defineres og etableres lokaler som kan tas i bruk av lokale nærmiljøaktører. Dette må videre suppleres og understøttes av gode samhandlingsstrukturer.

VEDLEGG

Metodisk gjennomføring

I dette kapitlet gjennomgår vi vår metodiske gjennomføring og erfaringer som ble gjort under datainnsamlingen i prosjektet.

For å innhente både breddekunnskap, så vel som dybdekunnskap har vi benyttet oss av både kvalitativ og kvantitativ metode. Undersøkelsesdesignet kombinerer følgende metoder:

- analyse av registerdata
- telefonisk intervjuundersøkelse blant beboere i delbydelen
- intervjuer med ulike interessenter, organisasjoner og representanter fra offentlige tjenester
- samtaler og intervjuer med beboere i området

I oppdraget har det vært sentralt å innhente befolkningens erfaringer og vurderinger av ulike nærmiljøkvaliteter, og deres meninger om hva Holmlia syd mangler og trenger i fremtiden. Det her derfor blitt gjennomført både en telefonisk beboerundersøkelse, samt kvalitative samtaler med beboere. I tillegg har det blitt gjennomført en rekke samtaler med ulike organisasjoner og interessegrupper, samt offentlige aktører som kjenner området godt.

I det følgende beskriver vi de mest sentrale metodiske aktivitetene for stedsanalysen.

Innledende beboermøte

I forbindelse med oppstarten av arbeidet med stedsanalysen ble det 11. april 2018 gjennomført et informasjonsmøte om områdeløft. Formålet med møtet var å informere om arbeidet med områdeløft, samt presentere Rambølls tema og formålet med stedsanalysen, samt plan for gjennomføring.

Bilde fra informasjonsmøte/beboermøte ifm. områdeløft Holmlia Syd, gjennomført 11. april 2018.

Det var rundt 80 deltakere på beboermøtet.

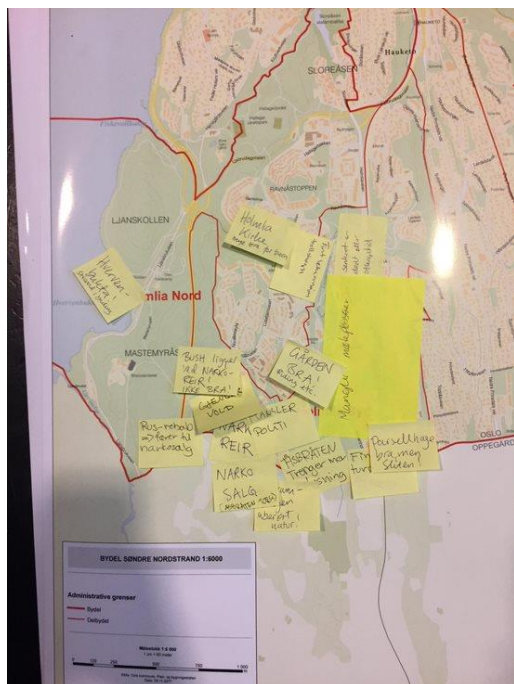
I møtet fikk beboerne anledning til å komme med innspill knyttet til muligheter og utfordringer i området. Beboerne arbeidet i grupper og kom med innspill til følgende problemstillinger:

Oppgaver i forbindelse med beboermøte:

- Hva kjennetegner Holmlia i dag?
- Hva ønsker dere skal kjennetegne Holmlia i fremtiden?
 - Hva er bra i dag som vi vil videreføre?
 - Hva mangler Holmlia i dag?

Oppgave: Hva kjennetegner Holmlia i dag? Hva kjennetegner Holmlia i fremtiden?

Beboerne arbeidet også med kart over området. Gjennom dette arbeidet fikk de komme med konkrete innspill til utfordringer og muligheter ved de ulike områdene.

Funn fra beboermøtet dannet et viktig grunnlag for vårt videre arbeid med stedsanalysen.

Oppgave: Hvilke områder er bra? Hvilke områder oppleves ikke som bra?

Gjennomføring av fysisk stedsanalyse

Som grunnlag for den fysiske stedsanalysen har det vært gjennomført observasjoner, feltundersøkelser og analyser av kart og kartdata fra ulike databaser. Gjennom analysene har vi identifisert sammenhenger mellom delområder i delbydeler og nærliggende områder som inngår i analysen. På denne måten har den fysiske stedsanalysen identifisert et geografisk område som dekker planavgrensningen og influensområder.

Stedsanalysens formål har vært å klarlegge dagens status gjennom først en overordnet karlegging basert på ulike databaser, også dybdestudier i felt. Dybdestudiene inkluderer befaringer og observasjoner av ulike områder på Holmlia. Basert på feltregistreringer har vi analysert de fysiske aspektene i et helhetlig perspektiv. Analysen identifiserer hva som finnes av nærmiljøkvaliteter, møteplasser, bebyggelse, ulike bebyggelsesstrukturer, forbindelser, målepunkter, grønne- og blå strukturer og terreng, og videre utfordringer og mangler innenfor området basert på faglige vurderinger.

Telefonisk beboerundersøkelse

Det er gjennomført en beboerundersøkelse blant 300 beboere tilknyttet postnumre på Holmlia Syd. Undersøkelsen besto av et sett spørsmål med predefinerte svaralternativ, samt enkelte åpne spørsmål som i etterkant er analysert og kategorisert. Temaene for undersøkelsen var stedsbruk, trivsel og vurdering av nærmiljøkvaliteter.

Breddeundersøkelsen ble gjennomført i form av telefonintervju. Rambøll benyttet seg av Norstat som datainnsamler for å gjennomføre intervjuene. For å finne et utvalg responder benyttet Rambøll seg av et utvalg postnumre i delbydel Holmlia Syd. Norstat gjorde så et tilfeldig utvalg blant innbyggerne knyttet til følgende postnumre: 1251 (Åsbråten), 1252 (Rosenholm), 1253 (Nordre Ås og Ravnåsen), 1255 (Holmlia senter), 1258 (Asperud), 1259 (Toppåsen og Liakollen).

Undersøkelsen ble gjennomført av 300 innbyggere. Dette er et antall respondenter som sikrer lave feilmarginer. Resultatene må anses å være reliable innenfor ovennevnte postnumre. Samlet sett bor det omkring 6000 innbyggere på disse postnumrene. Med et konfidensintervall på 95 prosent gir dette en feilmargen på +/- 5,5 prosent, noe som er lavt. Dette betyr at vi med en sikkerhet på 95 prosent kan si at vi ville fått de samme svarene, med en forskjell på +/- 5,5

prosent, dersom vi hadde spurt og mottatt svar fra samtlige personer som bor i området respondentene er trykket fra.

Norstat erfarte at det var relativt enkelt å komme i kontakt med innbyggerne på Holmlia Syd, sammenlignet med lignende undersøkelser. De vurderer også at spørreskjemaet fungerte godt. Undersøkelsen tok ca. 12 minutter å gjennomføre.

For å oppnå 300 svar fra beboerne på Holmlia syd, forsøkte Norstat å nå et utvalg på 2500 nummer. Av disse fikk Norstat kontakt med halvparten. 40 prosent av de Norstat nådde, gjennomførte undersøkelsen. Vanligste årsak til frafall var at respondentene ikke hadde tid (29 prosent) eller at de ikke ønsket å delta i undersøkelsen (26 prosent), jf. tabell 0.1. 10 prosent kunne ikke gjennomføre undersøkelsen grunnet språkutfordringer.

Tabell 0.1 Oversikt over grunner for at undersøkelsen ikke ble gjennomført

Hovedgrunn til ikke å gjennomføre	Andel av ikke svar
Hadde ikke tid	29 prosent
Ønsket ikke å delta i undersøkelsen	26 prosent
La på av ukjente årsaker	19 prosent
Språkutfordringer (kunne ikke gjennomføre på undersøkelsen på Norsk)	10 prosent
Hadde flyttet (altså utenfor målgruppe)	5 prosent
Var ikke i fysisk/mental tilstand til å gjennomføre (døve, ruset, mentalt ustabil)	5 prosent
Andre (tekniske) utfordringer	6 prosent

Når man gjennomfører spørreundersøkelse er en vanlig utfordring hvilken gruppe individer som faktisk svarer på slik telefonintervju. Man løper alltid en risiko for at utvalget blir skjevt i forhold til den øvrige populasjonen. På samme måte er det en viss fare for at enkelte grupper blir over- eller underrepresentert i utvalget. Dette gjelder særlig aldersfordeling (yngre i befolkningen) og kjønn (menn). Derfor er dataene i undersøkelsen blitt vektet med hensyn til alder og kjønn.

Tabell 0.2 Respondentutvalgets aldersfordeling

Aldersgruppe	Antall	Andel
16-19 år	18	6 %
20-29 år	29	10 %
30-39 år	27	9 %
40-49 år	50	17 %
50-67 år	106	35 %
Mer enn 67 år	70	23 %
<i>Totalt</i>	<i>300</i>	<i>100 %</i>

Sammenlignet med statistikk fra 2016 om innvandringsbakgrunn blant befolkningen på Holmlia Syd, er innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre noe underrepresentert i utvalget i undersøkelsen. Statistikken forteller at det samlet sett er 35,5 prosent innvandrere (med kort og lang botid) i delbydelen, og 20 prosent norskfødte med innvandrerbakgrunn. I undersøkelsen har vi mottatt svar fra 18 innvandrere, og 11 prosent norskfødte med innvandrerforeldre, jf. tabell 0.3. Vi har gjennomført analyser hvor vi har vektet for disse skjevhetene. Analysene viser at resultatene ikke blir signifikant endret ved å benytte vektene, og ikke får implikasjoner for konklusjonene.

Tabell 0.3 Respondentutvalgets fordeling over bakgrunn

Bakgrunn	Antall	Prosent
Ikke født i Norge	53	18 %
Født i Norge	247	82 %
- Født i Norge med to norskfødte foreldre	212	71 %
- Født i Norge hvor én av foreldrene er norskfødte	15	5 %
- Født i Norge med to innvandrerforeldre	20	6 %
<i>Totalt</i>	<i>300</i>	<i>100,0 %</i>

Kvalitative intervjuer med organisasjoner, aktivitetstilbud, trossamfunn og råd

I forbindelse med stedsanalysen har vi gjennomført en rekke intervjuer med organisasjoner, aktivitetstilbud og interessegrupper, mange av representantene som er intervjuet i den sammenhengen er også beboere i området. Flere kjenner derfor området både fra et beboerperspektiv og gjennom sitt virke i organisasjon, eller interessegruppe.

Under er en oversikt over de vi har vært i kontakt med i forbindelse med stedsanalysen.

Organisasjoner og interessegrupper

- Unge Holmlianere
- We love Holmlia
- Engasjerte Holmlianere
- Holmliainitiativet
- Holmlia kulturforening
- Åpent hus for alle, Søndre Nordstrand
- Søndre Nordstrand Invandrerforening?/Mangfoldshuset
- Stiftelsen Holmlia Nærmiljø (Frivillighetssentral og Nærmiljøsender)
- Åsbråten beoerforening
- Bærekraftig liv på Holmlia
- Holmlia parsellag
- "SunSpire Mona"
- Somalisk mødregruppe

Aktivitetstilbud

- Holmlia sportsklubb/Vær stolt festivalen/utlånssentral
- Barne og ungdomssenteret på Holmlia (BUSH)
- Låven - Lerdal fritidsklubb
- Deichmanske bibliotek
- Søndre Aas Gård og Miljøsender

Trossamfunn

- Holmlia Moské (Masjid Aisha Holmlia)
- Holmlia kirke

Foreninger og råd

- Søndre Nordstrand Seniorråd
- Ungdomsrådet
- Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Private virksomheter

- Tress Asset Management
- Lia trening
- Ulike virksomheter på senteret

Kvalitative intervjuer med offentlige aktører

I forbindelse med stedsanalysen har det også blitt gjennomført intervjuer med en rekke offentlige aktører som har sitt virke i området og som kjenner området godt. Under er en liste over de ulike offentlige tjenestene vi har vært i kontakt med i forbindelse med arbeidet med stedsanalysen.

- NAV introduksjonsprogram
- NAV kvalifiseringsprogrammet
- NAV boligkontoret
- NAV ungdomsteam
- Familiesenteret Søndre Nordstrand
- Utekontakt - ungdomsteam
- Bydelsverter
- Søndre Nordstrand helsestasjon
- SLT-koordinator
- Barnevernet
- Drop-out teamet
- Forebyggende enhet Manglerud pd
- Natteravnene
- Rektor og lærere ved Rosenholm, Toppåsen skole, samt FAU og lærere ved Holmlia skole
- Prinsdal seniorsenter

Kvalitative samtaler med beboere

I forbindelse med arbeidet med stedsanalysen har vi vært mye tilstede på Holmlia. I perioden mai og juni har vi hatt «områdekantor» på Holmlia Senter to ganger i uken, samt kveldsåpent tre ganger. Kontoret har hatt en sentral plassering på senteret og har ført til at vi har vært tilgjengelige for et stort mangfold av beboere i perioden.

I tillegg til tilstedeværelse på Holmlia senter var vi tilstede på «Vær stolt festivalen» som ble arrangert lørdag 16. og søndag 17. juni. Også her kom vi i samtale med et svært bredt spekter av befolkningen, men særlig mange unge mennesker snakket med oss gjennom denne helgen.

Hvem har vi snakket med?

Til sammen har vi snakket med rundt 190 beboere i forbindelse med stedsanalysen. I tillegg kommer samtalene med organisasjoner, råd og interessegrupper samt klassesamtaler /workshoper på skolene. Flere av deltagerne i råd og organisasjoner er også beboere i området.

Av de 190 det er gjennomført samtaler og intervjuer med er:

- rundt 2/3 kvinner
- rundt 60 personer i alderen mellom 15 og 20 år
- de resterende intervjuene fordeler seg jevnt på ulike aldersgrupper

Oppsummert har vi vært i kontakt med et bredt spekter av befolkningen når det gjelder bakgrunn, livssituasjon, botid og interesser/behov. Vi har vært aktive ute på gaten for å snakke med de som ikke har kommet inn på kontoret på eget initiativ. Mange av beboerne vi har vært i kontakt med har minoritetsbakgrunn. Imidlertid har ikke formatet på samtale gitt anledning til, eller det har heller ikke vært ønskelig, å innhente informasjon om bakgrunn, eller botid i Norge.

Den sentrale plasseringen av kontoret på Holmlia senter gjorde at vi lett kom i kontakt med et bredt mangfold av befolkningen på Holmlia. Senteret har en svært sentral plassering og brukes av mange for handel, gjennomgang, eller som oppholdssted. En del av beboerne vi har kommet i kontakt med gjennom kontoret på senteret hadde kjennskap til områdeløftet og var forberedt på hvilke innspill de ønsket å komme med. Imidlertid var det mange av beboerne vi kom i kontakt med ved senteret som ikke hadde kjennskap til områdeløftet, eller stedsanalysen før de begynte å snakke med oss. Det er derfor grunn til å anta at vi har kommet i kontakt med et segment av

befolkningen som vanligvis ikke kommer med ønsker, eller innspill i forbindelse med utviklingsprosjekter, eller prosesser som er initiert av kommunen.

For å sikre mangfold i beboerstemmene har vi også gjennomført en rekke samtaler med beboere på ulike arenaer hvor de oppholder seg, eller hvor det gjennomføres aktiviteter.

Her kan vi nevne spesielt «Vær stolt festivalen» hvor vi kom i kontakt med et stort mangfold av beboere fra området. Særlig fikk vi snakket med mange ungdommer gjennom denne helgen.

Vi har også deltatt på et arrangement i regi av «Åpent hus for alle» hvor vi snakket med mange ulike beboere, både når det gjelder bakgrunn, alder, livssituasjon og botid i Norge.

Vi har også vært tilstede for å intervju personer som deltar i følgende:

- Åpen barnehage
- Språkkafé på biblioteket
- Boligsøkerkurs i regi av NAV
- Bokollektiv for flyktninger

Det har imidlertid vært utfordrende å treffe målgruppen for stedsanalysen ved enkelte av disse arrangementene da flere av deltakerne ikke var bosatt i Holmlia Syd.

Vi har også gjennomført samtale med flere representanter fra en Somalisk mødregruppe som har organisert seg. Flere av disse agerer som brobyggere inn til mødre med svært lave norskferdigheter og lav grad av deltakelse i samfunnet. Vi har også gjennomført besøk i moské.

Vi har forsøkt å komme i kontakt med beboere gjennom ulike offentlige tjenester. Imidlertid har det vært utfordrende å rekruttere beboere til samtale gjennom offentlige tjenester. Dette knytter seg til at kommunens tjenester er bydelsomfattende, mens områdeløftet er begrenset til å gjelde delbydelen. Flere har ikke hatt kandidater som bor i området i sin portefølje. Videre har vi vært avhengig av frivillig deltakelse i intervjuene. Dette betyr at enkelte i målgruppen kan ha sagt nei til å la seg intervju.

Under er en liste over de tjenestene som er kontaktet:

- Nav kvalifisering
- NAV ungdomsteamet
- SPIR tiltaksbedrift

Elevrådssamtaler og workshop med skolene

I tillegg til samtalene som er gjennomført med beboere som er omtalt over har vi gjennomført klassesamtaler, eller workshoper ved skolene for å innhente erfaringer fra barn og unge.

I forbindelse med stedsanalysen har det blitt gjennomført følgende aktiviteter med skolene:

- Samtale med elevrådet ved Lusetjern skole
- Samtale med elevrådet ved Holmlia skole
- Workshop med 4. og 6. klasse ved Toppåsen og Rosenholm skole
- Workshop med elever fra Bjørnholt videregående skole

Formålet med workshopene og samtalene har vært å undersøke hva barn og unge mener om Holmlia og hvordan området bør utvikles i fremtiden.

I samtale med elevrådet ved Lusetjern skole var det rundt 16 elever tilstede. I samtale med elevrådet ved Holmlia skole var det fem elever, FAU representant og én lærer tilstede.

I samtalene snakket vi om følgende tema:

- Hva er bra med Holmlia?
- Hvilke steder liker barna/ungdommene å være?
- Hvilke aktiviteter liker barna/ungdommene å delta på?
- Hva mangler Holmlia? Hva savner barna/ungdommene?
- Hva ønsker barna/ungdommene for utviklingen av Holmlia i fremtiden?

Vi har også gjennomført workshoper ved Toppåsen og Rosenholm barneskole, samt Bjørnholt videregående skole.

Deltakerne ble rekruttert via skolene. Til alle deltakerne ble det i forkant av gjennomføringen gitt informasjon om at deltakelse var frivillig. Se vedlagt informasjonsskriv. Ved Toppåsen skole ble det innhentet foreldresamtykke for barna som skulle delta i workshopen. Ved Rosenholm skole stod skolen for arrangementet og hadde plukket ut tilfeldige elever som hadde sagt ja til å delta.

Til sammen deltok ca. 15 elever fra 4. trinn og 15 elever fra 6. trinn fra hver av barneskolene. Fra Bjørnholt videregående var det til sammen 12 deltakere som kom fra Holmlia Syd området.

Formålet med workshopene har vært å undersøke hvilke områder og nærmiljøtilbud barna bruker, hvilke steder de liker å være, hvilke steder de ikke liker å være, og hva Holmlia mangler.

Deltakerne ble delt inn i grupper. På bordene fikk de utdelt kart med de viktigste referansepunktene i området for at de skulle kjenne igjen sitt nærområde. Ved hvert av bordene satt en av Rambølls ansatte, eller en lærer for å bistå med oppgavene barna skulle arbeide med.

Vi erfarte at både barna i 4. klasse og 6. klasse raskt orienterte seg i kartet. De brukte referansepunkter, som skoler, butikker og kjente «landemerker» på Holmlia til å identifisere hvor de bodde, skolen de gikk på og hvilke nærmiljøtilbud de bruker. Barna forstod også oppgavene. Enkelte trengte imidlertid litt rettleiding og veiledning for å holde seg til tema vi snakket om. For elevene ved Bjørnholt var også en konsulent tilstede for å lytte til og fasilitere diskusjonene. Elevene var ivrige til å bidra med nyttig informasjon.

Metodisk kan det likevel være en utfordring at vi brukte kart med referansepunkter, fordi oppmerksomheten ble dratt mot tegningene. Det var for eksempel flere av elevene, særlig elevene på barneskolen, som ikke automatisk tenkte på andre områder utenfor kartet som de pleide å være på etter skoletid. Vi la derfor opp til å åpent spørre om elevene brukte også andre områder enn det som var avmerket på kartet.

Under er en oppsummering av de oppgavene elevene arbeidet med.

Oppgave 1: «Stedsbruk på Holmlia»

- Hvor er du etter skolen? Sett et klistremerke med nummer på kartet
- Hva gjør du der? Skriv på A3 arket hva dere gjør på de ulike stedene

Oppgave 2: «Stedsbruk utenfor Holmlia»

- Er det noen andre steder som du bruker som ikke er på kartet?

Oppgave 3: «Hva mangler Holmlia?»

- Hva er det Holmlia ikke har i dag som dere ønsker dere? (Hva mangler dere? Hva trenger dere?)

Oppgave 4: «Hvilke steder liker du å være/Liker du ikke å være?»

- Rød lapp: Er det noen steder som du ikke liker å være?
- Grønn lapp: Er det noen steder som du liker veldig godt?

Bildet er et eksempel på kart som ble benyttet under workshopen med barneskolene.

Felles samling for ungdommer

Ansatte ved BUSH har også bidratt med å innhente informasjon fra ungdommer de kjenner. Disse har blitt rekruttert via ansatte på BUSH og deres nettverk. Rambøll var ikke tilstede på selve arrangementet.

Folkemøte for ungdom av «Unge Holmlianere»

13. april 2018 arrangerte «Unge Holmlianere» et åpent folkemøte for ungdom. Formålet med møtet var å innhente innspill fra ungdommer om hva de synes om å bo på Holmlia, hva som er bra, hva de savner og hva som skal til for at Holmlia skal bli et enda bedre sted å bo. Formålet var også å mobilisere og få ungdommene til å engasjere seg i egen fritid ved å komme med forslag til fremtidige prosjekter.

På møtet var det mellom 50 og 60 ungdommer som deltok. «Unge Holmlianere» oppgir at det var svært mange ulike ungdommer med ulik bakgrunn som deltok på møtet. Alderssammensetningen varierte også en del, men flesteparten av ungdommene var i ungdomsskolealder. De eldste som deltok var 16 år.

Funn fra dette møtet sammenfaller med funnene fra samtaler vi har hatt med barn og unge i forbindelse med arbeidet med stedsanalysen. Funn fra folkemøtet for ungdom tas også inn som en del av datagrunnlaget i analysen.

Presentasjon av kvalitative funn

De kvalitative intervjuene med ulike aktører og samtalene med beboere har på den ene siden hatt en åpen og utforskende tilnærming, samtidig som samtalene har blitt strukturert rundt noen hovedtema. De viktigste temaene vi har snakket om i samtalene har vært stedsbruk, opplevelser av trivsel og trygghet, hva som er bra med Holmlia, hva Holmlia mangler og forslag til prioriteringer fremover.

De fleste av intervjuene og samtalene er gjennomført på områdekontoret på Holmlia senter og på «Vær stolt festivalen». Samtalene som har blitt gjennomført har også i stor grad variert i lengde og dermed også omfang og dybde på de ulike temaene. Noen har vært lengre intervjuer/samtaler, mens andre har vært svært korte samtaler. Ikke alle temaene er omhandlet i alle samtalene. De ulike intervjuene og samtalene er derfor ikke direkte sammenlignbare. Dette betyr at det ikke er mulig, heller ikke hensiktsmessig, å kvantifisere de kvalitative funnene. Vi har likevel i analysen valgt å strukturere materialet slik at det er mulig å si noe om styrken i de kvalitative opplevelsene og innspillene fra beboere og ulike interessentgrupper.

I rapporten benyttes derfor følgende begreper for å beskrive styrken i det kvalitative datamaterialet. «Flertallet av beboerne» betyr nær alle de har snakket med, «mange» betyr rundt i overkant av halvparten av de vi har snakket med, «noen/enkelte» betyr i underkant av halvparten. «Få tall» betyr at kun et lite mindretall.

SPØRRESKJEMA: STEDSANALYSE HOLMLIA SYD

TIL INTERVJUER: IKKE LES OPP DETTE. REGISTRER SVARALTERNATIV.

DP: It is important that the screenouts will be reported.

Telling av frafall: Hvor mange gjennomfører ikke undersøkelsen?

Er dette på grunn av:

- a) Respondenten ønsker ikke å stille
- b) Språk
- c) Annet

TEXT

Til å begynne med vil jeg stille deg et par spørsmål om deg selv.

DP: We are going to draw sample on the two postal codes below. We need to include them in the delivery.

1. Hva er postnummeret der du bor?

(Til intervjuer, kategorier leses ikke opp)

- a) 1251
- b) 1252
- c) 1253
- d) 1255
- e) 1258
- f) 1259
- g) Ingen av de ovennevnte SCREENOUT

SINGLE

2. Er du mann eller kvinne?

(Til intervjuer: spør kun hvis i tvil)

- a) Kvinne
- b) Mann

SINGLE

3. Hva er din alder?

(Til intervjuer: kategoriene leses ikke opp)

- a) 16-19 år
- b) 20-29 år
- c) 30-39 år
- d) 40-49 år
- e) 50-67 år
- f) Mer enn 67 år
- g) Ønsker ikke svare

SINGLE

4. Bor det barn i din husstand?

- a) Ja
- b) Nei

MULTI

5. Hvor gamle er barnet/barna?

- a) 0-3 år
- b) 3-6 år

- c) 6-9 år
- d) 9-12 år
- e) 13-16 år
- f) 16-19 år
- g) >19 år

SINGLE

DP: Only if alt. JA in Q4, and alt. a-e in Q5

6. Går barnet/ barna i barnehage/skole på Holmlia?

- a) Ja
- b) Nei
- c) Ønsker ikke svare

SINGLE

7. Hva er din høyeste, fullførte utdanning?

DP: Ad this help text: Til intervjuer: kategorier leses ikke opp!

- a) Grunnskole
- b) Videregående skole
- c) Universitets- og høgskolenivå, kort (høyere utdanning t.o.m. 4 år)
- d) Universitets- og høgskolenivå, lang (mer enn 4 år, samt forskerutdanning)
- e) Ingen utdanning
- f) Ønsker ikke svare

SINGLE

8. Er du i jobb?

DP – ad this help text: TIL INTERVJUER: IKKE LES OPP

- a) Ja
- b) Ja, ved siden av studier/ skole
- b) Nei, studerer/ går på skole
- c) Nei, arbeidssøkende
- d) Nei, hjemmевærende
- d) Nei, annet
- e) Ønsker ikke svare

OPEN

9. Hva vil du si er det beste ved å bo på Holmlia?

DP – ad this helptext: TIL INTERVJUER: PROBE!

(Til intervjuer: stilles som åpent spørsmål)

OPEN

10. Hva liker du minst ved å bo på Holmlia?

DP – ad this helptext: TIL INTERVJUER: PROBE!

TEXT

Jeg vil nå stille deg noen spørsmål om hvordan du bruker områder på Holmlia.

SINGLEGRID

11. Hvilke av følgende områder bruker du på Holmlia?:

DP: Ad this helptext to interviewers: Til intervjuer: kategorier leses opp

- a) Steder for idrett: Holmlia Sportsklubb, flerbrukshallen *(Til intervjuer: eksempler leses ved behov: fotballbaner, håndballbaner eller lignende)*
- b) Biblioteket
- c) Holmlia Senter *(butikker)*
- d) Felles uteområder der du bor *(Til intervjuer ved behov: hager i nærområdet, lekeplasser og grøntområder like ved eget hjem)*

- e) Turstier og turområder (*Til intervjuer ved behov: Langs lusetjernbekken og parsellhagene, eller stien gjennom skogen mellom Holmlia Senter og Kirken*)
- f) Hvervenbukta på sommerhalvåret
- g) Parsellhagene
- h) Søndre Aas Gård
- i) Kirken og/eller Moskéen
- j) Lia Trening (*treningssenteret*)
- k) Actic Treningssenter
- l) Skogen
- m) Kings Pub
- n) Holmlia Bad
- o) BUSH fritidsklubb
- p) Låven fritidsklubb
- q) Nærmiljøsenteret (stiftelsen Holmlia nærmiljø) / Frivilligsentralen (*til intervjuer: dette er samme organisasjon med flere navn*)
- r) Hundejordet
- s) Annet: OPEN - notér

SCALE

- 1) Ofte
- 2) Av og til
- 3) Sjelden
- 4) Aldri

SINGLE

DP: Only if alt.JA in Q4

12. Hvilke områder bruker barnet/barna?

DP: Ad this helptext to interviewers: Til intervjuer: kategorier leses opp

- a) Lekeplasser
- b) Press Play (*Til intervjuer ved behov: lekeplass bak klubbhuset til Holmlia Sportsklubb*)
- c) Bush fritidsklubb
- d) Låven fritidsklubb
- e) Steder for idrett: Holmlia Sportsklubb, flerbrukshallen, fotballbaner (*Til intervjuer: eksempler leses ved behov: fotballbaner, håndballbaner eller lignende*)
- f) Biblioteket
- g) Holmlia Senter Uteområde
- h) Holmlia Senter butikker
- i) Felles uteområder der du bor (*Til intervjuer ved behov: hager i nærområdet, lekeplasser og grøntområder like ved eget hjem*)
- j) Turstier og turområder (*Til intervjuer ved behov: Langs lusetjernbekken og parsellhagene, eller stien gjennom skogen mellom Holmlia Senter og Kirken*)
- k) Søndre Aas Gård
- l) Kirken og/eller Moskéen
- m) Skogen
- n) Holmlia Bad
- o) Hvervenbukta
- p) Hundejordet
- q) Skolegården
- r) Annet: OPEN - notér

SCALE

- 1) Ofte
- 2) Av og til
- 3) Sjelden
- 4) Aldri

SINGLE

13. Deltar du i organisert aktivitet på fritiden? F.eks idrett eller andre faste aktiviteter på ettermiddag og/eller helger

DP: ad this help text: Til intervjuer: hvis uklart for respondenten kan alternativene i spørsmål 13 leses som veiledning.

- a) Ja
- b) Nei

MULTI

DP: ONLY IF ALT. JA in Q13.

14. Hvilke av følgende aktiviteter deltar du i?

DP: ad this helptext: Til intervjuer: alle kategorier leses opp, flere alternativer er mulig.

- a) Idrettslag
(for eksempel fotball, håndball, innebandy, svømming eller annen sport)
- b) Musikkskole
- c) Korps
- d) Kor
- e) Dans / Ballett
- f) Andre aktiviteter? OPEN - notér

SINGLE

DP: ONLY IF ALT. JA in Q 13.

15. Er aktivitetene du deltar i på Holmlia?

- a) Ja
- b) Nei
- c) Noen av dem

SINGLE

DP: Only if alt. JA in Q4 (har barn)

16. Deltar barnet/barna i organisert aktivitet på fritiden? F.eks idrett eller andre faste aktiviteter på ettermiddag og/eller helger

DP: ad this help text: Til intervjuer: hvis uklart for respondenten kan alternativene i spørsmål 16 leses som veiledning.

- a) Ja
- b) Nei

MULTI

DP: ONLY IF ALT. JA in Q16.

17. Hvilke av følgende aktiviteter deltar barnet/barna i?

DP: ad this helptext: Til intervjuer: alle kategorier leses opp, flere alternativer er mulig.

- a) Idrettslag
(for eksempel fotball, håndball, innebandy, svømming eller annen sport)
- b) Musikkskole
- c) Korps
- d) Kor
- e) Dans / Ballett
- f) Andre aktiviteter? OPEN - notér

SINGLE

DP: ONLY IF ALT. JA in Q16.

18. Er aktivitetene du deltar i på Holmlia?

- a) Ja
- b) Nei
- c) Noen av dem

SINGLE

DP: ONLY IF De som NEI in Q13 and/or NEI in Q16

19. Hvorfor deltar du *og/eller* barnet ikke i organisert aktivitet på fritiden? Hvilke av følgende grunner passer best. Er det fordi du/barnet:

DP: Ad this helptext: Til intervjuer: kategorier leses opp, les opp a) til d) før respondenten svarer.

- a) ikke har tid
- b) ikke er interessert
- c) har ikke penger til det
- d) ikke kjenner til aktiviteter som du/barnet ønsker å delta i
- e) andre grunner: OPEN - notér
- f) vet ikke (*Til intervjuer: leses ikke opp*)

SINGLE

20. Deltar du i frivillig arbeid på fritiden? F.eks kulturarrangementer, hjelpearbeid, religiøst arbeid, foreninger eller lignende

DP: ad this help text: Til intervjuer: hvis uklart for respondenten kan alternativene i spørsmål 17 leses som veiledning.

- a) Ja
- b) Nei

MULTI

DP: ONLY IF ALT. JA in Q20

21. Hvilke av følgende organisasjoner deltar du i?

DP: ad this helptext: Til intervjuer: alle kategorier leses opp, flere alternativer er mulig.

- a) Idrettsklubb
- b) Religion- og livssynsorganisasjoner
(*for eksempel Holmlia Menighet, St. Halvards menighet, Masjid Aisha Holmlia (moskeen)*)
- c) Politiske organisasjoner/ parti
- d) Innvandrersorganisasjoner
(*for eksempel Søndre Nordstrand Innvandrereforening*)
- e) Foreldreutvalg i skole eller barnehage
- f) Seniortilbud
- g) Andre organisasjoner OPEN - notér

SINGLE

DP: ONLY IF ALT. JA in spm. 20

22. Er foreningene/ organisasjonene du deltar i på Holmlia?

- a) Ja
- b) Nei
- c) Noen av dem

SINGLE

DP: ONLY IF De som NEI in spm. 20

23. Hvorfor deltar du ikke i frivillig arbeid på fritiden? Hvilke av følgende grunner passer deg best. Er det fordi du:

DP: Ad this helptext: Til intervjuer: kategorier leses opp, les opp a) til d) før respondenten svarer.

- a) ikke har tid
- b) ikke er interessert
- c) ikke kjenner til organisasjoner som du ønsker å delta i
- d) andre grunner: OPEN - notér
- e) vet ikke (*Til intervjuer: leses ikke opp*)

SINGLEGRID

24. Nå vil jeg lese opp noen utsagn om Holmlia, og jeg ønsker å vite hvor enig du er med disse utsagnene. Vennligst svar på en skala der 1 er «helt uenig» og 5 er «helt enig».

- a) På Holmlia er det gode steder for å møte andre mennesker
- b) Holmlia er et godt sted å vokse opp
- c) Holmlia er et godt sted å bo
- d) Det er trygge uteområder for barn og unge på Holmlia

SCALE

- 1) 1 - Helt uenig
- 2) 2
- 3) 3
- 4) 4
- 5) 5 - Helt enig

99) IKKE LES Vet ikke

SINGLE

DP: ONLY IF alt. 4 – 5 (enig eller helt enig) in Q24 a).

25. Hvilke gode steder tenkte du på da du svarte på forrige spørsmål?

DP – ad this helptext: TIL INTERVJUER: PROBE!

SINGLE

DP: ONLY IF alt. 1, 2 eller 3 (helt uenig, litt uenig eller hverken enig/uenig) in Q24 d).

26. Hvilke steder føles utrygge? - Hva gjør det utrygt?

DP – ad this helptext: TIL INTERVJUER: PROBE! (Til intervjuer: hvis manglende språkforståelse bytt ordet utrygg med «skummelt» eller «litt farlig»)

SINGLEGRID

27. Videre har jeg noen spørsmål om hva du synes om Holmlia.

- a) Hvordan synes du nabolaget ditt er?
- b) Hvordan synes du barnehage tilbudet er på Holmlia?
- c) Hvordan synes du skoletilbudet er på Holmlia?
- d) Hvordan synes du fritidstilbudet for barn er på Holmlia?
- e) Hvordan synes du fritidstilbudet for ungdom er på Holmlia?
- f) Hvordan synes du fritidstilbudet for voksne er på Holmlia?
- g) Hvordan synes du kollektivtilbudet på Holmlia?

SCALE

- 1. Veldig bra
- 2. Bra
- 3. Tilfredsstillende
- 4. Dårlig
- 5. Veldig dårlig

99) IKKE LES Vet ikke

OPEN

DP: If alt. «dårlig» or «veldig dårlig» on alt. d) and/or e) and/or f) Q 27.

DP: Ad this helptext to interviewer: TIL INTERVJUER: PROBE!

28. Hva føler du at du mangler i fritidstilbudet på Holmlia?

SINGLEGRID

29. I tillegg har jeg noen utsagn om ditt forhold til Holmlia, og jeg ønsker å vite hvor godt disse utsagnene passer til deg. Vennligst svar på en skala der 1 er «helt uenig» og 5 er «helt enig».

- a) Jeg trives på Holmlia
- b) Jeg trives med mine naboer
- c) Jeg benytter meg av turmuligheter i nærmiljøet
- d) Jeg har god tilgang på informasjon om aktiviteter og arrangementer på Holmlia
- e) Det hender jeg føler meg utrygg på Holmlia
- f) Jeg bor i en bolig som jeg trives i
- g) Jeg regner med å bo på Holmlia i mange år fremover

SCALE

- 1) 1 - Helt uenig
- 2) 2
- 3) 3
- 4) 4
- 5) 5 - Helt enig
- 99) IKKE LES Vet ikke

MULTI

DP: only if «*litt uenig*» or «*helt uenig*» on spm. 29 g):

30. Hvorfor regner du ikke med å bo på Holmlia i mange år fremover?

DP: Ad this help text: Til intervjuer: stilles som åpent spørsmål, kategorier leses ikke opp, flere svar mulig.

- Jeg skal begynne med skole/ studier/ jobbe et annet sted
- På grunn av min familie/ ekteskap
- Jeg/vi har behov for en annen bolig
- Jeg/vi er ikke fornøyd med skolene/barnehagene på Holmlia
- Jeg/vi er ikke fornøyd med fritidstilbudet på Holmlia
- Annet (Til intervjuer: spesifiser)

MULTI

31. Hva savner du på Holmlia?

DP – ad this helptext: Til intervjuer: stilles som åpent spørsmål, kategorier leses ikke opp, flere svar mulig.

- Kafé-/ restauranttilbud
- Idrettsanlegg for barn og unge
- Ungdomstilbud som ungdomsklubb, teater, diskotek osv.
- Kulturtilbud som kulturskole eller kulturhus
- Flere/større grøntområder og/eller parker
- Bedre kollektivtilbud
- Ulike typer møteplasser/bydelshus/felleslokaler
- Bedre utebelysning
- Flere sittesteder/benker ute
- Annet (Til intervjuer: spesifiser)
- Ingenting
- Vet ikke

TEXT

Takk for innsatsen så langt. Avslutningsvis har jeg noen spørsmål om deg og din husstand.

OPEN

32. Hvor mange år har du bodd på Holmlia?

ÅPENT NUMMERISK

OPEN

33. Hvorfor valgte du å flytte til Holmlia?

SINGLE

34. Hvilke boligtype bor du i?

DP: Ad this helptext: Til intervjuer: kategorier leses opp.

- a) Blokk
- b) Rekkehus
- c) Enebolig
- d) Annet (Spesifiser)

SINGLE

35. Hvor mange personer bor i din husstand/ i din bolig?

DP – ad this helptext: Til intervjuer: stilles som åpent spørsmål, kategorier leses ikke opp.

- a) 1/ Kun meg
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5
- f) 6
- g) 7
- h) 8
- i) 9
- j) 10 eller flere

SINGLE

36. Hvor mange soverom har du/dere?

DP – ad this helptext: Til intervjuer: stilles som åpent spørsmål, kategorier leses ikke opp.

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5
- f) 6 eller flere

SINGLE

37. Eier eller leier du/dere boligen du bor i?

DP – ad this helptext: Til intervjuer: stilles som åpent spørsmål, kategorier leses ikke opp.

- a) Eier
- b) Leier
- c) Annet (spesifiser)

TEXT

Helt til slutt:

SINGLE

38. Er du født i Norge?

- a) Ja
- b) Nei
- c) Ønsker ikke svare

SINGLE

DP: ONLY IF alt.a) JA in Q 38

39. Er begge dine foreldre født i Norge?

(Til intervjuer: kategorier leses ikke opp)

- a) Ja
- b) Nei
- c) Kun én av dem
- d) Ønsker ikke svare

TEXT

Tusen takk for at du tok deg tid til å svare på denne undersøkelsen. Vi setter stor pris på din deltakelse.

Litteraturliste

Akerhaug, L. (2018, 16. februar) Jakten på sannheten om Holmlia. *Minerva*. Hentet fra <https://www.minervanett.no/jakten-pa-sannheten-om-holmlia/>

Akershus fylkeskommune. (2007) *Sosiokulturelle stedsanalyser veileder*. Hetnet fra <http://www.hioa.no/extension/hioa/design/hioa/images/nibr/files/filer/Sosiokulturelle%20stedsanalyser.pdf>

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2017) *Oppvekstrapporten 2017*. Hentet fra: https://www.bufdir.no/PageFiles/32639/Oppvekstrapporten_2017.pdf

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2013) *Oppvekstrapporten 2013*. Hentet fra: https://www.bufdir.no/global/nbbf/bufdir/Oppvekstrapporten_2013.pdf

Braathen, F. (2018, 9. februar) Innbyggere på Holmlia mener politikerne må legge flere penger på bordet for å få til et skikkelig områdeløft. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/norge/i/J1xgv4/Innbyggere-pa-Holmlia-mener-politikerne-ma-legge-flere-penger-pa-bordet-for-a-fa-til-et-skikkelig-omradeloft>

Brattbakk, I. og Andersen, B. (2017) *Oppvekststedets betydning for barn og unge. Nabolaget som ressurs og utfordring*. (2017/02). Hentet fra file:///C:/Users/jhva/Downloads/r2017-02_Nabolagseffekter.pdf
Bydel Søndre Nordstrand (2016) Oslo Sør-Satsingen 2016: Aktivitetsrapport

CIENS – Forskningscenter for miljø og samfunn (2012) *Planlegging for et attraktivt bymiljø*. Hentet fra http://www.ciens.no/media/1085/1_2012.pdf

Gehl, J., Kaefer, L. J., & Reigstad, S. (2004) *Nærkontakt med huse: Byer til mennesker*. København: Arkitektens Forlag

Gustavsen, K. (2011) *Sosiale ulikheter i oppveksten – en humanitær utfordring*. (TF-rapport 283). Hentet fra <http://www.tmforsk.no/publikasjoner/filer/1881.pdf>

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014) *Bolig for velferd – Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020)*. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/boby/nasjonal_strategi_boligsosialt_arbeid.pdf

Korslien, K. K. (u.å) *Felles møteplass – byggestein for robuste lokalsamfunn* Hentet fra https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2450193/KARI+KARSRUD+KORSLIEN+Felles+m%C2%A9teplass+_+byggestein+for+robuste+lokalsamfunn.pdf?sequence=2

NIBR (2014) *Bolig og folkehelse - hva er sammenhengen?* (NIBR-rapport 2014:16) Hentet fra <http://www.hioa.no/extension/hioa/design/hioa/images/nibr/files/filer/2014-16.pdf>

Oslo Kommune (u.å) *Kommunal bolig*. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/bolig-og-sosiale-tjenester/bolig/leie-bolig/kommunal-bolig/#gref>

Oslo Kommune (u.å) *Levende Oslo* Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/levende-oslo/>

Oslo Kommune (u.å) *Oslo-Sør satsningen*. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/oslo-sor-satsningen-2018-2026/>

Oslo kommune, bymiljøetaten (u.å) *Barnas lekeplass på Holmlia pressplay*. Hentet fra <https://nyhetsrom.bymiljoetaten.no/opplevoslo/holmlia-pressplay/>

Oslo Kommune, Bydel Søndre Nordstrand (2017) *Utselgelse av områdeløftområdet i Oslo sør-satsningen*. (saksmappe 2017/725). Hentet fra

<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13257710/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20S%C3%B8ndre%20Nordstrand/Politikk%20Bydel%20S%C3%B8ndre%20Nordstrand/Politiske%20saker/2017-12-14%20Utselgelse%20av%20omr%C3%A5del%C3%B8ftomr%C3%A5der%20i%20Oslo%20s%C3%B8r-satsningen/Utselgelse%20av%20omr%C3%A5del%C3%B8ftomr%C3%A5der%20i%20Oslo%20s%C3%B8r-satsningen.pdf>

Oslo kommune, Byrådsavdeling for finans (2017) *Bydel Søndre Nordstrand: Faktaark om befolkning, levekår og bomiljø*. Hentet fra

<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13201682/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Statistikk/Faktaark%20bydelene%202017/15%20Bydel%20S%C3%B8ndre%20Nordstrand.pdf>

Oslo kommune (2013) *Måldokument 2013-2014 Oslo sør satsingen*. Hentet fra

<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/1315733/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Slik%20bygger%20vi%20Oslo/Oslo%20S%C3%B8r-satsingen/M%C3%A5ldokument%20for%20Oslo%20s%C3%B8r%20satsingen%202013-2016.pdf>

Regjeringen (2017) *Ny satsning for Oslo-Sør*. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-satsing-for-oslo-sor/id2576666/>

Regjeringen. (2017) *Starter arbeidet med ny områdesatsning i Oslo Sør*. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/starter-arbeidet-med-ny-omradesatsning-i-oslo-sor/id2570997/>

Rusdal, E. H. (2017, 27. september) Satser på Oslo sør. *Dagsavisen*. Hentet fra:

<https://www.dagsavisen.no/oslo/satser-pa-oslo-sor-1.1031294>

SSB (2018) *Kommunale boliger*. Hentet fra https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/statistikker/kombolig_kostra

SSB (2017) *Hvordan måle boutgiftsbelastningen?* Hentet fra <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/artikler-og-publikasjoner/hvordan-male-boutgiftsbelastning>

SSB (2017) *Slik har vi det – livskvalitet og levekår Bolig og nærmiljø*. Hentet fra

<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/bolig-og-naermiljo>

SSB (2017) *Slik har vi det – om målene på livskvalitet og levekår i Norge*. Hentet fra

<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/levekår-og-livskvalitet-hva-hvorfor-og-hvordan>

SSB (2016) *Dårligere boforhold for leiere enn for eiere*. Hentet fra <https://www.ssb.no/bygg-bolig-og-eiendom/artikler-og-publikasjoner/darligere-boforhold-for-leiere-enn-for-eiere>

Syversen, H. A. (2017, 06. september) Områdeløftet på Søndre Nordstrand skal videreføres.

Nordstrands Blad. Hentet fra <https://www.noblad.no/debatt/bydel-sondre-nordstrand/politikk/omradeloftet-pa-sondre-nordstrand-skal-viderefores/o/5-56-85180>

Sæther, J-P. (2009) *Sosial arv- utdanning, yrke og materielle kår*. (2009/16). Hentet fra

https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/181223/rapp_200916.pdf?sequence=1&iAllowed=y

Thorød, A. B. (2012) *Er det for dyrt? Om barns deltagelse og valg av organiserte fritidsaktiviteter når familiens økonomi er svak*. (2012/01). Hentet fra

https://www.researchgate.net/publication/263398616_Er_det_for_dyr_Om_barns_deltakelse_og_valg_av_organiserte_fritidsaktiviteter_nar_familiens_ekonomi_er_svak

Torgersen, O. H. (2018, 13. februar) Politimesteren: Det er ingen «quick fix» på problemene på Holmlia. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/osloby/i/P3pQWp/-Politimesteren--Det-er-ingen-quick-fix-pa-problemene-pa-Holmlia->

Westad, A. og Losnegård, Å. (2017, 08. juni) Hva skal vi gjøre med Oslo-Sør? *Aftenposten*. Hentet fra https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/x6KGG/Hva-skal-vi-gjore-med-Oslo-sor--Audun-Westad-og-Ashild-Losnegard?spid_rel=2

Wessel, T. (2013) Art. 12: «Hvilken betydning har nabolaget for barns utvikling og livssjanser?» i Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (2013) Oppvekstrapporten 2013. Hentet fra: https://www.bufdir.no/global/nbbf/bufdir/Oppvekstrapporten_2013.pdf

